

p. III. 589.

REVISTA BIBLIOTECILOR

5 • 1969

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

Aspecte de la Biblioteca pentru copii „Ion Creangă”, deschisă de curind în Capitală. Amănunte în numărul viitor.

* 5 5 0 0 1 6 1 0 8 *

Biblioteca UMFST

BIBLIOTECILOR

S
U
M
A
R

	<u>Pag.</u>
Bibliotecile se pregătesc pentru sărbătorirea Eliberării . . .	259
Pavel CIMPEANU : Telespectatorii și lectura cărții	262
Aron GRÜNBERG : Premisele stabilirii unor normative pentru bibliotecile comunale (III)	266
Ioana TAUTU : Lectura în Biblioteca orășenească Giurgiu (I)	270
George VLĂDESCU : Specific și obișnuit în activitatea biblio- tecilor din stațiunile balneoclimaterice	279
M. CURCĂNEANU și V. IENCIU : O bibliotecă muzicală. Biblioteca Conservatorului „Ciprian Porumbescu“ din București	283
G. V. : Cine ? Ce ? Unde ? Când ? Cum ? Bibliografie selectivă a lucrărilor de referință pentru bibliotecile mici (I) . . .	286
M. MAXIM : Ori una, ori alta, ori... altceva	288
Al. MOLNAR : Colectură sau librărie ?	291
Gheorghe BOȚ : Biblioteca școlară și profilarea colecțiilor .	292
Cronică	293

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

Cornelii DIMA-DRĂGAN : Anton Maria del Chiaro Fiorentino despre români	294
---	-----

EX LIBRIS

Dionisie GĂBOR : Noi file de ex libris din biblioteca docto- rului Nicolae Igna	296
--	-----

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Gheorghe POPESCU : Din viața bibliotecilor sovietice. Note de călătorie	299
Valentina POPOVICI : Reviste de specialitate de peste hotare. Bibliotekar. U.R.S.S.	302
De peste hotare	304

S**PROFILURI**

Domnica SPĂRIOSU : Walt Whitman. 150 de ani de la naș-
terea sa 305

U**LUCRĂRI DE SPECIALITATE**

Popescu, Paul D. Nicolae Grigorescu. Bibliografie ; Totok, Wil-
helm. Studienreise deutscher Bibliothekare in Rumänien 307

Premiile Uniunii scriitorilor pe anul 1968 310

M**FIȘIER**

In Editura politică au apărut : Almaș, Dumitru. Eroi au fost,
eroi sînt încă ; Ciachir, Nicolae. România în sud-estul
Europei (1848—1886) ; Ursu, Horia. Alba Iulia ; Duțu,
Alexandru. Coordonate ale culturii românești în secolul
XVIII (1700—1821). Studii și texte ; Ionescu, Eugen.
Teatru. Vol. 1—2 ; Janopoulo, Tasso. Note și anec-
dote 313

A**R****CONSULTAȚII**

Florica DUMITRESCU : Catalogul pe subiecte (II) 318

Poșta redacției Cop. III

REDAȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-
TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen
IOVANOV, Atanase LUPŢ, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-
BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

BIBLIOTECILE SE PREGĂTESC PENTRU SĂRBĂTOAREA ELIBERĂRII

Alături de celelalte instituții culturale, bibliotecile participă, cu mijloace specifice, la efervescenta creatoare care stăpânește întreaga țară, simț prezente active în marea sărbătoare pe care o trăiește întregul popor în anul 25 de la Eliberare.

Zilnic primim vești despre nenumăratele inițiative născute în lumea bibliotecilor.

Revista noastră consideră că ar fi util ca, în locul unor texte pentru manifestări de

masă sau al unor indicații metodice, să publice aceste inițiative. În felul acesta, unele idei vor putea fi preluate și de alte biblioteci, se vor putea face schimburi de materiale, se vor naște colaborări fructuoase.

Pentru sistematizare, acțiunile ce vi le prezentăm au fost grupate nu pe biblioteci, ci pe probleme și pe modalități de abordare.

Dezvoltarea economică, socială și culturală a diferitelor județe și orașe ale țării în acești 25 de ani face obiectul a numeroase bibliografii, precum și al altor materiale de prezentare elaborate de biblioteci: *Bibliografia lucrărilor care ilustrează realizările obținute în cei 25 de ani de la Eliberare în județul Argeș și în municipiul Pitești*, (Biblioteca municipală-Pitești); *Dezvoltarea economică și social-culturală a județului Dolj în cei 25 de ani de la Eliberare*, indice bibliografic selectiv, care va fi difuzat tuturor bibliotecilor din județ. (Biblioteca municipală-Craiova); *Județul Prahova în plin avânt*, bibliografie selectivă, în care materialele vor fi grupate pe următoarele teme: *Partidul Comunist Român, conducătorul și organizatorul activității noastre creatoare*; *Economia prahoveană în plină ascensiune*; *Știința, învățământul, cultura și arta pe drumul dezvoltării continue*; *Creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, obiectiv important al organelor de partid și de stat din județul Prahova* (Biblioteca municipală-Ploiești).

În cele mai multe cazuri, aceste lucrări se încadrează în acțiunea mai amplă și mai de

durată de întocmire a bibliografiei locale și, respectiv, a monografiilor județului sau a orașului: *Dezvoltarea științei și învățământului în județul Iași, 1944—1968* (cuprinzând lista completă a manualelor școlare și universitare întocmite la Iași, precum și prezentarea monografică a principalelor instituții școlare, ieșene); un volum dedicat vieții economice din județ (ambele lucrări, întocmite în cadrul Bibliotecii municipale — Iași, se înscriu ca o continuare a seriei *Contribuții la bibliografia județului Iași*, inițiată în 1964); o continuare a *Bibliografiei județului Mureș* va realiza și Biblioteca municipală-Tg Mureș, care va întocmi și *Lexiconul personalităților mureșene* (cu adnotări bibliografice).

Alte lucrări pe aceeași temă: *Catalog al cărții dobrojene*, bibliografia *Contribuția oamenilor muncii din Dobrogea la războiul antihitlerist* (Biblioteca municipală-Constanța); *Cronica socialistă a unui vechi țig moldovenesc* (cu referiri la articolele din presa locală și centrală care oglindesc dezvoltarea economică, socială și culturală a Birladului, material ce va sluji și la ținerea unor expuneri în cadrul cluburilor din

întreprinderi și instituții (Biblioteca municipală-Birlad); *Viața literară ogîndită în periodice și cărți în perioada 1964—1968*. Contribuție la bibliografia județului Cluj (Biblioteca municipală-Cluj).

În multe județe, bibliotecile și-au propus organizarea unor expoziții de cărți care vor ilustra realizările dobîndite pe plan național sau local:

— La Craiova se va organiza o expoziție cu titlul *R.S. România pe drumul ascendent al socialismului* — care va urmări, prin cărți și grafice, pe domenii de activitate, dezvoltarea economică și culturii patriei; — Biblioteca municipală din Oradea va organiza, în colaborare cu Centrul de librării și cu Arhivele Statului, o expoziție cu titlul *În August renăscuși pămînt românesc*;

— Deosebit de interesant ni se pare a fi ciclul de expoziții organizate la Iași sub titlul *Județul Iași în anul XXU*. Prima expoziție, care a și fost deschisă în luna februarie, privește dezvoltarea în general a județului Iași în anii construcției socialiste; celelalte vor fi dedicate cîte unui sector anume: construcția economică, viața științifică, dezvoltarea învățămîntului, culturii și artei. Biblioteca municipală Iași își propune de asemenea să urmărească în cadrul unor expoziții, ca și în albume cu tăieturi din ziare, rezultatele întrecerii socialiste pe țară ce se desfășoară în acest an.

Bibliotecile municipale din Ploiești, Oradea, Tg. Mureș au întocmit tematici în sprijinul bibliotecarilor comunali care doresc să organizeze expoziții în cinstea zilei de 23 August.

Tematica altor expoziții organizate în cinstea mării aniversări este cu mult mai largă, cuprinzînd prezentarea celor mai valoroase publicații din colecțiile bibliotecilor, indiferent de momentul și de locul apariției, (Biblioteca municipală Cluj) sau doar din bibliografia locală (bibliotecile municipale din Pitești și Constanța).

Unele biblioteci și-au propus elaborarea unor materiale bibliografice fie pentru a contribui astfel la rezolvarea sarcinilor politice, economice, sociale și culturale pe teritoriul județului, fie închinare direct evenimentului sărbătorit la 23 August.

În prima categorie se înscrie lucrarea întocmită de Biblioteca municipală din Baia Mare, ca solicitarea cabinetului județean pentru problemele organizării științifice a producției și a muncii: *Catalogul colectiv al publicațiilor referitoare la organizarea științifică a producției și a muncii existente în bibliotecile din Baia Mare*. Tot aici ar mai putea fi amintite lucrările bibliografice proiectate de Biblioteca municipală-Tg. Mureș; *Industria lemnului și a mobilei; Tineretul și viața de familie și Integrarea*

sociale a tineretului; Probleme ale orientării profesionale.

Din cea de-a doua categorie fac parte: *Cărți de istorie despre actul revoluționar de la 23 August* (Biblioteca municipală-Iași); *Pagini eroice din lupta clasei muncitoare* (Biblioteca municipală-Constanța); *Oratoriul eliberării* (Biblioteca municipală-Tg. Mureș).

Alte bibliografii ca *Aspecte ale dezvoltării literaturii române contemporane*. Vol. II (Iași) sau *Tendințe și orientări în critica literară actuală (1948—1968)* (Birlad), existînd riscurile unui paralelism cu activitatea bibliografică a altor biblioteci, ar fi fost bine să se bucure de o coordonare centrală. Pericolul repetării se poate observa de altminteri și la alte lucrări.

În sprijinul manifestărilor de masă, organizate pe teritoriul județului, au fost proiectate o serie de bibliografii de recomandare: *25 de ani de la Eliberarea Patriei de sub jugul fascist* (bibliotecile municipale Cluj, Craiova și Constanța); *Poetii cîntă Eliberarea și Țării, inima și versul* (Biblioteca municipală Iași).

Tot în sprijinul bibliotecilor din județ au fost elaborate sau sînt în curs de elaborare numeroase texte pentru manifestările de masă: *Aripile libertății* — montaj literar (Biblioteca municipală Cluj); *Eliberarea patriei noastre de sub jugul fascist ogîndită în literatură* (Biblioteca municipală Craiova); *În August renăscuși pămînt românesc* — buletin cuprinzînd materiale pentru o seară literară, *Era entuziasmului*, în limba română și în limba maghiară, întrebări pentru un concurs „Cine știe cîștigă” — *Înălța-te liberă, țară* —, o tematică de expoziție precum și prezentarea unor cărți noi (Biblioteca municipală Oradea); *Partidul, versul inimilor noastre și Patrie, pămînt de aur, / Patrie pămînt iubit* — montaj muzical-literar (Biblioteca municipală Tg. Mureș); *Rapsodia Eliberării* — montaj muzical-literar (Biblioteca municipală Birlad).

„Manifestări de masă” propriu-zise sînt prezente în toate planurile de sărbătorire a zilei de 23 August întocmite de biblioteci. Astfel, bibliotecile municipale Ploiești și Constanța au proiectat să organizeze, la sediul și la filiale, montaje literare pe următoarele teme: *Partid iubit, inima țării, Te slăvim, țară nouă, Ce-ți doresc eu tie, dulce Românie* (Ploiești) și *Țară mîndră să-nflorești* (Constanța).

Numeroase sînt și concursurile gen „Cine știe cîștigă” înscrise în planurile de acțiuni: *Județul Cluj în anii construcției socialismului* (Biblioteca municipală Cluj).

La Baia Mare, Tg. Mureș, Ploiești, acțiuni similare, organizate de comitetele pentru cultură și artă și de organizațiile U.T.C. locale, vor fi sprijinite de bibliotecile municipale din localitatea respectivă, prin furnizarea bibliografică și întocmirea tematicii:

— *Republică biruitoare, în veci de veci să înflorești* (Biblioteca municipală Tg. Mureș);

— *Participarea activă a tineretului la lupta poporului pentru eliberarea patriei și dezvoltarea socialistă a României, oglindită în literatură*, concurs ce se va desfășura în întreg județul Prahova (Biblioteca municipală Ploiești).

De o și mai mare amploare va fi concursul, la a cărui organizare participă Biblioteca municipală-Baia Mare, cu tema *Patria în conștiința poporului*, concurs care se va desfășura în două etape, încheindu-se în zilele „Decadei culturii maramureșene” din luna august.

Întîlnirile dintre scriitori și cititori, manifestări a căror eficiență a fost verificată în nenumărate ocazii, figurează de asemenea în majoritatea planurilor de acțiuni întocmite de bibliotecă. La Iași, la Pitești, la Cluj, cititorii se vor întîlni cu scriitorii care trăiesc în județele și orașele amintite.

Mai aparte este întîlnirea proiectată de Biblioteca municipală din Tg. Mureș unde, cu ocazia seminarului organizat la începutul trimestrului III, scriitorii mureșeni vor sta de vorbă cu bibliotecarii comunali.

De un deosebit interes este întîlnirea, preconizată de Biblioteca municipală — Ploiești, între cititori și participanții la lupta pentru eliberarea patriei, autori ai unor memorii de război. Întîlnirea va fi pregătită printr-un ciclu de prezentări de cărți inspirate de luptele care au pregătit actul de la 23 August (*Ceata* de C. Bărbuceanu, *Ualuri* de P. Ionescu, *Pagini de epopee* de T. Zolter).

În colaborare cu alte foruri culturale din localitate se vor organiza o seamă de alte manifestări:

— La Craiova, împreună cu actorii Teatrului Național și cu membrii filialei Uniunii scriitorilor, o seară de poezie;

— La Constanța, în colaborare cu membrii cenaclului literar „Ovidius”, o șezătoare literară, intitulată *Lirica patriotică*;

— La Baia Mare, împreună cu cenaclul literar local — Nord —, un ciclu de seri literare, ce se vor desfășura în lunile iulie și august.

Tot Biblioteca municipală din Baia Mare își va trimite reprezentanții la simpozionul *Plastică și poezie*, organizat de Casa județeană a creației populare.

Un simpozion asemănător, de astă dată pe tema realizărilor artei plastice românești, organizat cu sprijinul artiștilor plastici locali și al criticilor de artă, care va avea loc

în sălile Muzcului de artă din Iași, va permite Bibliotecii municipale din Iași să evidențieze numeroase lucrări din colecțiile sale consacrate plasticienilor ieșeni.

Acțiunile cu cartea închinată copiilor ocupă un loc aparte în planurile bibliotecilor. Reținem buletinul întocmit de Biblioteca municipală din Oradea care cuprinde: *Cîntec în August* — moment poetic. *Erau oamenii viitorului* — concurs „Cine știe ciștișă” — și prezentarea unor cărți (Almaș, D. *Eroi au fost, eroi sint încă*, Mociușchi, Leonard. *Asaltul viitorilor de munte*).

La Secția pentru copii a Bibliotecii municipale din Tg. Mureș se va organiza un recital de versuri — *Țară scumpă să trăiești / Să crești mîndră ca-n povești*. Această bibliotecă va întocmi o bibliografie consacrată vieții fericite a copiilor din patria noastră — *Sintem fericiți*. În colaborare cu Inspectoratul școlar și cu Consiliul municipal al pionierilor, la Tg. Mureș se vor iniția și o serie de întîlniri între scriitori și cititorii copii.

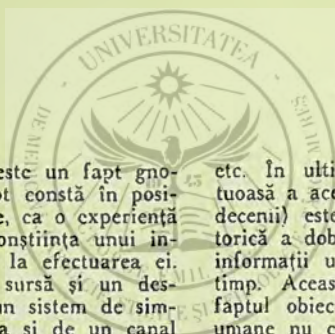
Biblioteca municipală Ploiești, pe lângă care ființează un cenaclu literar pentru copii, va edita o plachetă cu versurile acestora.

Mai toate bibliotecile au înscris în planurile lor angajamente pentru organizarea și îmbunătățirea serviciilor de bibliotecă, unele poate chiar mai importante decît obiectivele cu caracter pur ocazional. Menționăm în special cercetările privind dezvoltarea lecturii publice în anii de după eliberare. Este vorba de *Răspîndirea lecturii în orașul Cluj în cei 25 de ani de la Eliberare* (Biblioteca municipală-Cluj) și de lucrările întocmite de Biblioteca municipală din Tg. Mureș: *Circulația cărții pe raza municipiului Tg. Mureș*; *Aspecte ale lecturii populației din comuna Gornești-Mureș*; *Tineretul și cartea* (anchetă realizată în colaborare cu organizația U.T.C. județeană).

Prin aceste acțiuni și prin multe altele de care nu am luat încă cunoștință dar presupunem că bibliotecile din întreaga țară le intenționează (Vom fi bucușori să publicăm și pe viitor în paginile revistei noastre astfel de inițiative.), bibliotecarii răspund cu însuflețire *Hotărîrii Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri cu privire la aniversarea a 25 de ani de la eliberarea României de sub jugul fascist*

și

lectura cărții

O comunicare adecvată este un fapt gno-
sologic. Esența acestui fapt constă în posi-
bilitatea pe care o cuprinde, ca o experiență
dată să fie asimilată de conștiința unui in-
divid care nu a participat la efectuarea ei.

Orice comunicare are o sursă și un des-
tinatar — ea dispune de un sistem de sim-
boluri accesibile amândurora și de un canal
(o tehnică) pentru transportarea nealterată
a simbolurilor respective de la emițătorul
comunicării la receptorul ei. Forma funda-
mentală a comunicării umane, pe care se
bazează într-o măsură sau alta cele mai
răspândite dintre celelalte forme, este așa-
numita comunicare interpersonală al cărei
instrument îl constituie acel sistem de sim-
boluri pe care îl numim limbaj.

Comunicarea este liantul vieții sociale. Cu
cât societatea devine mai complexă, cu cât
în sfera a ceea ce se cheamă „cunoștințe
elementare” intră în mod necesar o canti-
tate tot mai mare de informații diverse
asupra lumii, cu atât sistemul comunicațional
devine mai important și mai complicat. O
dată cu cunoștințele despre lume, oamenii
își perfecționează și mijloacele de largire a
acestor cunoștințe. Astfel de la o formă
unică de comunicare — cea orală — s-a
ajuns la un sistem comunicațional care con-
ține scrierea (cu corolarul ei, lectura), arta
de toate genurile și tehnicile electronice
care au revoluționat domeniul comunicării
în secolul nostru: film, radio, televiziune

etc. În ultimă instanță, dezvoltarea impe-
tuosă a acestui sistem (mai ales în ultimele
decenii) este determinată de necesitatea is-
torică a dobândirii unei cantități maxime de
informații utile cu o cheltuială minimă de
timp. Această necesitate pornește de la
faptul obiectiv că durata medie a vieții
umane nu crește în același ritm cu nivelul
mediu al cunoștințelor indispensabile inte-
grării sociale a individului — ca atare
timpul dedicat asimilării acestui volum de
cunoștințe trebuie concentrat într-un mod
corespunzător.

Una dintre problemele pe care le ridică
acest domeniu este modul cum se constituie
un anumit echilibru în utilizarea diferitelor
tehnici comunicaționale. Dificultatea cerce-
tării este amplificată de faptul că alături
de tehnicile tradiționale au apărut tehnici
noi cu a căror manipulare încă nu ne-am
deprins. Pe de altă parte, dar datorită toc-
mai acestor tehnici noi, are loc în mecanis-
mul comunicațional o modificare ale cărei
implicații ar putea fi extrem de impor-
tante: nu receptorul caută comunicarea, ci
comunicarea îl caută pe receptor. Datorită
acestei modificări, omul contemporan apare
ca un cimp competitiv pentru a cărui cu-
cerire se întrec diferitele tehnici comunica-
ționale: cartea, presa, muzica, plastica, tea-
trul, conferințele, literatura științifică, fil-
mul, radioul, televiziunea etc. Cum se com-
pletează între ele aceste mijloace de comu-

nicare? În funcție de ce însușiri specifice prevalează unele asupra altora în raport cu anumii indivizi? Care ar putea fi căile pentru utilizarea mai eficientă a sistemului în ansamblul său și a fiecăruia dintre elementele lui componente? Ce primejdii se ascund într-o folosire neselectivă, neechilibrată, a tehnicilor comunicaționale care ne stau la dispoziție?

Problemele sînt numeroase, dar abordarea lor rațională cere să se pornească de la cele mai simple spre cele mai complexe — deci de la raporturi liniare spre interconexiuni multiple.

Călăuzindu-se de asemenea considerente, Oficiul de studii și sondaje al Radioteleviziunii a efectuat o cercetare care, printre altele, a urmărit un raport simplu, bilateral: influența televiziunii asupra lecturii de carte. A fost investigată o colectivitate de peste 1000 de persoane din mediul urban și din cel rural, bărbați și femei cu diverse ocupații, nivele de instruire și de diferite vârste (dar nu sub 15 ani), toți dispunând de un televizor la domiciliul lor permanent. Metoda de investigație a fost interviu personal luat la domiciliu, pe bază de chestionar. Echipele de anchetatori au fost alcătuite din cadre didactice, studenți, asistenți sociali. La proiectarea, realizarea și interpretarea rezultatelor cercetării au participat specialiști din diferite domenii.

Fiind una dintre puținele cercetări din țara noastră care abordează și această temă, constatările făcute ar putea prezenta, eventual, un anumit interes. Ele nu pot fi însă absolutizate, deoarece:

1. — colectivitatea investigată nu întrunește caracteristicile unui eșantion reprezentativ (deși subiecții au fost selectați în mod aleator);

2. — modalitatea de investigare nu a permis identificarea directă a comportamentului față de carte, ci a felului cum subiecții își apreciază ei înșiși acest comportament;

3. — considerîndu-se televizorul o limită între două faze distincte ale acestui comportament, dar necunoscîndu-se particularitățile fazei anterioare, nu s-au putut efectua comparații relevante cu faza actuală.

O ipoteză de lucru posibilă — dar puțin probabilă — era că televizionarea nu influențează în nici un fel asupra lecturii de carte. O altă ipoteză — cu probabilitate mai mare — era că o asemenea înfrîurire există. În acest din urmă caz ar fi urmat să se determine:

— sensul sau sensurile acestei înfrîuriri;

— intensitatea ei generală sau pentru fiecare sens în parte;

— variațiile acestei sau acestor intensități pentru diferite grupuri socio-demografice.

Neavînd posibilitatea să compare date asupra aceluiași comportament în perioade diferite, cercetarea și-a propus să compare

modalitățile în care televizorul influențează diverse comportamente comunicaționale. Pentru aceasta subiecților li s-a cerut să opineze dacă, de cînd au televizor, și-au schimbat sau nu o serie de deprinderi indicate în mod concret. Din totalul subiecților au răspuns că practică la fel ca înainte de a avea televizor:

— frecventarea teatrelor	— 34,7%
— audiția radiofonică	— 35,0%
— frecventarea cinematografulor	— 34,7%
— lectura presei	— 66,0%
— lectura de carte	— 62,5%

(în acest procentaj nu este cuprins studiul).

Aceste procentaje pot fi considerate drept indici ai tendinței de stabilitate a deprinderilor respective în raport cu televizionarea. După cum se vede, gradul acestei stabilități este inegal de la o deprindere la alta: stabilitatea lecturii de presă, de exemplu, e aproape dublă față de cea a frecventării cinematografulor sau a teatrelor.

Cercetarea și-a propus obiectivul limitat de a constata unele tendințe și de a măsura — cu o bună doză de aproximație — forța lor. Ea nu și-a propus să afle cauzele acestor tendințe, factorii care le determină apariția sau care le influențează în mod hotărîtor. Ca atare nu s-au pus subiecților întrebări de natură motivațională. Cu toate acestea, cele câteva procentaje prezentate mai sus pot favoriza unele presupuneri:

1. — între televizionare și alte deprinderi comunicaționale există diverse grade de complementaritate;

2. — televizorul pare a înlocui cu mai mult succes radioaudiția, spectacolul de teatru și spectacolul cinematografic, oferind probabil compensații corespunzătoare — și cu mai puțin succes lectura de presă și de carte, neoferind probabil asemenea compensații;

3. — rezistența la impactul televizorului s-ar putea datora anumitor particularități ale unei deprinderi comunicaționale date, ca:

a) tradiția ei istorică,

b) modul sistematic sau spontan în care s-a constituit ca deprindere personală,

c) vechimea practicării ei de către individ,

d) frecvența acestei practici,

e) locul pe care l-a ocupat în ansamblul deprinderilor comunicaționale înainte de apariția televizorului;

4. — comunicarea scrisă (deci implicit lectura) este deprinderea comunicațională cea mai veche atît istoricește cît și în planul biografiei personale, se constituie în modul cel mai sistematic, printr-un proces științific elaborat de învățare, e practică mai frecvent decît vizionarea spectacolului teatral sau cinematografic, în sfîrșit ocupă — atît prin întindere cît și prin profunzime

— locul cel mai proeminent dintre toate deprinderile comunicaționale (acestea sînt supoziții care pot fi aplicate majorității oamenilor, ceea ce nu împiedică însă asupra existenței unor excepții);

5. — se poate observa că, exceptînd audiția radiofonică, televizionarea influențează îndeosebi acele deprinderi a căror exercitare este condiționată de deplasarea în afara domiciliului, la o oră fixă și pentru o durată determinată;

6. — pe de altă parte, această influență este mai ponderată pentru deprinderile a căror exercitare nu e legată de nici o constrîngere spațială sau temporală, pe care subiectul le poate practica atunci cînd și acolo unde vrea — deci și la domiciliu, în timp ce televizorul nu funcționează sau cînd emisiunile transmise nu par suficient de interesante;

7. — ca atare s-ar putea considera că influența televizorului este invers proporțională cu distanța fizică față de el: ea e mai redusă pentru acele deprinderi a căror exercitare lasă subiectului intactă disponibilitatea sa efectivă ca telespectator, conservîndu-i deci, fără nici o îngrijire, posibilitatea de a se întrerupe în momentul dorit și de a-și fixa atenția asupra micului ecran.

Acestea sînt supoziții, dar sintetizarea lor poate facilita elaborarea unei ipoteze în conformitate cu care relativă rezistență a lecturii la confruntarea cu televizionarea s-ar datora următorilor factori:

— un grad ridicat de complementaritate între comunicarea televizată și comunicarea scrisă;

— relativă independență a procesului de lectură față de o condiționare spațio-temporală rigidă, independență care, înăuntrul întregii durate a acestui proces, păstrează lectorului neștirbită disponibilitatea potențială față de televizor;

— în afara comunicării orale, lectura este deprinderea comunicațională cu cele mai solide tradiții istorice, cea mai sistematic educată, are cea mai mare vechime la scară biografică, e practică cu o frecvență mare sau foarte mare (în comparație cu alte deprinderi), deține prin întindere și profunzime un loc proeminent în ansamblul deprinderilor comunicaționale.

Pînă acum s-au emis unele considerații pe marginea fenomenului de stabilitate față de influența televizionării. Cercetarea a constat însă și existența unor modificări ce se pot atribui acestei influențe. Modificările au, sub aspect cantitativ, un caracter dihotomic în sens de creștere și în sens de reducere. Pentru aceleși cinci deprinderi comunicaționale menționate mai înainte, subiecții declară că față de perioada cînd nu aveau televizor practică:

(100 = întreaga colectivitate)	mai mult %	mai puțin %
frecventarea teatrelor	5,5	52,4
frecventarea cinematografelor	6,7	56,8
audiția radiofonică	2,7	52,6
lectura presei	3,9	25,3
lectura de carte	5,8	26,6

Așadar, din totalul subiecților investigați, 5,8 la sută declară că, față de perioada cînd nu aveau televizor, acum citesc mai mult, iar 26,6 la sută dimpotrivă, că citesc mai puțin. Tendința de contracție a lecturii de carte pare însă a avea o forță de peste două ori mai mică decît cea a contracției pe care o suferă frecventarea teatrelor, audiția radiofonică și îndeosebi frecventarea cinematografelor. Pe de altă parte, tendința de creștere a lecturii de carte, deși mult mai slabă decît cea opusă, este totuși stabilă dacă o comparăm cu cea a lecturii presei sau a audiției radiofonice.

Toate procentajele înfățișate pînă acum reprezintă valori medii, constituite din variații unei considerabile de la o grupă socio-demografică la alta. Așa, de exemplu, contracția lecturii de carte e ceva mai accentuată la bărbați — 29,5 la sută decît la femei — 24,1 la sută. Stabilitatea lecturii de carte e mai puternică la sat — 66,0 la sută, decît la oraș — 61,1 la sută (ceea ce, după cum s-a arătat, nu înseamnă că tuși de puțin că țăranii ar citi mai mult decît orășenii), dar procentul celor care citesc mai mult decît înainte de a fi achiziționat televizorul e de 7,0 la sută la oraș, față de numai 3,0 la sută la sat. Tipul de așezare urbană pare să determine variații remarcabile: în metropolă (București), contracția lecturii de carte e declarată de 21,9 la sută dintre subiecți, pe cînd pentru microoraș (cea 10 000 de locuitori) acest procent atinge 33,1 la sută.

Clasificînd colectivitatea în nouă grupări, după ocupațiile subiecților, au rezultat următoarele variații ale procentajelor de stabilitate (coloana A), de creștere (coloana B) și de scădere (coloana C) a lecturii de carte (vezi tabelul 2).

Cea mai mare stabilitate o vădesc persoanele cu profesii intelectuale, cea mai mică agricultorii și muncitorii necalificați. La aceștia din urmă, tendința de creștere e nulă iar cea de scădere are indicele cel mai ridicat. Categoria elevi-studenți pare

Tabelul 2

Ocupația	A citește la fel (%)	B citește mai mult (%)	C citește mai puțin (%)
muncitori necalificați	48,1	—	40,7
muncitori calificați	52,8	5,4	33,9
agricultori	48,1	5,6	29,6
tehnicieni	66,7	2,1	30,2
funcționari	69,8	4,8	24,7
diverse profesii intelectuale (medici, ingineri, profesori etc.)	83,8	5,6	10,6
elevi, studenți	66,4	19,3	14,3
pensionari	58,6	1,7	27,6
casnice	58,3	3,7	31,7

Tabelul 3

Nivelul de instruire	A citește la fel (%)	B citește mai mult (%)	C citește mai puțin (%)
absolvenți de școală elementară	56,5	4,7	31,3
absolvenți de școală profesională	53,8	7,0	34,3
persoane cu școală medie neterminată	67,3	10,9	19,8
absolvenți de școală medie	66,7	5,6	27,1
absolvenți de școală tehnică	64,6	7,7	26,2
persoane cu studii superioare neterminate	84,6	7,7	7,7
persoane cu studii superioare terminate	81,3	3,5	12,2

să manifeste o comportare neobișnuită: marcând cea mai puternică tendință de creștere și una dintre cele mai slabe tendințe de contracție, ea este singura care stabilește între cele două tendințe opuse un raport favorabil celei dintâi (creșterea — 19,3 la sută, scăderea — 14,3 la sută). Cel mai mic procentaj de contracție a lecturii de carte îl dau persoanele cu profesii intelectuale.

Într-un anumit fel, aceste particularități se confirmă dacă se urmăresc variațiile după nivelul de instruire (vezi tabelul 3).

Stabilitatea maximă o realizează persoanele cu studii superioare terminate sau neterminate: peste 84 la sută, iar stabilitatea minimă absolvenți de școli profesionale: 53,8 la sută. Creșterea cea mai masivă e marcată de grupa celor cu școală medie neterminată (probabil majoritatea elevi) — cu 10,9 la sută — iar cea mai redusă de persoanele cu studii superioare terminate — 3,5 la sută. Cea mai puternică tendință de contracție apare la absolvenții școlilor profesionale și ai școlilor elementare, iar cea mai slabă la persoanele cu studii superioare neterminate. Această din urmă grupare, alcătuită probabil în majoritate din studenți, înregistrează o egalitate perfectă între cele două tendințe opuse: 7,7 la sută atât pentru creștere cât și pentru scădere.

Coroborând indicii rezultați din cele două clasificări — pe ocupații și pe nivel de instruire — putem observa convergența lor: în confruntarea cu televizorul lectura de carte pare să manifeste o vitalitate direct proporțională cu însemnătatea anterioară a acestei deprinderi în viața individului. Cu cât e mai înrădăcinată deprinderea lecturii

de carte cu atât mai puține pierderi are de suferit în această confruntare — și dimpotrivă: cu cât e mai superficial fixată cu atât mai lesne cedează.

★

Cele câteva date citate mai sus s-ar cere verificate printr-o cercetare mai aprofundată pe care ar putea-o realiza C.S.C.A., eventual în colaborare cu alte foruri cointeresate. O astfel de cercetare ar putea să urmărească factorii care stimulează și factorii care îngreuiază lectura de carte în țara noastră. Datele expuse mai înainte au poate mai cund meritul de a ridica decât pe acela de a rezolva unele probleme. Ele indică cel mult tendințe — în nici un caz mărimi, căci pentru a măsura ce pierde și ce câștigă lectura de carte în competiția cu televizionarea ar trebui să dispunem de date care să indice ce reprezenta ca înaintea sau în afara acestei competiții. Există șanse serioase ca televizorul să aibă un rol determinant în apariția unor tendințe ca cele amintite mai înainte. Există însă șanse, de asemenea serioase, ca geneza, intensitatea și traiectoria acestor tendințe să depindă și de alți factori care s-ar cere identificați și eventual măsurați. Astfel de obiective ar solicita aplicarea nemijlocită a cercetării asupra comportamentului. O soluție în acest sens ar putea-o reprezenta, printre altele, investigarea concomitentă a două eșantioane comparabile: posesori și neposeseori de televizor.

dr. Pavel CIMPEANU

PREMISELE STABILIRII UNOR NORMATIVE PENTRU BIBLIOTECILE COMUNALE (III)

În această ultimă parte a articolului ne propunem să analizăm un alt aspect al activității și anume împrumutul și circulația publicațiilor. În încheiere ne vom referi la principalii indicatori ai activității bibliotecilor comunale, care, după părerea noastră, ar trebui să stea la baza stabilirii unor normative.

Împrumutul și circulația publicațiilor

Caracterul ipotetic al datelor privitoare la fondul de publicații și la volumele eliberate de la unele din bibliotecile anchetate pune sub semnul întrebării veridicitatea indicilor ce rezultă din aceste date. Totuși, merită să ne oprim puțin asupra lor pentru a releva câteva coordonate de care trebuie să se țină seama în aprecierea volumului împrumuturilor și a circulației cărților din bibliotecile comunale.

Graficul arată existența unor discrepante mari între grupele de materii aflate în colecțiile bibliotecilor și aceleași grupe de materii ale volumelor care au constituit obiectul împrumuturilor. Ponderea literaturii beletristice în totalul volumelor eliberate se situează între 42 la sută în comuna Cristian și 63 la sută în comuna Săliștea, a literaturii pentru copii — între 13 la sută în Săliștea și 44 la sută în Poiana, iar a publicațiilor din alte domenii — între 10 la sută în Poiana și 35 la sută în Cristian. Semnalînd aceste deosebiri, nu intenționăm să investigăm de ce într-o comună cititorii împrumută mai multe sau mai puține cărți dintr-un domeniu sau din altul față de o altă comună. Este însă interesant de observat ce ne arată indicii de circulație la diferitele grupe de materii.

Remarcăm, în primul rînd, că în toate bibliotecile comunale literatura pentru copii este suprasolicitată, deși diferențele dintre indicii de circulație a acestor publicații sînt foarte mari. Astfel, în cursul anului trecut, literatura pentru copii a circulat de 2,0 ori la Biblioteca comunală Șeica Mare și de 8,0 ori la Biblioteca comunală Poiana.

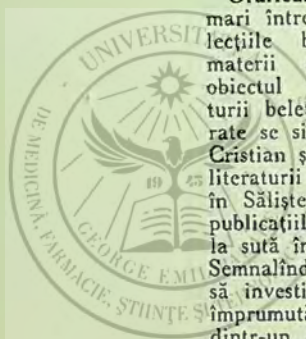
Compararea circulației publicațiilor din domeniile nebeletristice față de aceea a literaturii beletristice nu reflectă de loc structura colecțiilor existente în biblioteci. În Biblioteca comunală Poiana, cele 250 de volume înregistrate în evidența colecțiilor la grupa „Agricultură”, au circulat în cursul anului trecut de 1,6 ori, față de numai 1,0 ori cît era circulația la literatură beletristică. La Biblioteca comunală Săliștea, la cele 791 volume de literatură agricolă, indicele de circulație era de 1,2, revenind în medie aproape 5 volume eliberate din această grupă la fiecare cititor țăran. La aceeași bi-

În primele părți ale articolului, publicat în numerele anterioare ale revistei, am încercat să definim, pe baza unei anchete efectuate în nouă biblioteci comunale din județul Sibiu, câteva coordonate care trebuie să premergă stabilirii unor normative:

- realizarea unei evidente unitare;
- clasificarea situației fondurilor de publicații și o estimare realistă a gradului de asigurare a populației cu publicații de către bibliotecile comunale;

- examinarea conformației cercului de cititori și înlăturarea interpretărilor care deformează imaginea reală a acestuia;

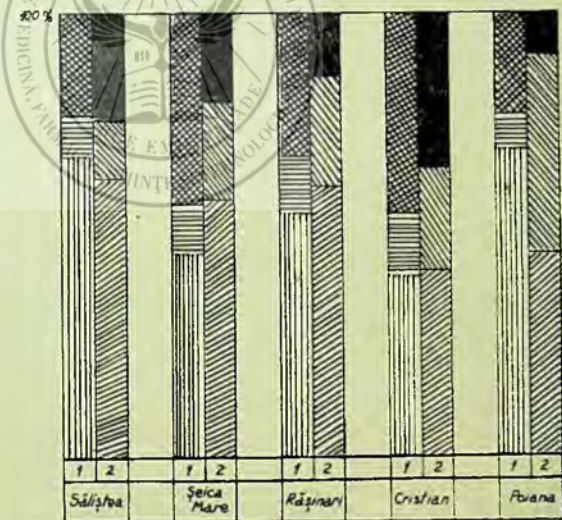
- estimarea cercului potențial de cititori și a gradului de atragere a populației la lectură ținînd seama de: densitatea populației, numărul locuitorilor, numărul de sate componente ale comunei și distanța lor față de satul centru de comună.

bliotecă, literatura nebeletristică în ansamblu a atins un indice de circulație de 1,5, fiind mai mare decât cel al literaturii beletristice (1,4). Cele 300 de cărți și broșuri din grupa „știință” aflate în fondul bibliotecii comunale Cristian au circulat în decursul unui an de 5 ori, adică de două ori mai mult decât literatura beletristică și literatura pentru copii din această bibliotecă.

Aparent, este vorba de circulația intensă a unor publicații care, în general, sînt mai puțin accesibile decât literatura beletristică. Admițînd că într-adevăr bibliotecile comunale au înregistrat indicii de mai sus, ar putea rezulta că fondul de carte din domeniile nebeletristice este cantitativ cu mult inferior față de cerințele cititorilor și de aceea ar fi suprasolicitat. Dacă adăugăm constatarea că în colecțiile bibliotecilor comunale există multe cărți și broșuri din domeniile nebeletristice al căror conținut s-a învechit sau nu-i interesează pe cititori¹⁾ și că numai o parte din volumele înregistrate în evidență la aceste grupe este aptă pentru circulație, s-ar putea deduce că discordanța dintre dimensiunile fondului de carte din domeniile nebeletristice și solicitările cititorilor este și mai pronunțată decât o arată indicii de circulație. Aceasta este doar o presupuție.

Ponderea grupelor de materii în fondul de publicații și în totalul volumelor eliberate.

LEGENDĂ :

1. Componenta fondului de publicații :

- Literatură beletristică
- Literatură pentru copii
- Publicații din alte domenii

2. Componenta volumelor eliberate :

- Literatură beletristică
- Literatură pentru copii
- Publicații din alte domenii

Dacă situația ar fi așa, atunci rafturile bibliotecilor la grupele de materii din domeniile nebeletristice ar trebui să fie aproape goale tot timpul. În realitate, lucrurile se prezintă altfel. Datele care apar atât în evidența colecțiilor cit și în evidența împrumuturilor nu oglindesc fidel grupele de materii și, ca atare, bibliotecile n-au posibilitatea să cunoască în ce măsură nu au fost valorificate publicațiile respective. Între altele, o astfel de situație deformează optica asupra circulației și pune bibliotecile în imposibilitatea de a se ghida spre o profilare a completării colecțiilor în conformitate cu cerințele manifestate de cititori²⁾.

¹⁾ Vezi prima parte a acestui articol în : *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 2, feb 1969, p. 76-79.

²⁾ Am notat aceste observații (chiar dacă se bazează pe presupuții) cu intenția de a demonstra cât este de important pentru bibliotecari să cerceteze indicii de circulație. Dar acest indice oferă o imagine de ansamblu asupra circulației fondului de publicații, în general, și a fiecărei grupe de materii, în special. Cercetarea aspectelor individuale ale circulației volumelor (titlurilor) este posibilă numai prin intermediul fișei cărții. Introducerea acestei fișe în toate bibliotecile comunale (prevăzută de altfel și în *Minimum de tehnică de bibliotecă*) și completarea ei riguroasă ar permite rezolvarea unora dintre neajunsurile semnalate în legătură cu evidența colecțiilor și cu evidența împrumuturilor.

Cercetarea problemelor legate de circulația publicațiilor are o importanță deosebită pentru studierea intereselor de lectură ale cititorilor și adoptarea unei politici de completare a colecțiilor care să țină seama de aceste interese și de sarcinile educative ale bibliotecii.

Gradul de valorificare a fondului de publicații al fiecărei biblioteci ar trebui să reflecte existența unei concordanțe între componența colecțiilor și solicitările cititorilor. Dar o astfel de concordanță este posibilă numai teoretic, iar în practică vor avea loc în permanență oscilații în sensul subsolicitării sau al suprasolicitării colecțiilor în totalitatea lor sau a anumitor grupe de materii. Seismograful care semnalează gradul acestor oscilații este indicele de circulație. Acest indice arată măsura în care biblioteca a reușit să ofere un fond de publicații acceptabil, bine selectat și prețuit de care o acordă cititorii colecțiilor bibliotecii.

Un indice de circulație ridicat poate semnala că în biblioteca respectivă nu există carte suficientă, că fondul de publicații este suprasolicitat și se va uza repede (cum este cazul cu literatura pentru copii), că biblioteca își va pierde capacitatea de a servi pe toți cititorii și unii dintre ei o vor părăsi. Un indice de circulație redus arată o insuficiență valorificare a fondului de publicații. Cauzele pot fi multiple: fondul de publicații este prea mare în comparație cu numărul cititorilor, gradul de cuprindere a populației la bibliotecă este prea mic, fondul de publicații s-a învechit sau nu mai corespunde intereselor cititorilor etc.

Tendența bibliotecilor este să asigure un echilibru judicios între dimensiunile și componența fondului de publicații, pe de o parte, și cerințele de lectură ale cititorilor, pe de altă parte. Realizarea acestei tendințe depinde însă de politica de completare a colecțiilor și de mărimea alocațiilor bugetare atribuite bibliotecilor pentru achiziții. Pe lângă alți factori, limitele între care se situează indicii de circulație în diferite biblioteci pot să constituie un ghid în direcția adoptării unor măsuri pentru stabilirea unui echilibru între colecții și solicitările cititorilor și a unor normative cu privire la dotarea cu publicații a bibliotecilor.

Un sistem unitar de indici

În capitolele precedente am încercat să desprindem câteva concluzii care rezultă din analiza situației și a activității unor biblioteci comunale din județul Sibiu, cu scopul de a lămuri unele premise ale stabilirii normativelor privind baza materială și activitatea acestei categorii de biblioteci.

A reieșit că aprecierea stării fiecărei biblioteci, compararea realizărilor în raport cu activitatea altor biblioteci, stabilirea unor parametri optimi de dotare și de eficiență sînt posibile numai pe baza unei evidențe unitare, stabile, care să fie ținută cu rigurozitate în fiecare unitate. La abordarea principalilor indicatori ai activității, care să permită măsurarea și compararea rezultatelor obținute de bibliotecile comunale (atît pe plan județean, cît și pe plan național) și, pe această bază, planificarea curentă și de perspectivă, va trebui să se țină seama de condițiile demografice ale comunelor, de mărimea și componența fondurilor de publicații, de cercul potențial de cititori și lectura acestora, de aspectele dotării materiale și financiare a bibliotecilor.

Înainte de a se purcede la elaborarea unor normative, considerăm că este foarte important să se precizeze un sistem de indici de bază și de indici auxiliari care să cuprindă toate coordonatele situației și activității bibliotecilor comunale. Pînă acum nu a fost clarificată concepția privind un astfel de sistem și s-a operat numai pe baza a trei indicatori principali: volume existente, cititori, volume eliberate. După părerea noastră, numai acești indicatori nu pot fundamenta o apreciere unitară a eficienței în planificarea dotării și a activității bibliotecilor.

Dacă vom lua ca bază fondul de publicații, rezultă următoarele relații în funcție de:

- a) numărul locuitorilor din comună = gradul de asigurare a populației cu publicații;
- b) numărul cititorilor = gradul de asigurare a cititorilor cu publicații;
- c) numărul volumelor eliberate = indicele de circulație;
- d) numărul volumelor intrate, minus numărul volumelor scoase = gradul de creștere a fondului de publicații;
- e) capacitatea de depozitare și necesarul de echipament (rafturi).

În această enumerare ar trebui să fie incluse și alocațiile bugetare pentru completarea colecțiilor, dar acest indice nu este în relație directă cu indicatorul luat ca bază (fondul de publicații).

Dacă luăm ca bază cercul de cititori, rezultă următoarele relații în funcție de:

- a) numărul locuitorilor din comună = gradul de atragere a populației la lectură;
- b) numărul volumelor existente în fondul bibliotecii = gradul de asigurare a cititorilor cu publicații;
- c) numărul volumelor eliberate = indicele de lectură a cititorilor;
- d) totalul cheltuielilor anuale = costul mediu pentru un cititor (considerînd că o parte din cheltuielile anuale sînt reprezentate de alocațiile bugetare pentru achiziții,

se poate calcula cota acestor cheltuieli pentru un cititor).

Dacă vom lua ca bază *volumele eliberate*, rezultă următoarele relații în funcție de:

a) numărul locuitorilor din comună = indicele de lectură a populației;

b) numărul cititorilor = indicele de lectură a cititorilor;

c) numărul volumelor existente în fondul bibliotecii = indicele de circulație;

d) totalul cheltuielilor anuale = costul mediu pentru un volum eliberat.

Prin abordarea separată a fiecăruia din cei trei indicatori și punerea lor în relație, rezultă că unii indici (gradul de asigurare a cititorilor cu publicații, indicele de circulație, indicele de lectură a cititorilor) se repetă în funcție de indicatorul luat ca bază. O astfel de abordare, pe lângă faptul că omite unele corelații, se referă la caracteristici diferite, fără a evidenția ceea ce este mai esențial. Reunirea celor trei indicatori într-o singură schemă, pe baza unui numitor comun, permite construirea unui sistem de coordonate care să releve trăsăturile esențiale ale dotării și activității bibliotecilor comunale.

În mod constant, la fiecare din cei trei indicatori, apare relația cu numărul locuitorilor. De fapt, acesta este numitorul comun de la care trebuie să se pornească în compararea bibliotecilor comunale. Biblioteca publică se adresează populației din întreaga comună. Principalii indicatori privind dotarea și activitatea se axează pe atribuțiile esențiale ale bibliotecii, sintetizând cifric scopul principal al activității ei: servirea cu carte, ridicarea nivelului ideologic, politic și cultural al populației din întreaga comună. Stabilirea acestui numitor comun, ca bază a unui sistem de indici pentru bibliotecile comunale, se justifică atât prin atribuțiile acestor biblioteci, cât și prin considerente de funcționalitate și planificare. Acest sistem permite:

1) Clasificarea bibliotecilor în funcție de caracteristicile demografico-geografice ale comunelor, luându-se în considerație numărul de sate, numărul de locuitori în medie la un sat, distanța față de satul centru de comună, numărul de filiale și de puncte de împrumut, numărul de locuitori, în medie, la o filială;

2) Atribuirea alocațiilor bugetare pentru biblioteci în funcție de numărul locuitorilor și de caracteristicile demografico-geografice ale comunelor;

3) Dotarea bibliotecilor cu publicații, asigurarea creșterii colecțiilor și a condițiilor pentru desfășurarea activității;

4) Activitatea principală a bibliotecilor comunale: atragerea la lectură a populației.

În această schemă s-a făcut abstracție de existența altor biblioteci în raza comunei, întrucât biblioteca comunală este unica bibliotecă publică din fiecare comună.

Considerând că bibliotecile comunale vor fi clasificate în funcție de condițiile demografico-geografice, compararea situației lor și planificarea sub aspectele atribuirii alocațiilor, ale dotării și ale activității ar urma să se facă pornindu-se de la patru indicatori: totalul cheltuielilor anual (CST), numărul de volume existente în fondul de publicații (V), numărul cititorilor înscrși (C) și numărul de volume eliberate (VE). Cifrele absolute, raportate la un numitor comun — numărul locuitorilor din comună (P) — ne dau următoarele relații:

$$\frac{CST}{P} = CP \text{ (în care: } CP = \text{ cota medie a cheltuielilor pentru un locuitor);}$$

$$\frac{V}{P} = AP \text{ (în care: } AP = \text{ gradul de asigurare a populației cu publicații);}$$

$$\frac{C}{P} = IP \text{ (în care: } IP = \text{ gradul de atragere (înscrșire) a populației la bibliotecă);}$$

$$\frac{VE}{P} = ILP \text{ (în care: } ILP = \text{ indicele de lectură a populației).}$$

Din punctul de vedere tratat mai sus, acesteia sint *indicii principali* pentru compararea și planificarea dotării și activității bibliotecilor comunale.

Adoptarea unui sistem de indici care să aibă la bază un numitor comun — numărul locuitorilor — constituie numai o premisă pentru stabilirea unor normative. Stabilirea acestei premise trebuie să se bazeze însă pe date certe, date care, din păcate, nu pot fi obținute într-o serie de biblioteci unde problemele evidenței sint superficiale tratate sau pur și simplu neglijate. Până la rezolvarea acestei probleme pe plan general sugerăm comitetelor județene de cultură și artă stabilirea unui eșantion, a unui model (5—10 unități), reprezentativ pentru rețeaua județeană, care să permită o analiză veridică după ce organizarea și evidența acestor unități vor fi puse la punct și bibliotecarii vor fi în mod special instruiți.

În încheiere ținem să precizăm că numai criteriile afirmate mai sus nu epuizează premisele elaborării unor normative pentru biblioteci și ale planificării activității lor. Alți factori, având o pondere mare, ca, de pildă, producția editorială (număr de titluri, structură tematică, tiraje, prețul cărții), ritmul de uzură, în biblioteci, a cărților din diferite domenii, gradul de dezvoltare generală social-culturală a populației intervin în stabilirea criteriilor de organizare științifică a rețelei de biblioteci și de dezvoltare a acesteia. Punerea lor în discuție, cu atât mai mult cu cât astfel de preocupări animă și Direcția bibliotecilor din C.S.C.A., ar fi deosebit de oportună.

Lectura

în

Biblioteca

orașenească

Giurgiu (I)

O CERCETARE BAZATĂ PE ANALIZA FIȘELOR DE CITITOR

MOTIVARE

Cercetarea noastră a pornit din dorința de a reaminti bibliotecarilor un adevăr cunoscut și îndestul discutat — chiar și în paginile revistei noastre —, acela că nașterea, creșterea și existența unei biblioteci sînt și trebuie să fie determinate de cititorii săi reali și potențiali, de cerințele lor de lectură, de studiu și de informare, existente sau virtuale. Pornind de la această lege necrisă, care ar trebui să guverneze lumea bibliotecilor, cel puțin primul aspect al activității bibliotecare — cel al constituirii fondurilor și al dotării în continuare în sensul unei juste profilări a colecțiilor, ca și dezvăluirea acestora — ar trebui să se desfășoare după niște reguli precise, aproape matematice. În ceea ce privește celălalt aspect al activității — munca propriu-zisă cu cititorii — lucrurile încep să se complice, variabilele sînt mult mai numeroase, suplețea și „arta” bibliotecarului, talentele lui de psiholog și de pedagog au un cîmp mai larg de manifestare. Dar nu despre aceasta ne-am propus să vorbim. De la cunoașterea

structurii populației din localitatea respectivă, de la cercetarea planurilor de dezvoltare economică, socială și culturală a acelei localități, proiectate pe ansamblul dezvoltării naționale ar trebui, ideal, să se pornească în profilarea fondurilor bibliotecii. E necesară, apoi, o cunoaștere temeinică a preocupărilor de lectură și de studiu ale populației căreia i se adresează la un moment dat biblioteca, dinamica acestor preocupări, ca și cunoașterea bugetului de timp al cititorilor.

Investigația și cercetarea sociologică capătă din ce în ce mai mult loc în preocupările celor interesați să cunoască rolul cărții în amplul proces de educație permanentă — necesitate a lumii contemporane cu progresele ei uluitoare de rapide —, în competiția, greu de susținut, cu celelalte mijloace de informare și de educare, aparținînd domeniului cunoscut sub denumirea de mass-media. Cum aceste mijloace de cercetare, care permit organizarea științifică a muncii (prin aceasta înțelegînd și cunoașterea straturilor de cititori în rîndul cărora trebuie întreprinsă cu precădere munca de

îndrumare, precum și cunoașterea acelor zone ale fondurilor de publicații care trebuie să facă obiectul unei propagande mai intense), nu sînt la îndemîna oricui (nu există fișe perforate, aparate de calcul automat etc.) și presupun o pregătire specială pentru minuțiozitatea lor, în cele mai multe cazuri, munca în bibliotecă se desfășoară mai mult la voia întîmplării, dotarea bibliotecilor — ne referim la cele mici și mijlocii — reflectă mai mult gradul de pregătire, gusturile și preocupările bibliotecarului care se ocupă de achiziții și răspunde mai puțin unor necesități reale.

La îndemîna bibliotecarilor stau însă o serie de mijloace — documentele de evidență ale bibliotecii — insuficient valorificate. Registrele de inventar, cele de mișcare a fondurilor, caietele de evidență a activității, fișele de carte și fișele de cititor sînt prea puțin cercetate, datele ce le conțin sînt arareori corelate. Ne-am propus să vorbim bibliotecarilor despre necesitatea de a folosi aceste date și în alt mod decît administrativ și gestionar, de a le valorifica și altfel decît prin simpla enunțare în rapoartele de activitate ale bibliotecii. Și pentru a-i ajuta într-adevăr, am întreprins o cercetare „model”.

OBIECTUL CERCETĂRII

Am ales Biblioteca orașenească din Giurgiu, o bibliotecă de dimensiuni medii și cu o activitate, în ansamblul bibliotecilor orașenești, bună. Biblioteca, a cărei istorie în actuala organizare se întinde pe o durată de aproape două decenii, întrunește un număr de cca 39 de mii de volume, repartizate pe trei secții: sala de lectură, secția de împrumut pentru copii și cea destinată cititorilor adulți. După ce în decurs de numai cîțiva ani a schimbat mai multe „domicilii”, actualmente biblioteca funcționează în localul Palatului culturii, unde dispune de condiții bune de activitate, dar, din păcate, de un spațiu limitat, ceea ce împiedică afit asupra dotării corespunzătoare, cît și asupra circulației fondurilor, deoarece nu există posibilitatea amenajării raftului liber, cerință absolută a oricărei biblioteci moderne. Dar asupra acestui aspect vom mai reveni. În pofida acestor dificultăți, biblioteca atrage prin serviciile sale un număr apreciabil de locuitori ai orașului. În anul 1968 au fost înregistrați 1910 cititori, iar frecvența lor a fost de 23 368. Numărul împrumuturilor s-a cifrat la 48 806 volume. În ansamblul bibliotecilor din Giurgiu, Biblioteca orașenească trece — și este — drept cea mai bine dotată, cel mai mult frecventată și care atrage cititori cu preocupări din cele mai diverse.

DELIMITAREA INTENȚIILOR ȘI PRECIZAREA LIMITELOR ÎN CARE S-A DESFĂȘURAT CERCETAREA

Ținem, încă de la început, să precizăm că nu ne-am propus o analiză privind cuprinderea în sfera lecturii publice a populației din Giurgiu, ci ne-am mărginit la cititorii Bibliotecii orașenești. În cercetarea noastră am folosit exclusiv fișele de cititor și numai cîteva date sumare extrase din registrul de mișcare a fondurilor și din cel de evidență a activității. Concluziile noastre au, de aceea, un caracter oarecum limitat. De altminteri nici nu am intenționat o analiză poliunghiulară, care să permită niște concluzii mai apropiate de „absolut”. Aceasta ar fi presupus cunoașterea unor detalii privind structura populației din întregul oraș, cunoașterea topografiei orașului, cercetarea datelor privind activitatea bibliotecilor din alte rețele (sindicale, școlare, tehnice), compararea lecturii cititorilor bibliotecii pe mai mulți ani, corelarea rezultatelor analizei circulației cărților din diferite domenii cu structura fondurilor etc., precum și unele încercări de investigare a cititorilor, cu aceasta pășind însă pe tărîmul sociologiei. Unele din aspectele enunțate trebuie neapărat avute în vedere de bibliotecarii care vor întreprinde astfel de cercetări. (Sînt de altminteri date pe care aceștia și le pot cu ușurință procura.) În felul acesta, datele statistice vor ieși din registre, vor prinde viață, vor deveni unul din motoarele activității bibliotecii. Dar chiar și o analiză încadrată în limitele celei întreprinse de noi poate — prin interpretare — să furnizeze o serie de concluzii valoroase care să-i ajute pe bibliotecarii în muncă, după cum poate, tot atît de bine, să constituie un ajutor și totodată o bază de pornire indispensabilă pentru eventuale cercetări sociologice sau psiho-pedagogice ulterioare, întreprinse de specialiști în materie.

METODOLOGIA CERCETĂRII

În mod intenționat, metodologia cercetării noastre a fost redusă la nivelul posibilităților oricărui bibliotecar, deoarece folosirea unor mijloace moderne de prelucrare rapidă și riguroasă a datelor, deși ne-ar fi facilitat — nouă — cercetarea, deocamdată nu stă la îndemîna oricui.

Momentul întâi: Stabilirea limitelor cercetării. Cum am mai arătat, am vizat cititorii care au frecventat secția de împrumut destinată adulților în anul 1968, reținînd doar fișele lichidate (fișele cititorilor nerez-

CATEGORIA DE CITITORI: MUNCITORI

GRUPA DE VÂRSTĂ	TOTAL CITITORI	Împărțire pe grupe de pregătire școlară		Împărțire după NUMĂRUL DE VOLUME CITITE							TOTAL VOLUME ÎMPRUMUTATE	din care:							TOTAL								
		GRUPA	Număr	1-2	3-5	6-12	13-18	19-20	21-25	26-30		peste 30	deologie	știință	tehnică	literatură română	literatură universală	artă		informare	alte materii						
14-17 ani	22	4 clase	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264					
		sc. g.-lă	13	5	3	2	—	—	—	—	—		—	—	—	59	94	—	—	—	—		—	153			
		sc. prof.	6	1	—	2	—	—	2	1	—		—	—	—	28	50	—	—	—	—		—	79			
		sc. medie tehn.	3	—	1	1	1	—	—	—	—		—	—	—	6	25	—	—	—	—		—	32			
		liceu	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—		
		TOTAL	22	6	4	5	1	2	1	1	3		—	—	—	—	93	169	—	—	—		—	—	—		
18-25 ani	48	4 clase	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1220	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1220				
		sc. g.-lă	20	4	4	3	2	—	—	—	—		—	—	—	98	198	2	—	—	—	3		306			
		sc. prof.	11	—	2	1	4	—	—	—	—		—	—	—	13	6	18	167	304	2	—		21	528		
		sc. medie tehn.	6	1	1	1	—	—	—	—	—		—	—	—	3	2	3	121	119	9	—		7	264		
		liceu	10	3	—	2	—	—	—	—	—		—	—	—	1	1	3	46	69	—	—		1	121		
		TOTAL	48	9	7	7	8	1	5	2	9		—	—	—	—	28	55	—	—	—	—		—	—	83	
26-30 ani	42	4 clase	3	1	—	—	—	—	—	—	—	638	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	638				
		sc. g.-lă	11	2	2	1	—	—	—	—	—		—	—	—	6	96	186	—	—	—	1		290			
		sc. prof.	16	2	4	5	2	—	—	—	—		—	—	—	5	29	55	—	—	—	—		1	90		
		sc. medie tehn.	3	—	—	—	2	—	—	—	—		—	—	—	1	7	4	23	24	—	1		3	63		
		liceu	9	1	3	2	1	—	—	—	—		—	—	—	5	1	—	35	62	1	—		—	8	112	
		TOTAL	42	6	9	8	6	—	—	2	11		—	—	—	7	8	15	211	382	1	1		13	638		
31-40 ani	16	4 clase	5	1	—	1	1	—	—	—	—	266	—	—	—	1	10	16	—	—	—	—	27				
		sc. g.-lă	7	1	1	3	—	—	—	—	—		—	—	—	1	—	54	85	—	—	—	—	159			
		sc. prof.	4	1	—	1	—	—	1	—	—		—	—	—	1	—	53	60	—	—	—	2	97			
		sc. medie tehn.	1	1	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1			
		liceu	1	1	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2		
		TOTAL	16	5	1	5	1	1	1	1	2		—	—	—	3	—	3	99	159	—	—	—	2	266		
41-62 ani	35	4 clase	16	4	2	2	2	—	—	—	—	1059	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1059			
		sc. g.-lă	15	3	3	1	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	
		sc. prof.	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
		sc. medie tehn.	2	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	18	22	—	—	—		9	49	
		liceu	2	1	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	10	24	—	—	—		—	34	
		TOTAL	35	8	3	3	2	—	—	2	2		13	—	—	—	—	—	428	584	—	—	—		29	1059	
TOTAL	163	163	34	26	28	18	4	11	4	38	3447	40	26	45	1260	1385	14	1	76	3447							

tanțieri). Concret: 1 650 de cititori (din totalul de 1 910 cititori).

Momentul al doilea: Precizarea criteriilor cercetării. În cazul nostru, ne-am propus să stabilim:

A. Structura cititorilor

a) *pe grupe de vîrste.* În specîă, au fost stabilite următoarele grupe: 14—17 ani, 18—25 de ani, 26—30 de ani, 31—40 de ani, 41—62 de ani, peste 62 de ani;

b) *pe medii sociale și pe profesii.* Față de grupările statistice obișnuite, insuficient detaliate, am considerat util să stabilim următoarele categorii: elevi-studenți, muncitori, funcționari, tehnicieni, ingineri, medici, alte profesii, pensionari, fără ocupație (casnice, persoane în curs de schimbare a ocupației);

c) *pe grupe de pregătire școlară.* S-au stabilit următoarele grupe: cu 4 clase, cu școală generală, cu școală profesională, cu școală medie tehnică sau cu liceu special, cu liceu teoretic, cu facultate;

d) *după permanența și — legat de aceasta — intensitatea lecturii.* Grăpele stabilite după numărul de volume împrumutate au fost: cu 1—2, cu 3—5, cu 6—12, cu 13—18, cu 19—25, cu 26—30, cu peste 30 de volume.

B. Conținutul lecturii

Au fost stabilite următoarele domenii de lectură: ideologie și lucrări social-politice, știință și știința popularizată, tehnică, literatură română, literatură universală, artă, lucrări de informare, alte materii.

Momentul al treilea. Împărțirea fișelor de cititor pe categoriile stabilite. Aici ar fi locul să deschidem o paranteză pentru a sublinia importanța completării fișelor cu multă grijă și exactitate, atît la înscrierea cititorilor, cît și pe parcursul înregistrării împrumuturilor. Omiterea unor date sau

inexactitatea lor determină îngreunarea mecanismului cercetării și denaturează rezultatele.

Momentul al patrulea. Notarea datelor pe tabele centralizatoare pe profesii, pe vîrste și pe pregătire școlară. Reproducem ca model unul din centralizatoarele pe profesii. (Vezi p. 272).

Centralizatorul pe vîrste este identic ca rubricare cu cele pe profesii, însumînd rezultatele acestora. Centralizatorul pe grupe de pregătire școlară — după o schemă asemănătoare — trece în prima coloană grupele de pregătire școlară și face abstracție de profesii, menținînd, în continuare, împărțirea după numărul de volume împrumutate și totalul volumelor împrumutate, cu subîmpărțirile pe domenii.

Momentul final. Interpretarea datelor și coroborarea lor.

REZULTATELE CERCETĂRII

A. a) *Structura cititorilor pe vîrste.* La o analiză mai completă decît a noastră, structura pe vîrste a cititorilor nu va trebui mecanic comparată cu structura pe vîrste a populației. Ar fi cu atît mai greșit să se tindă spre o identitate a celor două categorii. O astfel de analiză trebuie să țină seama de ponderea firească pe care o au preocupările pentru lectură și studiu în ansamblul preocupărilor sau chiar numai în cadrul loisir-ului. Este firesc ca tineretul să fie altfel reprezentat în analiza respectivă, pe structuri și pe vîrste, școala determinînd și influențînd, în cea mai mare măsură, atît cantitativ, cît și calitativ, lectura sa. În consecință, studiul va ocupa o parte masivă din lectura elevilor. E tot atît de firesc ca și cei care și-au încheiat activitatea productivă — pensionarii —, ca și cei fără ocupație să includă preocupările lor de lectură mai mult în sfera loisir-ului.

Tabelul 2

Categorica	Grupa de vîrste (în %)					
	14—17 ani	18—25 ani	26—30 ani	31—40 ani	41—62 ani	peste 62 ani
Muncitori	13,4	29,4	26,0	9,8	21,4	—
Profesiuni intelectuale *)	0,2	27,6	22,5	21,5	25,2	—
Pensionari + fără ocupație	6,0	22,0	5,0	3,2	15,8	48,0
pe ansamblu	44,6	17,2	9,1	7,6	11,7	9,8

* Pentru simplificarea situației în această categorie au fost incluși și funcționarii și tehnicienii.

Pentru susținerea tezei dăm un tabel comparativ (tabelul 2) al ponderii diferitelor grupe de vârste în cadrul principalelor categorii de cititori. (Elevii și studenții sînt incluși doar în cifrele de ansamblu.)

Datele din acest tabel arată cît de evident influențează asupra situației pe ansamblu includerea în comparație a grupei 14—17 ani, care, din totalul de 1650 de cititori-subiecți ai cercetării noastre —, însumează 736 reprezentanți, din care 693 elevi.

De aceea, chiar dacă în stabilirea ponderii diferitelor grupe de vârste în cadrul secțiunilor „pe profesii” am menținut această grupă, în raportarea la ansamblu vom face abstracție de ea, ca nefiind semnificativă pentru cercetarea noastră. Vom face abstracție și de cei 46 de studenți din grupa de vîrste „18—25 de ani”, precum și de grupa „peste 62 de ani” (acestea fiind grupări aparte, necomparabile cu categoriile profesionale stabilite). Situația va apărea modificată după cum rezultă din tabelul 3 și din figura 1.

Tabelul 3

Categoría	Grupa de vârste (in %)			
	18—25 ani	26—30 ani	31—40 ani	41—62 ani
Muncitori	34,0	29,8	11,4	24,8
Profesiuni intelectuale	27,7	22,5	24,5	25,3
fără ocupație	48,0	10,5	7,0	34,5
pe ansamblu	33,5	21,5	18,0	27,0

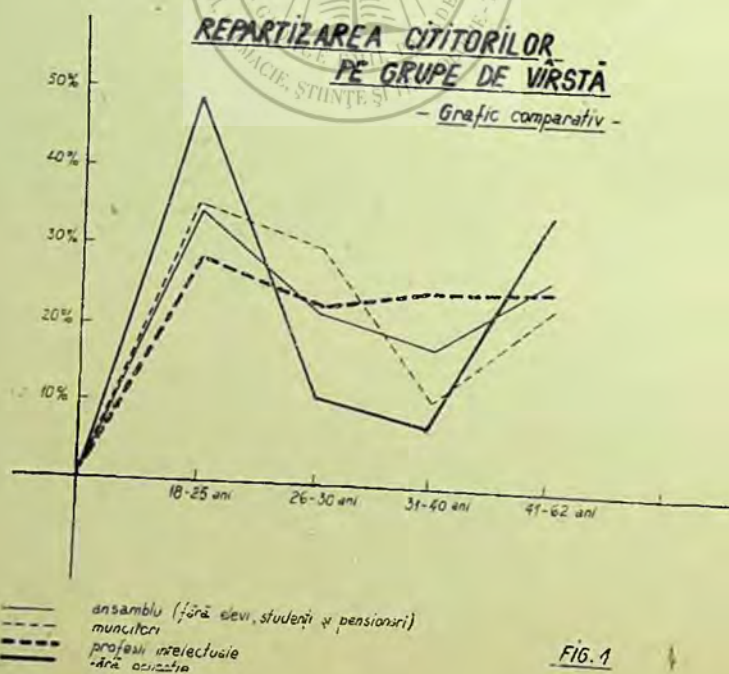

FIG. 1

Față de linia de reprezentare a situației de ansamblu — deci a mediei — observăm următoarele apropieri și îndepărtări :

— Între 18 și 25 de ani, doar linia de reprezentare a muncitorilor se apropie — aproape tangent — de medie, în timp ce aceea a intelectualilor scade, iar cea a categoriei „fără ocupație” crește simțitor, îndepărtându-se de medie cu o gradație și jumătate ;

— Între 26 și 30 de ani, apropierea de medie se observă doar în cazul liniei de reprezentare a intelectualilor, pe când la cea a muncitorilor se înregistrează o creștere aproape echivalentă cu descreșterea liniei care reprezintă categoria celor fără ocupație ;

— Între 31 și 40 de ani, variațiile sînt vizibile la toate categoriile : linia de reprezentare a intelectualilor se îndepărtează de medie în sensul creșterii, iar reprezentările grafice ale muncitorilor și ale celor fără ocupație se apropie de 0 cu 1/2 de gradație și respectiv cu o gradație ;

— Între 41 și 62 de ani, cu excepția reprezentării celor fără ocupație, care depășesc media, atît reprezentarea muncitorilor, cît și cea a intelectualilor aproape coincid cu reprezentarea corespunzătoare situației pe ansamblu.

Încercînd să interpretăm aceste date, putem trage următoarele concluzii :

Pondere maximă în componența cititorilor, în cadrul structurilor pe vîrste, o dețin cititorii între 18 și 25 de ani, urmînd imediat grupa celor între 41 și 62 de ani.

Doar linia de reprezentare a intelectualilor probează că nu există variații importante de la o categorie de vîrste la alta.

La categoria „muncitori”, numărul cititorilor scade între 24 și 40 de ani, scăderea accentuîndu-se între 31 și 40 de ani, pentru ca numărul lor să înceapă din nou să crească între 41 și 62 de ani.

Aceeași scădere a numărului de cititori între 26 și 40 de ani se observă și la categoria celor fără ocupație, decît că de astă dată coborîrea se face mai accentuat de la 18—25 de ani la 26—30 de ani, menținîndu-se apoi, între 31 și 40 de ani, la un nivel apropiat.

Ne oprim aici cu aprecierile deoarece rezultatele obținute în această etapă a cercetării vor trebui coroborate cu o serie de alte date, furnizate de analiza structurilor pe profesii și după intensitatea cititului, trebuînd corelate și cu interesele de lectură, operațiune ce o vom efectua în concluziile finale.

b) *Structura cititorilor pe medii sociale și pe profesii* prezintă următoarea imagine :

— 163 muncitori ;

— 225 funcționari și tehnicieni (din care : 164 funcționari și 61 tehnicieni) ;

— 188 cu profesii intelectuale (din care : 136 cadre didactice și bibliotecari, 11 ingineri, 7 medici, 34 cu alte profesii) ;

— 739 elevi și studenți (din care : 693 elevi și 46 studenți) ;

— 174 fără ocupație ;

— 161 pensionari.

Eliminînd din totalul de 1650 de cititori analizați cei 739 de elevi și studenți, celelalte categorii se vor prezenta față de totalul cititorilor rămași (911) în următoarele proporții : 17,8 la sută muncitori, 24,7 la sută funcționari și tehnicieni, 20,7 la sută cu profesii intelectuale, 19,2 la sută fără ocupație, 17,6 la sută pensionari.

Stabilind ponderea cititorilor din rîndurile populației active și comparînd-o cu cea a cititorilor fără ocupație și pensionari vom constata că nu este cu mult mai ridicată : 63,2 la sută față de 36,8 la sută — o proporție nu foarte multumitoare. O analiză și mai în adîncime arată că muncitorii nu constituie decît a 3,5-a parte din cei 376 de cititori care reprezintă categoriile active ale populației.

Bibliotecarii pot să fiină seama de această analiză în munca de propagandă a cărții și de popularizare a lecturii în general.

Acționază în această privință o serie de alți factori pe care nu i-am avut în vedere în analiza noastră. Este vorba de dezvoltarea culturală deosebită a diferitelor grupe de profesii, de timpul liber de care dispun, de gradul de accesibilitate a bibliotecii în funcție de distanța față de locul de muncă, de domiciliul cititorilor, influențînd aici și orarul de funcționare. Aceste date ar corecta concluziile finale, la o analiză mai completă.

Oricum, chiar și numai din datele pe care le deținem, biblioteca va trebui să deducă necesitatea de a-și intensifica acțiunea persuasivă spre populația activă și, din rîndul acesteia, spre muncitori. Prin corelarea cu datele primei părți a analizei se poate preciza că anume spre muncitorii între 26 și 40 de ani.

c) *Structura cititorilor pe grad de pregătire școlară* se prezintă astfel :

— cu 4 clase — 115 cititori

— cu școala generală — 175 cititori

— cu școala profesională — 52 cititori

— cu școală medie tehnică sau liceu special — 88 cititori

— cu liceu — 310 cititori

— cu facultate — 171 cititori.

Din această situație au fost în mod intenționat și motivat omiși (aceștia constituînd o categorie aparte, în curs de pregătire) elevii și studenții.

Cum în sine aceste date nu prezintă un interes anume, ne mulțumim deocamdată să le consemnăm fără comentarii, urmînd să revenim asupra lor și să le interpretăm în corelație cu alți factori.

d) *Structura cititorilor după permanența și intensitatea lecturii.* Fișele de cititor cercetate de noi se referă la un număr de 1650 de cititori cu un număr de 33 470 de volume împrumutate (din totalul de 1910 cititori cu 48 806 volume împrumutate), indicele de lectură fiind 20. Vom încerca în cele ce urmează să vedem ce se ascunde în spatele acestui indice.

Pe ansamblu, structura cititorilor după permanența lecturii și a gradului de consum (intensitatea lecturii este exprimată în %) se prezintă astfel: (Vezi tabelul 4).

Biblioteca înregistrează, după cum se vede, un număr mare de cititori permanenți, dar și un număr îndestulător de cititori întâmplători. Cine se încadrează în această ultimă categorie? Fără să dăm prin aceasta o normă, putem spune că cititorii care au împrumutat între 1 și 5 cărți nu pot fi categorisiți drept cititori permanenți ai bibliotecii, chiar dacă, în particular, pot fi considerați „consumatori” de carte, în sensul acceptat de statistica bibliotecară.

Tabelul 1

1—2 vol.	3—5 vol.	6—12 vol.	13—18 vol.	19—25 vol.	26—30 vol.	peste 30 vol.
17,8	15,2	18,5	10,6	10,7	4,7	22,5

Situația prezentată probează că 33 la sută din totalul cititorilor au citit până la 5 cărți, iar din aceștia 17,8 la sută au împrumutat doar 1—2 cărți. Dintr-un asemenea fapt trebuie trase toate concluziile cu privire la necesitatea intensificării acțiunii persuasive a bibliotecii în rîndul acestor mari rezerve de cititori. Nu ar fi lipsită de interes o eventuală anchetă în rîndul acestora pentru a afla de ce nu mai refac un drum odată cunoscut — drumul bibliotecii.

Este firesc și totdeauna se va întâmpla ca din totalul cititorilor unii să citească puțin, alții mai mult, alții și mai mult. O situație ideală din acest punct de vedere ar reprezenta o masă compactă a cititorilor care se grupează în jurul mediei, deci a indicelui general de lectură, cu o pondere similară a celor care cresc sau descreșc în

raport cu această medie. Situația aceasta s-ar reprezenta grafic printr-o curbă asemănătoare „clopotului” lui Gauss. (Vezi fig. 2.)

Reprezentarea reală, care exprimă intensitatea cititului pe ansamblu, prezintă multe deformări în raport cu curba ideală a lui Gauss. (Vezi fig. 3.)

În schimb, situația celor 1106 cititori, care citește peste 5 volume este mult mai apropiată de situația „ideală”, cum e și firesc de altminteri: cca 178 cititori se apropie de medie, citind între 19 și 25 de volume, 479 citește între 6 și 18 volume, iar 449, peste 25.

O asemenea analiză dezvăluie imaginea falsă pe care ți-o pot da mediile generale în aprecierea intensității folosirii bibliotecii, imagine care poate induce în eroare pe bibliotecari.

Fig. 2

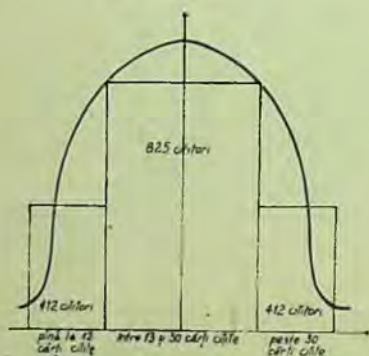
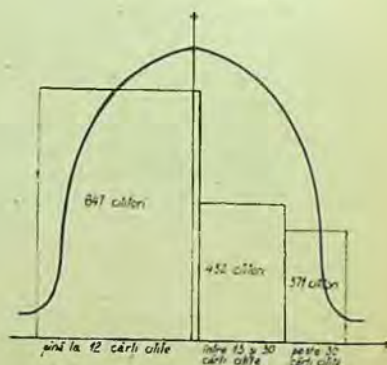

Fig. 3

Grupa de vîrstă	Indice de lectură	1-2 volume	3-5 volume	6-12 volume	13-18 volume	19-25 volume	26-30 volume	peste 30 volume
14-17 ani	20	12,2	12,0	21,0	13,1	13,0	5,7	23,0
18-25 ani	19	20,2	18,0	16,6	10,0	10,6	5,5	19,1
26-30 ani	13	25,8	25,7	15,6	8,0	5,7	2,0	17,2
31-40 ani	13	35,1	20,3	18,0	6,2	6,2	4,0	10,2
41-62 ani	21	21,0	13,0	17,6	10,5	8,0	3,9	26,0
peste 62 ani	33	15,0	10,0	13,6	8,0	12,4	5,0	36,0

În cazul concret pe care l-am analizat, indicele de lectură (20) plasează Biblioteca orașenească din Giurgiu, în ansamblul bibliotecilor orașenești, pe un loc bun. (Indicele pe țară la fostele biblioteci raionale și orașenești în 1966 era 16.) Aceasta relevă niște merite certe, dar, după cum am văzut, analiza mai atentă dezvăluie și serioase carențe.

Datele noastre, deși cu caracter general, ne permit o analiză mai de amănunt pornind de la grupele de vîrstă. Prezentăm, tot procentual, situația. (Vezi tabelul 5.)

Indicele de lectură la grupa de vîrstă „14-17 ani” este egal cu media generală de lectură (sapt datorat în special contactului cu școala), se menține la un nivel

Tabelul 6

Grupa profesională	Indice de lectură	1-2 volume	3-5 volume	6-12 volume	13-18 volume	19-25 volume	26-30 volume	peste 30 volume
Muncitori	21	20,7	16,5	17,0	11,0	9,2	2,4	23,2
Funcționari Tehnicienii	13	30,4	19,5	19,5	7,2	7,2	3,1	13,1
Profesioniști intelectuale	10	30,8	25,5	18,6	8,0	3,7	3,3	10,1
Fără ocupație	31	6,5	12,6	9,3	12,1	13,3	6,5	39,7
Pensionari	33	14,9	10,0	13,6	8,0	12,5	5,0	36,0
Elevi-studenți	19	12,6	13,3	21,6	12,5	13,0	5,5	21,5

apropiat la grupa „18—25 de ani”, scade apoi simțitor la următoarele două grupe „26—30 de ani” și „31—40 de ani” (Lipsa de timp să fie principala cauză? Faptul ar merita o investigare directă pentru a se depista cauzele.), crește ușor peste medie între 41 și 62 de ani, când cititorii sînt formați, au deprinderi mai solide de lectură și dispun de mai mult timp liber, creșterea accentuându-se simțitor la categoria „peste 62 de ani”, cea a pensionarilor, care dispun de un buget de timp liber și mai mare.

Ca pentru a ne susține teza cu privire la deformarea situației statistice de către cititorii întâmplători, la grupele cu indicele de lectură cel mai scăzut, „26—30 de ani”, și „31—40 de ani”, numărul celor care citesc între 1 și 5 volume este mai ridicat (51,5 la sută și, respectiv, 55,4 la sută).

Analiza poate fi împinsă mai departe, pentru a se vedea gradul de intensitate a lecturii pe principalele grupe profesionale. (Vezi tabelul 6.)

Indicele de lectură scăzut al cititorilor din categoriile „funcționari-tehnicieni” și „profesioni intelectuale”, ca și slaba lor prezență, de altminteri, în rîndul cititorilor bibliotecii, ar constitui de asemenea un subiect pentru o cercetare ulterioară. Poate fondurile sau serviciile bibliotecii nu răs-pund în suficientă măsură preocupărilor lor?

Și tot așa, din aproape, mai în aproape, se poate stabili intensitatea cititului în cadrul categoriilor profesionale, pe grupe de vîrstă. O cercetare de acest fel la categoria „muncitori”, spre exemplu, dezvăluie o deviere de la situația generală.

Indicele de lectură cel mai scăzut — 12 — îl întîlnim de astă dată la grupa „14—17 ani”, de altfel slab reprezentată și numeric (vezi tabelul 2). Contactul cu școala întrerupt, o serie de alte preocupări proprii acestei vîrste, interesele de lectură insuficient consolidate constituie o parte din motive. La grupa „18—25 de ani” se observă o creștere bruscă a indicelui de lectură pînă la 25. Tot aceștia au și ponderea cea mai masivă în cadrul grupei profesionale „muncitori”. Se observă apoi din nou o coborîre — 15 și, respectiv, 16 — pentru grupele „26—30 de ani” și „31—40 de ani”. În ceea ce privește grupa „26—30 de ani” intervine, în mod ciudat, o neconcordanță cu ponderea acestei grupe de vîrstă în cadrul grupei profesionale respective, care este din cele mai ridicate. La grupa „41—62 de ani” in-

dicele de lectură atinge nivelul cel mai înalt (30).

O corelare cu datele furnizate de analiza structurii pe grupe de pregătire școlară, în mod surprinzător, ne va arăta că acest factor nu influențează asupra intensității lecturii în sensul așteptat. Intensitatea lecturii la fiecare din aceste categorii nu crește proporțional cu gradul de pregătire școlară, ci invers proporțional, contrazicînd rezultatele altor cercetări similare (după cum reiese din tabelul 7.)

Tabelul 7

Gradul de pregătire școlară	Indice de lectură
4 clase primare	29
cu școală generală	28
cu școală profesională	21
cu școală medie tehnică sau liceu special	18
cu liceu	17
cu facultate	15

Fără a intra în detalii de interpretare, se poate presupune că această situație se datorează faptului că cititorii din primele grupe de pregătire școlară își limitează lectura aproape exclusiv la cărțile luate de la biblioteca publică. Aici ar fi cazul să spunem că din numărul celor cu 4 clase primare cca 75 la sută sînt pensionari și cca 15 la sută fără ocupație, deci dispun de timp liber mai mult, pe cînd cei cu un nivel intelectual mai ridicat au bibliotecă personală, împrumută de la prieteni etc.

Analiza poate fi dusă mai departe, dar, cum țelul nostru este pur demonstrativ, ne vom opri aici, urmînd cei cu un nivel intelectual mai ridicat au bibliotecă personală, împrumută de la prieteni etc.

Analiza poate fi dusă mai departe, dar, cum țelul nostru este pur demonstrativ, ne vom opri aici, urmînd cei cu un nivel intelectual mai ridicat au bibliotecă personală, împrumută de la prieteni etc.

Analiza poate fi dusă mai departe, dar, cum țelul nostru este pur demonstrativ, ne vom opri aici, urmînd cei cu un nivel intelectual mai ridicat au bibliotecă personală, împrumută de la prieteni etc.

Ioana TAUTU

SPECIFIC ȘI OBIȘNUIT

ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR

DIN STAȚIUNILE BALNEOCLIMATERICE

Vizitarea mai multor biblioteci din stațiunile balneoclimaterice deodată, ceea ce ar semăna cu un raid prin aceste oaze de liniște împlintate în atmosfera, de cele mai multe ori, plină de voioșie a excursiilor, a jocurilor sportive, a scăldatului în mare și... chiar a tratamentelor, are darul de a chema în mintea vizitatorului „grăbit” o imagine cu totul nouă față de cea pe care și-a făcut-o, cu prilejul vreunui concediu de odihnă, despre bibliotecile din stațiuni. Explicația poate fi de ordin subiectiv: într-un fel privești și îți rămîine în memorie o bibliotecă în care ai citit sau de la care ai împrumutat cărți în frumoasele zile ale vacanțelor și alta e imaginea aceleiași biblioteci privită cu ochiul scormonitor al specialistului. Și nu e mai puțin adevărat că, din prima imagine, cu timpul, în conștiință rămîine doar o amintire (plăcută sau mai puțin plăcută), pe cînd cea de-a doua, multiplicată la nivelul numărului de biblioteci vizitate, stăruie, generează comparații, dă de gîndit și pune, inevitabil, probleme.

Toate întrebările care se iscă pornesc de la calitatea activității desfășurate în bibliotecile din stațiuni, mai precis, de la măsura în care acestea își îndeplinesc sarcinile potrivit rolului și profilului lor. Ne întrebăm atunci, firește, care este rolul, profilul și modul de organizare ale acestor biblioteci. Nu știm ca acestea să fi fost definite vreodată într-un material oficial, nici ca vreo reglementare — din cele pentru bibliotecile publice — să le fi precizat.

Credem că nu greșim dacă vedem rolul bibliotecilor de stațiuni în satisfacerea necesităților de lectură recreativă și de informare ale oamenilor veniți la odihnă sau la tratament, în localitățile stațiuni balneoclimaterice de pe întreg cuprinsul țării. Îl putem chiar considera ca rol principal, ținînd seamă de faptul că aceste biblioteci sînt destinate în primul rînd vizitatorilor. Totodată, acesta nu exclude posibilitatea — și necesitatea, dacă ne gîndim că stațiunile sînt localități în general mici — ca aceeași bibliotecă, publică, să răspundă și nevoilor de lectură ale populației locale. La noi, în situația de a avea ambele roluri se află cele mai multe biblioteci. Întîlnim și excepții, cum este cazul orașului Călimănești, unde există, pe lângă biblioteca stațiunii, și o bibliotecă publică (în cazul citat, bibliotecă comunală în... oraș, aflată la circa 300 m de biblioteca stațiunii), și al stațiunilor Băile Felix, 1 Mai, Tinca (județul Bihor), Vatra Dornei (județul Suceava) ș.a.

Potrivit funcțiilor amintite, bibliotecile din stațiuni pot fi privite ca un tip aparte de biblioteci publice, cu sarcini specifice, impuse de rolul principal, și cu sarcini obișnuite oricărei biblioteci din rețeaua Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. Am-

bele feluri de sarcini sînt realizabile în cazul oricărei biblioteci publice profilate adecvat, conduse și îndrumate corespunzător cerințelor muncii de bibliotecă. Am căutat să urmărim aceste sarcini în activitatea citorva biblioteci din stațiunile noastre (Sinaia, Predeal, Eforie-Sud, Sovata, Tușnad, Călimănești) și cu acest prilej ni s-a dezvăluit atît măsura îndeplinirii, cît și cea a cunoașterii lor de către bibliotecari. Ne-am oprit în acest sens asupra activității cu cititorii și asupra organizării bibliotecilor.

În unele biblioteci, afluxul de vizitatori, solicitarea neîntreruptă a bibliotecarului și a sălii bibliotecii creează impresia că munca cu cititorii se ridică la un bun nivel. Am privit, în cite o zi, în ce constau activitățile relevate mai sus: aflux de vizitatori în primele minute pentru asigurarea cu... cele mai solicitate jocuri (remy, biliard etc.); solicitare a sălii bibliotecii pentru citirea presei, pentru discuții (în așteptarea restituirii vreunui joc de remy) sau pentru participarea la lecțiile de limbi străine organizate, aici, de către casa de cultură, o dată pe săptămînă (cite 2 ore) pentru fiecare limbă (cum este cazul la Sinaia); în sfîrșit, solicitare, aproape din minut în minut, a bibliotecarului (ocupat, în pauzele dintre o servire și alta a cititorilor, cu efectuarea unei operații de tehnică bibliotecară: prelucrarea unor noi achiziții), ca o tracasare, pentru „— Mai aveți un remy? Dacă nu, dați-mi un șah” (scenă oricînd vizibilă la Predeal). Am încercat să surprindem înșă și o scenă „de bibliotecă”, în care să ni se releve o formă a muncii cu cititorii. Cum să vezi, din mulții prezenți ai sălii bibliotecii, pe vreunul consultînd un dicționar enciclopedic sau vreun ghid al împrejurimilor Predealului sau Sinaiei cînd, la Predeal, sala bibliotecii... nu are rafturi cu cărți*) (cu atît mai puțin un raft cu lucrări de referință), iar la Sinaia, lucrările de referință stau închise într-un dulap (cu uși și cu cheie), aflat în spatele pupitrului bibliotecarelor, pe care se află inscripția (etichetă-indicator de raft în așezare la raftul liber!): FOND DOCUMENTAR (sic!).

Tot în privința activității cu cititorii, ne-am așteptat ca bibliotecile să realizeze, în cadrul caselor de cultură sau al cluburilor cărora le aparțin, interesante și atractive manifestări de masă. Este foarte adevărat că aceste acțiuni au loc în sălile frumoase ale caselor de cultură respective, că sînt organizate de bibliotecă (de multe ori, doar de... bibliotecar), că se bucură de prezența unor personalități marcante ale vieții noastre cultural-artistice și științifice, că numărul participanților atinge cifre impresionante. Dar — tot atît de adevărat — urmarea

lor nu este creșterea circulației cărților popularizate cu aceste prilejuri și nici creșterea numărului cititorilor bibliotecilor, ci, cel mai adesea, în aceeași seară, un spectacol de estradă sau de teatru, un film sau... o zdravănă serată dansantă. Uneori manifestările de masă iau forme de-a dreptul extra-bibliotecare, cum este de pildă vizionarea programelor de televiziune în bibliotecă (pînă nu de mult la biblioteca din Sovata). Dacă la aceste forme de activitate cu cititorii casa de cultură contribuie din plin (atît ca sprijin material, cît și în ce privește conceperea și planificarea acțiunilor), celelalte forme ale muncii cu cititorii sînt lăsate, fără vreo îndrumare sau vreun control, la libera alegere a bibliotecarilor. De fapt, alte forme ale activității cu cititorii nici nu am putut înfîlîi în bibliotecile de stațiuni, bibliotecarii dovedind că nu cunosc în fond cît de puține lucruri ar avea de făcut în acest sens. Fiind vorba de sarcini specifice, cu adevărat, în munca bibliotecilor de stațiuni, bibliotecarii ar trebui doar să țină seama de faptul că cititorii, public foarte variat, sînt dornici să se recreeze și, în consecință, sarcina lor ar fi aceea de a se interesa de cererile acestora, căuțînd să li le satisfacă. Prezența noutăților editoriale în bibliotecă ar rezolva o mare parte din ceea ce revine bibliotecarilor în această direcție. Se poate observa că îndrumarea cititorilor, care în biblioteca publică pune multe probleme bibliotecarilor, în bibliotecile de stațiuni se simplifică mult, atunçi cînd e vorba de cititorii veniți la odihnă.

Eficiența bibliotecii se măsoară — și în aceste biblioteci — tot prin gradul de solicitare a colecțiilor. La Sinaia, în întreg anul 1968, au fost înscrși 2 880 de cititori veniți la odihnă (împrumutînd 10 714 volume) și 560 de cititori localnici (cu 11 322 de volume). În luna ianuarie 1969, din 2 326 de oameni veniți la odihnă și tratament, numai 165 (circa 8 la sută) au împrumutat cărți de la biblioteca stațiunii (640 de volume); la Predeal, în ianuarie 1969, din circa 650 de oameni aflați la odihnă, 206 (aproximativ o treime) au împrumutat de la bibliotecă 557 de volume; la Eforie-Sud, în iunie anul trecut, ne-au fost furnizate date din întreg anul 1967, și anume: 3 127 de cititori aflați la odihnă (cu 9 128 de volume împrumutate) și 748 cititori localnici (cu 9 692 de volume). Este sau nu, în cazul unuia sau al tuturor bibliotecilor, o situație bună? Pe baza datelor prezentate nu pot fi făcute aprecieri de acest fel, deoarece pînă acum nu există o bibliotecă de stațiune care, sub aspectul organizării și al modului de desfășurare a activității, să servească drept model. De altfel, nici pentru celelalte forme amintite pînă acum nu există normative sau indicații pentru caracterizarea activității și credem că nu ar fi lipsit de

*) Cele 3 rafturi din sală formează un depozit ajutat pentru bibliotecar, cu citeva dintre cele mai solicitate cărți în limbile germană și maghiară.

interes să se pornească la o asemenea acțiune. În această direcție, s-ar putea concepe profilarea și organizarea model a unei biblioteci dintr-o stațiune balneoclimaterică.

În ceea ce privește organizarea propriuzisă a bibliotecii, aceasta vine să argumenteze nivelul și conținutul muncii cu cititorii. În cadrul acestui aspect, importanța cea mai mare o prezintă organizarea colecțiilor de publicații și a cataloagelor. Dacă, în general, completarea colecțiilor este susținută de alocații bugetare satisfăcătoare (dar anul acesta, la Predeal, de pildă, alocația pentru achiziții a scăzut de la 12 000 la 4 000 lei), compoziția achizițiilor mai lasă de dorit în privința valorii lucrărilor, a satisfacerii cererilor de lectură ale cititorilor și a numărului de exemplare achiziționate. Referitor la structura noilor achiziții pe care le fac bibliotecile de pe litoral, cităm din darea de seamă întocmită de Biblioteca municipală din Constanța, în aprilie 1968, ca urmare a deplasării unor lucrători ai bibliotecii municipale în bibliotecile de pe litoral: „...se achiziționează multe exemplare din titluri ce nu au o largă circulație... În fondurile acestor biblioteci există cite 10—12 exemplare din titluri de istoria literaturii și critică literară, monografii etc., care, firește, cer un studiu atent și aproape nimeni nu face acest lucru în perioada concediului de odihnă petrecut la mare. La Eforie-Nord, de exemplu, monografia despre Rileev s-a achiziționat în 10 exemplare, monografiile Sadoveanu, Cezar Petrescu și Maxim Gorki în cite 6—8 exemplare și exemple de acestea se mai pot da multe la fiecare din bibliotecile de pe litoral”. Acolo unde fondul de publicații are o structură bună și cititorii găsesc ultimele apariții ale unor cărți valoroase, mult solicitate, ne întîlnim — dar foarte rar — cu un bibliotecar pasionat pentru munca de bibliotecă, avînd o vechime de 15—20 de ani în aceasta, și care face dese vizite la colectură (chiar dacă colectura se află la Brașov, iar biblioteca la Predeal). Este, precum se vede, cazul Predealului, unde biblioteca se bucură de serviciul unui astfel de bibliotecar în persoana Olimpiei Mihăilescu (lucrează în bibliotecă din anul 1950).

Așezarea colecțiilor prezintă neajunsuri și mai serioase. În unele biblioteci nu a fost introdus accesul liber la raft, chiar dacă bibliotecarii cunosc avantajele sistemului. (Excepție, totuși, în acest sens fac bibliotecarii de la Tușnad, care au avut organizat accesul liber la raft și l-au desființat, încercînd să convingă tocmai de...dezavantajele și ineficiența metodei.) Explicațiile se învîrtesc tot în jurul lipsei spațiului, cum este situația bibliotecii de la Predeal. Iar în cele cu acces liber la raft, așezarea publicațiilor în acest sistem seamănă tot mai mult cu ceea ce nu trebuie să fie: depozit deschis cititorilor. Să amintim biblioteca din Sovata,

unde rafturile cu acces liber sînt... pînă în tavan, sau pe cea din Sinaia, unde schema de așezare folosită nu poate fi întîlnită, ca greseli, nici într-o bibliotecă comunală. Comparația se impune cu atît mai mult, cu cît Casa de cultură din Sinaia este subordonată direct Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, iar la bibliotecă, din martie 1967 — cînd s-a trecut la această subordonare a casei de cultură —, nu s-a înregistrat nici o vizită, cu caracter de îndrumare și control, de la București.

Starea cataloagelor nu este cu nimic mai bună. La Predeal, există un singur catalog, cel sistematic; la Sinaia lipsesc cu desăvîșire și cel sistematic și cel alfabetic, dar s-a început a se lucra la întocmirea lor; la Eforie-Sud, Eforie-Nord și Techirghiol există, potrivit dării de seamă amintite mai sus, „începuturi de cataloage”, care însă „nu au la bază o schemă de organizare”; la Tușnad și la Herculane nu există cataloage, în schimb sînt folosite registre alfabetice (pentru literatură română, literatură universală ș.a.), în care sînt trecute titlurile cărților din bibliotecă. Aceste cataloage manuscrite nu pot înlocui cataloagele-fișier pentru întreaga colecție a bibliotecii și prezintă marele dezavantaj al blocării lor în cazul consultării de cîte un cititor.

Am mai putea nota aspectul neîngrijit al colecțiilor, în care se evidențiază multe cărți uzate prezente în rafturi. În atenția bibliotecarilor ar trebui să stea și grija față de starea fizică a colecțiilor, o primă măsură în acest sens fiind legarea cărților mult solicitate înainte de a fi date în circulație.

Evidența cititorilor are un caracter specific în acest tip de bibliotecă, deoarece se lucrează cu două categorii distincte: cititori din rîndul oamenilor veniți în stațiuni la odihnă sau la tratament și cititori din rîndul localnicilor. Evidența, așa cum credem că este corect, trebuie să fie ținută separat, pentru fiecare categorie de cititori. Așa se și procedează în cele mai multe biblioteci din stațiuni, unde și imprimabilele folosite sînt deosebite. Există însă și biblioteci în care evidența cititorilor din ambele categorii este ținută împreună (cazul bibliotecii din Sovata) și aici sînt două neajunsuri: munca bibliotecarilor este îngreuiată, iar în statistica națională pîtrund cifre eronate, numărul cititorilor fiind îngroșat cu cel al cititorilor sezonieri. Credem că toate bibliotecile din stațiuni ar trebui să înregistreze și să comunice distinct datele cititorilor veniți la odihnă, cu specificația necesară. Ar fi de dorit ca chiar în statistica națională să apară distinct numărul cititorilor sezonieri și lectura acestora.

Analiza activității ne îndreaptă atenția spre conducerea, subordonarea și îndrumarea de specialitate a bibliotecilor din stațiunile balneoclimaterice. Situația de fapt a acestor biblioteci este pe cît de va-

riată, neunitară, de la un județ la altul, pe atât de ciudată în cauzele care o generează.

După organul tutelar care le conduce și căruia îi sînt subordonate și după forul de îndrumare de specialitate, întîlnim nu mai puțin de 5 categorii de biblioteci aflate în stațiunile balneoclimaterice: a) biblioteci ale caselor de cultură din sistemul așezămintelor culturale (Sinaia, Predeal, Sovata); b) biblioteci ale cluburilor din stațiuni (Eforie-Sud*), Vatra Dornici); c) biblioteci publice, conduse și îndrumate de comitetele județene de cultură și artă, deservind și vizitatorii veniți în stațiune (Bușteni, Breaza, Comarnic, Slănic-Prahova, Pucioasa etc.); d) biblioteci de stațiune, conduse și îndrumate de comitetele județene de cultură și artă, deservind exclusiv oamenii veniți la odihnă și la tratament (Băile Felix, I Mai, Tinca, Stîna de Vale — toate din județul Bihor); e) biblioteci ale cluburilor aparținînd Ministerului Sănătății, aflate însă în localul casei de cultură din stațiune și lăsate de organul tutelar la îndrumarea din bunăvoință a comitetelor de cultură și artă județene (Călimănești, Govora, Olănești). În unele locuri, și anume acolo unde bibliotecă de stațiune este destinată exclusiv celor aflați la odihnă, funcționează o a doua bibliotecă: biblioteca publică, pentru localnici.

Această stare, în cazul în care activitatea bibliotecilor nu ar înfățișa tabloul neajunsurilor consemnate de noi, ar ridica doar problema evitării unor paralelisme, a risipirii unor fonduri de carte pe un teritoriu restrîns ca întindere, cum este cazul mării majorității a localităților stațiuni. Neajunsurile semnalate nu pot fi puse numai pe seama pregătirii de specialitate și a rîvnei în muncă a bibliotecarilor. Acest lucru nu poate fi acceptat în general, chiar dacă fluctuația mare de cadre a făcut să se risipească în bună parte cunoștințele predate cu ocazia instructajelor pentru bibliotecarii din aceste instituții (ultimul instructaj, bine organizat, pe plan republican, a avut loc la Predeal în urmă cu 2 ani). Astfel, înclinăm să credem că nivelul scăzut al activității bibliotecare în bibliotecile caselor de cultură sau ale cluburilor nu este străin de această subordonare, în cadrul căreia atenția ce trebuie acordată specificului muncii de bibliotecă și îndrumarea de specialitate din partea organului tutelar nu se ridică la nivelul cerut. În conducerea și îndrumarea bibliotecilor din stațiuni, casa de cultură (sau clubul) nu dispune de metode de lucru și nici de personal de specialitate care să contribuie la ridicarea activității bibliotecii, mulțumindu-se cu ceea

ce realizează, în funcție de diferiți factori, bibliotecarii. În schimb, biblioteca se bucură aici de alte avantaje... extrabibliotecare: în sala ei sînt organizate lecții de limbi străine, ea găzduiește multe din jocurile distractive ale casei de cultură, bibliotecarului revenindu-i sarcina (specifică sau obișnuită în munca de bibliotecă?!) de a le distribui solicitanților. Ba mai mult, orarul bibliotecii (9⁰⁰ — 13⁰⁰ și 17³⁰ — 22⁰⁰) este conform celui al casei de cultură, fără să se țină însă cont de faptul că în stabilirea lui tot specificul muncii de bibliotecă și cerințele cititorilor ar fi trebuit să-și spună ultimul cuvînt.

Toate cele înfățișate pînă acum ne îndreptătesc să credem că atât neajunsurile din bibliotecile vizitate de noi (apartînd caselor de cultură sau cluburilor din stațiuni), cît și situația eterogenă din alte județe (așa cum ne-a fost înfățișată de inspectorii cu problemele de bibliotecă de la comitetele de cultură și artă ale județelor Vilcea, Bihor, Suceava, Constanța și Prahova) pun bibliotecile din stațiuni într-o lumină nefavorabilă. Acestea apar ca niște instituții oarecum vitregite de soartă, dacă ne gîndim doar la lipsa unei unități de organizare, de conducere și de îndrumare a lor. Noi însă considerăm că ele merită mai multă atenție și problema reorganizării lor va trebui pusă cu mai multă tărie. Am sugerat, în acest sens, încadrarea bibliotecilor din stațiuni în rețeaua bibliotecilor publice din care, în mod normal, ele trebuie să facă parte, oferindu-li-se același regim unitar de organizare, conducere și îndrumare. În unele județe, cum este Prahova (județ cu multe stațiuni balneoclimaterice), în stațiuni există doar bibliotecă publică, destinată satisfacerii intereselor de lectură și de informare atât ale localnicilor, cît și ale vizitatorilor, rețeaua bibliotecilor publice fiind unitară (excepție face doar Sinaia, ale cărei instituții culturale sînt de grad republican). Considerăm că și în celelalte județe unde există stațiuni balneoclimaterice funcționarea unui singur tip de bibliotecă publică — orașenească sau comunală —, în condițiile unei conduceri și îndrumări atente, ar putea satisface în cea mai bună măsură, fără a genera paralelisme și fărîmîțare de fonduri, cerințele de lectură și de informare ale celor două categorii de cititori amintite mai sus. Condiția constă în îndeplinirea la un nivel din ce în ce mai bun a sarcinilor muncii bibliotecare, atît a celor obișnuite în activitatea oricărui bibliotecii publice, cît și a celor specifice activității cu cartea în rîndul oamenilor veniți la odihnă. Chiar dacă formele sînt diferite, munca bibliotecilor publice este unitară și realizarea ei în practică nu necesită tipuri aparte de bibliotecii.

* Situația aceasta era în iunie 1968. Astăzi, bibliotecile din stațiunile de pe litoral sînt biblioteci orașenești (publice).

**BIBLIOTECA CONSERVATORULUI
„CIPRIAN PORUMBESCU”
DIN BUCUREȘTI**

Printre problemele discutate la Adunarea generală a compozitorilor și muzicologilor (12—13 decembrie 1968) a fost și aceea a învățământului muzical de toate gradele. „Desigur, pentru a făuri opere de valoare, orice om trebuie să poată învăța, să se poată instrui...” a subliniat în cuvîntul său, la această adunare, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În contextul acestor largi discuții al căror ecou este încă foarte viu, ni se pare a nu fi lipsit de interes să prezentăm unele aspecte privind organizarea și activitatea Bibliotecii Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, auxiliar indispensabil al învățămîntului muzical.

Dintre instituțiile culturale care s-au născut după încheierea statului nostru, Conservatorul, ca instituție oficială de formare a muzicienilor, are venerabila vîrstă de 104 ani, iar începuturile învățămîntului muzical modern le aflăm în preocupările Societății

filarmone care înființează în anul 1834 „Școala de muzică vocală a Societății filarmone”.

Conservatorul, odată înființat cu denumirea de „Conservatorul de muzică și declamațiune”, cunoaște greutățile inerente oricărui început în acele vremuri.

Intemeietorul și primul director, Alexandru Flechtenmacher, prevede înființarea unei biblioteci proprii, care ia naștere abia în anul 1910 cînd la conducerea Conservatorului era Dimitrie Popovici-Bayreuth. Biblioteca a luat ființă în condiții cu totul modeste, avînd o organizare empirică și funcționînd în condiții improprii.

O primă reorganizare a bibliotecii are loc în anul 1941. La această dată, la conducerea Conservatorului vine muzicianul Mihail Jora care se ocupă personal de biblioteca ale cărei fonduri însumau pe atunci circa 5 000 de volume.

Apelul lansat la 24 ian. 1942 de Mihail Jora, cu prilejul inaugurării oficiale a noului local al bibliotecii, în care spune că „orice ajutor sau danie din partea oricui vor fi primite cu recunoștință”, arată preocuparea sa pentru crearea unor colecții cu caracter documentar și didactic și ilustrează nepăsarea cercurilor oficiale de atunci care lăsau în grijă inițiativelor particulare realizarea acestor auxiliari al învățămîntului muzical.

După Eliberare, ca urmare a intensificării și diversificării învățămîntului și a vieții muzicale a țării și datorită sprijinului substanțial acordat de stat, biblioteca Conservatorului și-a completat sistematic fondurile, tinzînd către cuprinderea integrală a creației muzicale și muzicologice românești și achiziționarea celor mai importante lucrări teoretice și de repertoriu de peste hotare. S-a ajuns astfel ca în anul 1959 colecțiile bibliotecii să însumeze peste 42 000 de volume. Începînd din anul 1964, se pun bazele unei ultime reorganizări a bibliotecii, după principii și reguli biblioteconomice științifice.

Se urmărește perfecționarea profesională a bibliotecarilor, se completează personalul cu titrați universitari, iar conducerea actuală a Conservatorului se preocupă constant de transformarea bibliotecii într-un auxiliar adecvat al procesului de învățămînt, într-un instrument al cercetării muzicale și într-un depozit al tezaurului muzical național.

Astăzi, biblioteca Conservatorului se prezintă ca o unitate documentară completă. Ea are posibilitatea să asigure achiziționarea, reproducerea și conservarea documentelor scrise și sonore, consultarea și difuzarea lor. În acest scop, biblioteca, constituită ca o direcție, are în componența sa următoarele secții: biblioteca propriu-zisă, fonoteca, un muzeu al muzicii românești, biroul de copiat note, atelierul de litografie și cel de legătorie.

Fondul actual al bibliotecii este alcătuit din 90 103 de volume publicații (note muzicale, cărți de muzicologie, din domeniul unor discipline înrudite și de cultură generală, cursuri și publicații periodice), 5 900 de discuri, 5 500 de benzi de magnetofon, adică un total de 101 503 de documente scrise și sonore.

Fonoteca, astăzi un auxiliar indispensabil al învățămîntului muzical, are două secții:

1. *Secția de difuzare sonoră* care asigură audierea individuală, la sala de audiere, sau colectivă, prin transmisie în sălile de cursuri. Această secție are o activitate asemănătoare cu cea a unei bibliotecii, avînd aceleași forme de evidență și cataloage asemănătoare. Cataloagele fonotecii sînt coordonate cu cele ale bibliotecii, pentru ca audientul să poată obține în același timp partitura și banda pentru a le studia împreună.

2. *Secția imprimări-înregistrări* asigură copierile după discuri, înregistrările necesare procesului de învățămînt desfășurat atît în cadrul Conservatorului, cît și în liceele muzicale a căror activitate este permanent sprijinită, procură și întreține utilajul tehnic necesar. Din anul 1968, în cadrul acestei secții, a fost creat, în condiții modeste, primul laborator de muzică electronică din țară.

Muzeul Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, intrat din anul 1967 în componența bibliotecii, conține piese unice și interesante în legătură cu viața muzicală românească: manuscrise și corespondențe ale marilor înaintași, fotografii și documente biografice ale acestora, tipărituri muzicale vechi și exemplare rare, instrumente muzicale vechi sau care au aparținut muzicienilor iluștri.

Din păcate, aceste documente sînt numai inventariate. Se intenționează elaborarea unui repertoriu care va constitui un prețios instrument de informare pentru cercetătorii trecutului muzical.

Biroul de copiat note execută copieri de partituri și extrageri de ștîmpe necesare activității didactice, multiplicarea acestora ca și cea a cursurilor realizîndu-se în atelierul de litografie. Atelierul de legătorie broșează întregul material și asigură întreținerea publicațiilor bibliotecii.

După reorganizarea din anul 1964, biblioteca s-a integrat în prevederile *Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor din învățămîntul superior*. În cadrul bibliotecii funcționează trei servicii care asigură sarcinile trasate în ceea ce privește completarea și evidența fondurilor, catalogarea și consultarea publicațiilor și activitatea de informare.

Biblioteca ține evidențele impuse de gestionarea fondului și de organizarea biblioteconomice. Pentru catalogarea publicațiilor se folosesc regulile generale de descriere și catalogare acceptate pe plan internațional și regulile elaborate de Asociația internațională a bibliotecilor muzicale (AIBM) pentru specificul documentului muzical. Pentru notele muzicale se folosește un sistem de clasificare suplă și cuprinzător, o adaptare locală a sistemului CZU, iar pentru clasificarea cărților se folosește sistemul CZU.

În privința consultării colecțiilor am dori să menționăm un aspect specific al bibliotecii noastre: consultarea majorității publicațiilor se face prin împrumut. Notele muzicale se scot din bibliotecă pentru a fi studiate în sala de curs sau audiate în fonotecă. La acestea se adaugă diverse materiale didactice (cursuri, coruri) care se împrumută pe termen lung. Activitatea de împrumut ajunge astfel la cifre impresionante.

Biblioteca Conservatorului are și o sală de lectură cu un fond uzual de circa 2 000 de volume, alcătuit din publicații de referință și lucrări generale de muzicologie, dar volumul activității sale este mult inferior împrumutului. Iată câteva cifre edificatoare pentru anul 1968: 1 550 de cititori persoane fizice; frecvența cititorilor — 59 004 (secția de împrumut) și 15 423 (sala de lectură); publicații consultate — 117 511 (secția de împrumut) și 19 153 (sala de lectură).

Biblioteca practică și împrumutul interbibliotecar, instituit și pentru studenții de la învățământul fără frecvență.

Consultarea colecțiilor în biblioteca Conservatorului este permisă cadrelor didactice, studenților și muzicienilor.

Fonoteca și atelierul bibliotecii sprijină cu lucrări și alte unități din rețeaua învățământului superior general și din rețeaua învățământului muzical de toate gradele.

Activitatea de informare se concretizează în orientarea cititorilor în consultarea și folosirea instrumentelor de lucru și de referință, în furnizarea de informații bibliografice orale și întocmirea unor liste bibliografice la cerere. Din anul 1967 se editează un buletin lunar în care sînt prezentate ultimele publicații intrate în bibliotecă, ordonate după clasificarea zecimală. În acest buletin sînt cuprinse și cărți de muzicologie intrate recent în alte biblioteci muzicale din București, constituind un instrument util de informare curentă și operativă a cadrelor Institutului.

Biblioteca a organizat un catalog biobibliografic al cadrelor didactice și un catalog cu articole din periodicele muzicale. Secția bibliografică colaborează la publicațiile periodice informative naționale.

★

Folosind ospitalitatea oferită de *Revista bibliotecilor* pentru prezentarea bibliotecii Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, vom releva unele probleme în legătură cu posibilitățile de achiziționare și furnizare a fondurilor muzicale din țara noastră.

De ani de zile sînt în curs discuții despre coordonarea achizițiilor. Considerăm că ar fi util ca sub egida Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă să se pună în discuție și problema coordonării achizițiilor pentru bibliotecile muzicale din toate rețelele. Această coordonare ar fi utilă mai ales pentru publicațiile muzicale (cărți, note, periodice) care se achiziționează din vest, pentru a se evita ca mai multe biblioteci să aibă aceleași publicații, în timp ce anumite publicații nu se găsesc în nici o bibliotecă; aceasta ar determina și realizarea unor economii de devize.

Totodată se impune ca o stringență necesitate o acțiune coordonată pentru organizarea unor instrumente de dezvoltare a fondurilor muzicale existente în țară. Viața

noastră muzicală, activitatea de cercetare și de valorificare a fondului muzical național cer cu insistență crearea unui astfel de instrument care ar îmbrăca forma unui catalog colectiv. Din practica activității noastre, cunoaștem cit timp se pierde (cu rezultate relative) pentru a se obține prin împrumut interbibliotecar materiale muzicale necesare pregătirii unei manifestări muzicale sau cercetării. Solicitanții se adresează cam la noroc unei instituții „bănuită” că ar avea acest material.

Un catalog colectiv al fondului muzical ar constitui evidența națională a acestui fond, ar fi o sursă de informare pentru beneficiarii asupra materialului solicitat ca și asupra deținătorilor lui.

Realizarea unei evidențe naționale retrospective a fondului muzical nu este numai o problemă a bibliotecilor muzicale și a muzicienilor de profesie, ci și a tuturor iubitorilor de muzică. Nu trebuie neglijat nici faptul că muzica are o mare pondere în majoritatea manifestărilor artistice pentru a căror bună pregătire această evidență ar fi un auxiliar prețios. Astfel încît problema organizării unui catalog colectiv al publicațiilor muzicale din România ar trebui să fie în atenția tuturor forurilor care au în componența lor biblioteci muzicale sau biblioteci cu secții (colecții) muzicale.

Secția muzicală a Bibliotecii centrale de stat și Biblioteca Conservatorului din București intenționează să întreprindă în comun acțiunea de organizare a acestui catalog colectiv.

Ținînd seama de gradul de diversificare al bibliotecilor muzicale și de nivelul de pregătire profesională a lucrătorilor din aceste unități, se impune pentru o bună redactare a acestui catalog colectiv și pentru a contribui implicit la perfecționarea profesională a bibliotecarilor muzicali, adoptarea unui sistem unic de descriere bibliografică a publicațiilor muzicale. Pentru întocmirea unor astfel de reguli unitare de descriere, secția muzicală a Bibliotecii centrale de stat are materialul pregătit.

Editarea recentă a seriei *Note muzicale. Discursuri din Bibliografia Republicii Socialiste România* de către Biblioteca centrală de stat, pe care am salutat-o cu bucurie, ne îndreptățește să credem că tot această bibliotecă națională va lua inițiativa și pentru întreprinderea în comun de către instituțiile interesate a acțiunii de organizare a catalogului colectiv al publicațiilor muzicale în România.

Desigur că întocmirea acestui catalog colectiv va cere o muncă deosebită pentru realizarea lui propriu-zisă și va solicita înțelegerea tuturor bibliotecilor muzicale și a celor care dețin fonduri muzicale pentru a sprijini prompt și eficient această lucrare.

M. CURCĂNEANU
V. IENCIU

CINE? CE? UNDE? CÎND? CUM?

Bibliografie selectivă a lucrărilor de referință pentru bibliotecile mici

(I)

Bibliotecile comunale, școlare, ale sindicatelor din întreprinderile mari și cluburi și ale caselor de cultură din stațiunile de odihnă sînt — și vor fi din ce în ce mai mult — solicitate să răspundă cererilor de informare, din cele mai felurite domenii ale cunoașterii, venite din partea cititorilor. Instrumente fără de care nici cel mai erudit bibliotecar nu ar putea să răspundă la multitudinea și varietatea de întrebări, de felul celor din titlul bibliografiei, cu care vin la bibliotecă cititorii, lucrările de referință — surse primare sau secundare de informare — își impun, și în bibliotecile mici, necesitatea și rolul lor tot mai important. Din dorința de a veni în sprijinul bibliotecarilor în constituirea fondului de referință (fond ce poate fi consultat numai în bibliotecă, fără a fi împrumutat în afară) prin valorificarea lucrărilor de acest fel din colecțiile bibliotecilor, publicăm mai jos o bibliografie selectivă a lucrărilor de referință din producția noastră editorială curentă. La baza selecției, avînd în vedere faptul că ne adresăm unor biblioteci mici, a stat caracterul absolut indispensabil al lucrărilor de informare enciclopedică și al celor de informare largă la nivelul anumitor discipline. Acestui criteriu i-am adăugat necesitatea unor instrumente de lucru (cum sînt, de pildă, dicționarele lingvistice) și de informare bibliografică, precum și actualitatea lucrărilor. Mai menționăm că, pentru a ajunge la lista de mai jos, au fost efectuate mai multe selecții și totuși, ceea ce este recomandat reprezintă un deziderat, o formă de colecție spre care ar trebui să tindă bibliotecile mici. De asemenea, în bibliografie nu au fost incluse lucrările clasice ale marxism-leninismului și documentele de partid și de stat, acestea existînd în biblioteci sub forma unor colecții deja constituite, organizate și în continuă completare.

În acest număr al revistei, publicăm partea I a bibliografiei, cuprinzînd, la capitolul *Surse primare*, doar: *Enciclopedia (dicționare enciclopedice)*, *Dicționare (lexicoane) speciale* (lingvistice și pe domenii de

cunoaștere) și *Lucrări fundamentale. Istoriile ale subiectelor*. În partea a II-a, pe care o vom publica ulterior, vom continua cu lucrările de referință consacrate geografiei și turismului (ghiduri, albume, atlase, hărți etc.), precum și capitolul al II-lea al bibliografiei, *Surse secundare* (lucrări bibliografice).

I. SURSE PRIMARE

1. Enciclopedii (dicționare enciclopedice)

Dicționar enciclopedic român. Vol. 1—4. Buc., Editura politică, 1962—1966. (Academia Republicii Socialiste România).

— în proiect, la Editura enciclopedică română, un *Mic dicționar enciclopedic*, programat să apară în cursul anului 1969.

2. Dicționare lingvistice

2.1 monolingve

Dicționarul limbii române literare contemporane. Vol. 1—4. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1955—1957. (Academia Republicii Populare Române).

Dicționarul limbii române moderne. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1958. 963 p. cu ilustr. + 22 f. pl. + 2 f. h. (Academia Republicii Populare Române). Reeditare în 1967.

Indreptar ortografic, ortoepic și de punctuație Buc., Editura Academiei R.S.R., 1965. 230 p.

Marcu, Florin și Maneca, Constant. *Dicționar de neologisme*. Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. Buc., Editura științifică, 1966. 767 p.

Scurtu, Vasile. *Termenii de înrudire în limba română*. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1966. XI + 402 p.

2.2 bilingve

Dicționar englez-român. Buc., Editura științifică, 1965. 604 p.

Levițchi, Leon. *Dicționar român-englez*. Ed. a 2-a, revăzută și adăugită de autori și de Andrei Bantaș. Buc., Editura științifică, 1965. XIV + 600 p.

Bantaș, Andrei, Gheorghitoiu, Andreea și Levițchi, Leon. *Dicționar frazeologic român-englez*. Buc., Editura științifică, 1966. 399 p.

Dicționar german-român. Buc., Editura științifică, 1958. 1184 p.

Dicționar român-german. Buc., Editura științifică, 1963. 733 p.

Dicționar francez-român. Buc., Editura științifică, 1967. XII + 828 p.

Dicționar român-francez. Buc., Editura științifică, 1967. 688 p.

Guțu, Gh. *Dicționar latin-român*. Buc., Editura științifică, 1966. IX + 364 p.

Dicționar rus-român. Redactor responsabil Gh. Bolocan. Buc., Editura științifică, 1964. VIII + 832 p.

Vascenco, Victor. *Mic dicționar român-rus*. Buc., Editura științifică, 1966. 819 p.

Bolocan, Gh. și Voronțova, T. *Dicționar frazeologic rus-român*. Buc., Editura științifică, 1969. 392 p.

Magyar-român szótár. — Dicționar maghiar-român. Buc., Editura științifică, 1961. XVI + 822 p.

Dicționar român-maghiar. Ed. a 2-a revizuită. Buc., Editura științifică, 1964. 544 p.

3. Dicționare (lexicoane) speciale

(pe materii, în ordinea clasificării zecimale)

Mic dicționar filozofic. Buc., Editura politică, 1969. 400 p.

Balaci, Anca. *Mic dicționar mitologic greco-roman*. Ed. a 2-a. Buc., Editura științifică, 1969. 448 p. + 18 f. pl.

Dicționar pedagogic. Vol. 1—2. Buc., E.D.P., 1963—1964. Vol. 1. 780 p. cu ilustr. : vol. 2. p. 781—1611, cu ilustr.

Borza, Al. *Dicționar etnobotanic* cuprinzând denumirile populare românești și în alte limbi ale plantelor din România. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1968. 318 p.

ABC-ul sănătății. Enciclopedie medicală populară. Buc., Editura medicală, 1964. 395 p. cu ilustr. + 8 f. pl.

Karniol, Z., Neumann, C. și Țițeica, Radu. *Dicționar politehnic*. Buc., Editura tehnică, 1957. 2 f. + 768 p. cu ilustr.

Dicționar de economie agrară. Buc., Editura agro-silvică, 1969. 236 p.

Bădescu, C. *Reflecții și maxime*. Buc., Editura științifică, 1969. 480 p.

Berg, I. *Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre*. Buc., Editura științifică, 1963. 476 p.

Compozitori și muzicologi români. Mic lexicon. Buc., Editura muzicală, 1965. 388 p. cu portr.

Doljanski, A. *Mic dicționar muzical*. [Traducere]. Buc., Editura muzicală, 1960. 486 p. cu ilustr. și note muzicale.

4. Lucrări fundamentale.

Istoria ale subiectelor

(pe materii, în ordinea clasificării zecimale).

Bernal, John D. *Știința în istoria societății*. [Traducere]. Buc., Editura politică, 1964. XXVII + 1003 p. cu ilustr.

Tomescu, Mircea. *Istoria cărții românești de la începuturi până la 1918*. Buc., Editura științifică, 1968. 216 p.

Curenți și orientări în istoria filozofiei românești. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1967. 287 p. (Academia Republicii Socialiste România).

Ralea, Mihai și Botez, Const. I. *Istoria psihologiei*. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1958. 741 p.

Graur, Al. și Wald, Lucia. *Scurtă istorie a lingvisticii*. Buc., Editura științifică, 1961. 144 p.

Gramatica limbii române. Vol. 1—2. Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. Tiraj nou. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1966. Vol. 1. 437 p.; vol. 2. 588 p. (Academia Republicii Socialiste România).

Wald, Lucia și Slave, Elena. *Ce limbi se vorbesc pe glob?* Buc., Editura științifică, 1968. 293 p.

Din cerceririle științifice ale secolului XX. Buc., Editura științifică, 1965. 352 p. cu ilustr. + 2 f. pl.

Andonie, George St. *Istoria matematicii în România*. Vol. 1—3. Buc., Editura științifică, 1965—1967.

Botnariuc, N. *Din istoria biologiei generale*. Buc., Editura științifică, 1961. 760 p. cu ilustr. și pl.

Ionescu, Vasile. *Vertebratele din România*. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1963. 496 p.

Laue, Max von. *Istoria fizicii*. [Traducere]. Buc., Editura științifică, 1965. 272 p. + 1 f. portr.

Bălan, St. și Ivanov, Igor. *Din istoria mecanicii*. Buc., Editura științifică, 1966. 762 p.

Rădulescu, N. Al., Velcea, I. și Petrescu, N. *Geografia agriculturii României*. Buc., Editura științifică, 1968. 340 p.

Bologa, V., Duțescu, B. și Ghelerter, I. *Istoria medicinei*. Buc., Editura medicală, 1963. 267 p. cu ilustr.

Vătamanu, Nicolae. *De la începuturile medicinei românești*. Buc., Editura științifică, 1966. 248 p. cu ilustr.

Medicina în familie. Ed. a 2-a. Buc. Editura medicală, 1968. 528 p. cu ilustr. + 1 f. pl.

Alpatov, M. V. *Istoria artei*. [Traducere]. Ed. a 2-a. Vol. 1—2. Buc., Meridiane, 1967. Vol. 1. 424 p. cu ilustr. + 122 f. pl.; vol. 2. 480 p. cu ilustr. + 138 f. pl.

Vasari, Giorgio. *Vietele pictorilor, sculptorilor și arhitecților*. Ed. a 2-a. Vol. 1—3. Buc., Meridiane, 1968.

Istoria ilustrată a picturii. Buc., Meridiane, 1968, 336 p.

Opreșcu, George. *Sculptura românească.* Ed. a 2-a, revăzută. Buc., Meridiane, 1965. 176 p. cu ilustr.

Avramescu, Elena și Florescu, Florea Bobu. *Broderiile la români.* Buc., E.S.I.P., 1959. 50 p. + 67 f. pl.

Barna, Ion. *Dincolo de ecran.* Introducere în arta cinematografică. Buc., Meridiane, 1963. 280 p. + 22 f. pl.

Gruber, R. I. *Istoria muzicii universale* [Traducere]. Vol. 1—3. Buc., Editura muzicală, 1963.

Brîncuș, P. și Călinoiu, N. *Muzica în România după 23 August 1944.* Buc., Editura muzicală, 1965. 368 p. cu ilustr. și note muzicale.

Gheorghiu, Octavian. *Istoria teatrului universal.* Vol. 1—3. Buc., E.D.P., 1963—1969.

Istoria teatrului în România. Vol. 1. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1965, 380 p. cu ilustr. și facș.

Massoff, Ioan. *Teatrul românesc.* Privire istorică. Vol. 1. Buc., E.P.L., 1961. 648 p. + 16 f. pl.

Kirițescu, Constantin. *Palestrica.* O istorie universală a culturii fizice. Buc., Editura U.C.F.S., 1964. 640 p. + 34 f. pl.

Morariu, A. *50 de ani în sport 1918—1968.* Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 114 p.

Drîmba, Ovidiu. *Istoria literaturii universale.* Vol. 1. Buc., E.D.P., 1968. 236 p.

Istoria literaturii române. Vol. 1—2. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1964—1968. Vol. 1. Folclorul. Literatura română în perioada feudală (1400—1780). 812 p.; vol. 2. De la Școala ardeleană la Junimea, 840 p. (Academia Republicii Socialiste România).

Călinescu, G. *Istoria literaturii române.* Compendiu. Ed. a 2-a. Buc., E.P.L., 1968. 428 p.

Chițimia, I. C. *Folcloriști și folcloristică românească.* Buc., Editura Academiei R.S.R., 1968. 404 p.

Vrabie, Gh. *Folcloristica română.* Evoluție. Curente. Metode. Buc., E.P.L., 1968. 446 p.

Anikst, A. *Istoria literaturii engleze.* [Traducere]. Ed. a 2-a. Buc., Editura științifică, 1965. 736 p. cu portr.

Dimaras, C. Th. *Istoria literaturii neogrecești.* [Traducere]. Buc., E.L.U., 1963. 622 p.

Istoria literaturii ruse. [Traducere]. Vol. 1. Buc., Editura științifică, 1963. 635 p.

Istoria universală. În 10 vol. [Traducere]. Vol. 1—3. Buc., Editura științifică, 1953—1960.

Istoria României. Vol. 1—4. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1960.

Verne, Jules. *Istoria marilor descoperiri.* [Traducere]. Vol. 1—2. Buc., Editura științifică, 1963. Vol. 1. 503 p. cu ilustr.; vol. 2. 487 p. cu ilustr.

ORI UNA, ORI ALTA, ORI... ALTCEVA

Opinii

Urmărim cu viu interes schimbul de opinii dintre susținătorii sistemului de aprovizionare a bibliotecilor prin colecturi sau librării ogândit în coloanele *Revistei bibliotecilor*. Găsim însă exclusivismul arborat de unii dintre partizanii celor două forme drept încercări de a introduce cauza pledată în niște paturi procustiene.

Am impresia că, uneori, se recurge la formule prea categorice: „da” sau „nu”, soluțiile preconizate fiind socotite valabile pentru toate bibliotecile și în toate împrejurările. După părerea noastră, se poate concepe și o a treia variantă, în cadrul căreia relațiile între edituri, organe de difuzare a cărții și bibliotecă să excludă incertitudinea și arbitrajul, comanda publicațiilor bazându-se pe informații certe și obiective și asigurându-se posibilitatea influențării prealabile a producției editoriale de către bibliotecă.

În cadrul actualului sistem, colecturile sînt lipsite de autonomie, fiind subordonate centrelor de librării interjudetene, a căror sarcină principală constă în vînzarea de cărți, papetărie etc. către populație, precum și a rechizitelor și imprimatelor către instituții.

Locul colecturilor în cadrul centrelor de librării, rolul lor în „tactica” bătăliei pentru realizarea planului de vînzare a întreprinderii din care fac parte, precum și contribuția ce li se pretinde în procesul de eliminare din stoc a lucrărilor greu sau de loc vandabile în librării explică persistența deficiențelor în activitatea acestor unități.

Aceste deficiențe nu infirmă însă ideea necesității existenței unor organisme specializate în dotarea și completarea fondurilor bibliotecilor.

Intrucît interesele miilor de bibliotecă, în special a celor situate departe de colecturi, nu pot fi susținute în mod satisfăcător datorită condițiilor generate de poziția și si-

G. V.

tuția colecturii în cadrul comerțului de carte, susținem menținerea atributului de specializare a activității pentru aprovizionarea bibliotecilor, dar prin schimbarea formei în care se manifestă astăzi. În acest sens, ne raliem părerilor exprimate în diferite ocazii și în presă¹⁾.

Organizarea unei instituții aflate sub îndrumarea și controlul organelor tutelare ale rețelelor de bibliotecă, scoasă de sub incidența presiunilor comercialiste, ar putea contribui cu mai multă eficiență la satisfacerea decizierilor bibliotecilor, asigurându-le în primul rând informarea și recomandarea diferențiată a cărților aflate în curs de apariție prin editarea unor buletine de semnalare. Noua instituție — pe care, o vom numi, spre simplificare, unitatea centrală — ar urma să asigure dreptul la opțiune al bibliotecilor și ar elimina verigile intermediare, prezente astăzi.

Unitatea preconizată, al cărei tip este răspândit în numeroase țări din estul și vestul Europei, ar putea deveni unul dintre partenerii notabili ai editurilor, aducându-și contribuția la elaborarea planurilor editoriale anuale și de perspectivă.

Prin unitatea centrală, bibliotecile comunale ar primi toate titlurile de care au nevoie în exemplare legate și prelucrate, iar bibliotecile din mediul urban doar titlurile din fondul de bază, tot în ediții legate și prelucrate.

În atare condiții, selectarea titlurilor incluse în buletinul de informare trimis periodic bibliotecilor va trebui să fie făcută cu mult discernământ, în funcție de valoarea lucrării și de profilul bibliotecilor asigurându-li-se acestora largi posibilități de decizie.

Centralizând în termen util comenzile bibliotecilor, unitatea centrală va putea transmite editurilor comanda pe țară și va trebui să urmărească apariția lucrărilor nominalizate în plan.

Astfel, bibliotecile vor primi cu mai multă operativitate cărțile, expediția făcându-se fără trepte intermediare, pe măsura apariției lor, în cel puțin 10 tranșe anuale.

În ipoteza aplicării soluției preconizate de noi, bibliotecilor comunale deservite de unitatea centrală li se vor putea pune la dispoziție exemplare legate și prelucrate, fiecare volum fiind prevăzut cu foaie de termen, buzunăraș în care se vor introduce două fișe de catalog, fișa cărții și o scurtă recenzie, iar pe cotor se va imprima cota cărții. Se vor realiza astfel condiții optime pentru organizarea fondurilor de publicații și a cataloagelor, bibliotecarii putându-și

îndrepta atenția în mod mai accentuat către orientarea lecturii cititorilor. În acest sens, primii pași au și fost făcuți: anul trecut, prin grija Fondului de stat al cărții și cu sprijinul editurilor, s-au legat și prelucrat 40 de titluri comandate de bibliotecile publice, care au și fost expediate unităților cumpărătoare; în acest an, numărul titlurilor legate și prelucrate va ajunge la 150, urmînd ca în următorii doi ani bibliotecile să primească, pentru fondul de bază, numai ediții legate.

De altfel, pe lângă publicații, bibliotecilor li se vor putea pune la dispoziție, de către aceeași instituție, imprimate specifice, tipizate, aflate actualmente în studiu de reproducere, accesorii de bibliotecă, produse și difuzate centralizat, precum și materiale de popularizare. De asemenea, bibliotecile vor putea comanda prin acest centru și mobilierul necesar, unitatea avînd posibilitatea planificării comenzilor la fabricile de mobilier.

Organizarea unei atare instituții nu va ridica probleme speciale — centrul preconizat poate fi o rezultantă a atribuirii unor dîre sarcinile deținute astăzi de centrele de librării, aparținînd Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, unei alte unități, tot din sistemul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, fără a trebui să fie solicitate fonduri de investiții sau cheltuieli suplimentare.

Constituirea unui organism specializat, fundamentat pe o concepție unitară asupra înzestrării în special a bibliotecilor mici cu cărți, contra cost sau prin transfer, precum și cu imprimate, materiale accesorii și mobilier, inclusiv prestări de servicii, va duce la instaurarea unor relații strînse de colaborare între „furnizor” și „client”, avînd la bază aceleași interese și aflîndu-se sub îndrumarea acelorași foruri.

Așa cum am mai arătat, unitatea preconizată va aproviziona bibliotecile din oraș numai cu exemplare legate și prelucrate, aparținînd fondului de bază. În ceea ce privește achiziționarea lucrărilor de specialitate și a exemplarelor neprelucrate, considerăm adecvat să se organizeze, pe lângă librăriile principale din cele 16 municipii unde funcționează în prezent colecturi, a unor secții specializate în aprovizionarea bibliotecilor din mediul urban. Secțiile vor putea funcționa în spațiul devenit disponibil prin transformarea colecturilor, vor avea un plan distinct de desfășurare și trebuie să fie orientate pe baza unei reglementări care să prevadă drepturile și obligațiile ambelor părți. În cazul nerespectării clauzelor contractuale, bibliotecile pot acționa pe cale legală. Subliniem faptul că, pe teritoriul celor 16 municipii cu colecturi interjudețene, funcționează cele mai multe dintre bibliotecile ce ar urma să fie deservite de secțiile speciali-

1) Ianculescu, M. și Stroie, V. *Perfecționarea sistemului de aprovizionare a bibliotecilor publice*. În: *Scînteia*, 30 aug. 1967. — Bălăieț, D. *Drumul cărții spre bibliotecă*. În: *Scînteia*, 11 apr 1969.

zate aparținând centrelor de librării. Asemenea secții sau puncte de aprovizionare a bibliotecilor vor putea fi organizate pe lângă librăriile din toate celelalte orașe ale țării.

Remarcăm că, în prezent, aproximativ 10 la sută din valoarea cărților achiziționate de biblioteci se realizează prin librăriile din orașe și municipii. În viitor, potrivit reorganizării propuse, acest procent va putea crește considerabil.

În baza contractului încheiat, bibliotecarii vor trebui să viziteze librăria periodic, reținând lucrările care le sînt necesare. Informarea, rezervarea cărților comandate și preluarea lor operativă de către biblioteci, care trebuie să evite blocarea spațiului librăriilor, sînt coordonate ale activității ambilor parteneri. Astfel, bibliotecilor de la orașe nu li se vor mai putea sustrage din cîmpul lor de observație, cărțile de care au nevoie, întrucît vor avea mai multe posibilități de a „controla” librăriile. Un calcul sumar arată că, în medie, cu excepția orașelor mari, unei librării orășenești cu secție sau punct de aprovizionare îi vor reveni aproximativ 25 de biblioteci, ceea ce este o cifră convenabilă.

Din discuțiile purtate în coloanele revistei reiese că tocmai bibliotecile din orașele unde nu există colectură interjudeteană doresc să fie aprovizionate prin librăria din orașul lor, argumentele cu care vin în sprijinul acestei cereri — dificultatea de a ține practic legătura cu colectura și de a controla comenzile — fiind, în general, întemeiate. Sistemul preconizat de noi aduce corectura necesară acestei metode, introducînd ideea de *obligativitate* din partea

librăriilor de a aproviziona bibliotecile din raza localității lor.

În ipoteza adoptării sistemului propus, rămîne totuși deschisă problema bibliotecilor sindicale cînduse de bibliotecari voluntari care, călcînd pragul colecturilor sau al librăriilor doar o dată pe an, nu mai găsesc decît puține din titlurile apărute între timp. În această situație s-ar impune, poate, achiziționarea cărților necesare acestor biblioteci prin intermediul unei unități cu bibliotecar salariat, acestuia revenindu-i și sarcina distribuirii publicațiilor.

Formele organizatorice existente în prezent în aprovizionarea bibliotecilor cu publicații și rechizite cedează greu în fața cerințelor impuse de noile condiții ale practicii bibliotecare. Rezistența nu se datorează însă viabilității lor, ci mai ales puterii obișnuinței, rutinei, ca și unor considerente care vin în flagrantă contradicție cu necesitățile culturale.

În rezolvarea mult dezlătutei probleme a îmbunătățirii aprovizionării bibliotecilor, trebuie să capete prioritate ceea ce se dovedește eficient din punct de vedere cultural și, desigur, economic și organizatoric.

Controversa *colectură sau librărie*, aspect de fapt subsidiar, își poate găsi rezolvarea numai prin întărirea ideii că aprovizionarea bibliotecilor trebuie să devină o problemă de specialitate, într-un cadru instituțional corespunzător.

M. MAXIM

director al Fondului de stat al cărții

COLECTURĂ SAU LIBRĂRIE?

Opinii

Am studiat cu atenție discuțiile ce se desfășoară în coloanele revistei, în urma articolului publicat de tovarăsa Elena Moldoveanu, *Aprovizionarea cu cărți prin librărie la biblioteca orașenească Blaj*, în nr. 12/1968 al Revistei bibliotecilor. Consider că partizanii și adversarii celor două moduri de aprovizionare absolutizează. Problema nu poate fi pusă identic pentru municipiile și orașele unde funcționează librării mari, și pentru celelalte localități unde nu există astfel de librării.

Bibliotecile din orașele reședință de județ și din municipii au posibilitatea de a se aproviziona cu cărți direct de la colectură sau (acolo unde există), de la librăria cu funcție de colector din localitate. Pentru bibliotecile din mediul rural și din localitățile urbane mici, comenzile de cărți se întocmesc de către forurile coordonatoare județene ale bibliotecilor respective, cu consultarea unora dintre aceste biblioteci. Cărțile sînt livrate de colecturile bibliotecilor în conformitate cu repartițiile indicate de forurile coordonatoare județene ale bibliotecilor.

În principiu, acest sistem are avantajul de a asigura ca forurile coordonatoare județene ale bibliotecilor să exercite în mod practic îndrumarea și controlul necesar asupra aprovizionării bibliotecilor respective cu cărțile adecvate. Totodată, acest sistem asigură ca bibliotecile să fie aprovizionate cu cărți de către unități specializate, care au condiții materiale și personal corespunzător pentru depozitarea și expedierea cărților. Librăriile din mediul rural și cele din orașele mici nu dispun de asemenea condiții și deci nu ar putea realiza aprovizionarea directă a bibliotecilor din localitățile respective.

Sînt de părere că perfecționarea acestui sistem, respectiv realizarea unei colaborări

mai eficiente între biblioteci (mai ales între forurile lor coordonatoare județene) și colecturi, poate duce la remedierea neajunsurilor care mai există încă în aprovizionarea bibliotecilor. Acordarea timpului necesar pentru consultarea bibliotecilor, stabilirea și înaintarea în termen util a comenzilor de către biblioteci și forurile lor coordonatoare județene, respectarea și livrarea cu prioritate a acestor comenzi de către colecturi și librăriile cu funcție de colector (așa cum a indicat nu o dată Centrala editurilor și difuzării cărții) și preluarea efectivă de către biblioteci a tuturor titlurilor și exemplarelor comandate de ele sau de forurile lor coordonatoare județene sînt tot atîtea condiții pentru îmbunătățirea relațiilor de lucru dintre biblioteci și unitățile centrelor de librării în cadrul sistemului actual. O colaborare utilă, care poate fi extinsă, există între Baza pentru desfacerea cărții și Fondul de stat al cărții în direcția pregătirii speciale a unor cărți destinate bibliotecilor. La toate acestea se poate adăuga realizarea unei îndrumări și a unui control mai sistematic și mai eficient din partea forurilor tutelar centrale asupra felului cum colaborează centrele de librării și organele coordonatoare județene ale bibliotecilor pentru îmbunătățirea aprovizionării acestora.

Unele greutăți se vor ivi, poate, și în viitor. Neapariția unor lucrări prevăzute în proiectele planurilor editoriale anuale și înlocuirea lor cu alte lucrări în cursul anului constituie un fenomen ce nu poate fi eliminat complet din activitatea editorială. De aici va decurge și necesitatea anchetării sau a reanchetării, într-un termen relativ scurt, a bibliotecilor și librăriilor pentru unele lucrări.

În ce privește informarea bibliografică a bibliotecilor, socotesc că la aceasta contribuie în bună măsură buletinul lunar *Cărți noi*, care pe lângă o serie de prezentări de cărți și recenzii, publică și lista lucrărilor apărute în luna anterioară și cea a aparițiilor lunii viitoare. La aceasta se adaugă prezentările cărților din proiectele planurilor editoriale anuale și din anchetele trimestriale.

Așadar, opinez ca bibliotecile din orașele reședință de județ și din municipii să se aprovizioneze cu cărți direct de la colecturi sau de la librăriile cu funcție de colector din localitățile respective, iar bibliotecile din mediul rural și din orașele mici să fie aprovizionate numai de colecturi, pe baza comenzilor centralizate și a repartițiilor indicate de forurile coordonatoare județene ale bibliotecilor respective.

AL. MOLNAR

șeful serviciului studii din Centrala editurilor și difuzării cărții

BIBLIOTECA ȘCOLARĂ ȘI PROFILAREA COLECȚIILOR

în programele școlare la obiectele de limbă și literatură. Potrivit acestor considerente, de obicei, bibliotecile școlare își axează activitatea de popularizare a cărților doar în jurul acestor probleme. E lucru știut însă că munca cu cartea are o sferă mai largă și că ea nu se poate limita doar la operele de beletristică, deoarece nivelul de pregătire al unui tânăr nu se poate cântări numai prin prisma operelor literare sau de critică literară citite, ci și prin anumite cărți din domeniul diferitelor ramuri ale științei, care trebuie să intre neapărat în lectura elevilor. Așa cum profesorul de limbă și literatură română, pe lângă operele literare și de critică literară, citește și cărți din alte domenii, și elevii trebuie obișnuiți cu lectura cărților de factură științifică.

Una din cele mai importante chestiuni care se ridică este dotarea bibliotecii în mod proporțional cu publicații din diferite domenii, fapt care depinde atât de interesul conducerii școlilor față de această problemă, cât și de priceperea bibliotecarului care trebuie să urmărească cu atenție atât cererile de carte existente, cât și cele latente, în conformitate cu preocupările și cu particularitățile lor de vîrstă.

După cum am arătat, numărul volumelor din domeniul diferitelor discipline trebuie să se afle în raport cu numărul elevilor din școală. Ținînd cont de acest fapt, la liceul nostru din cele 10 232 de volume, 8 864 sînt de factură beletristică și critică literară, iar 1 368 sînt științifice.

Făcînd însă o cercetare a situațiilor statistice cu privire la circulația cărților, se constată că, din cele 17 312 volume citite, 16 363 sînt beletristice și numai 449 volume sînt științifice.

Bineînțeles că nu în fiecare școală situația este aceeași. Circulația cărților din diferite domenii este influențată de mediul în care este situată școala în care funcționează biblioteca respectivă, de profilul școlii și de numărul elevilor.

În ultimii ani de învățămînt, au luat ființă numeroase licee de specialitate ale căror biblioteci sînt încă în stare de început. Cred că importanța dotării bibliotecilor din școlile respective cu opere și studii corespunzătoare profilului școlii nu mai necesită nici o argumentație.

Numeroși bibliotecari și conducerea multor școli acordă prea puțină atenție revistelor de specialitate, deși acestea trezesc interesul elevilor pentru anumite ramuri ale științei și culturii. Pe de altă parte, ele ajută la documentarea științifică a profesorilor. De aici necesitatea ca bibliotecile școlilor să dispună de principalele reviste de specialitate, pentru a le pune la îndemîna solicitanților.

Cu toate că *Regulamentul școlilor de cultură generală* stabilește, în Capitolul III, rolul și sarcinile bibliotecarului școlar, consider că unele aspecte ale muncii cu cartea prezintă încă numeroase probleme care necesită anumite precizări.

Nu se poate concepe predarea citirii, a limbii materne și a literaturii, ca și a celorlalte materii, fără o bibliotecă corespunzătoare și un personal specializat. Plecînd de la aceste considerații, biblioteca școlii trebuie să posede cărți care să satisfacă anumite cerințe și să răspundă anumitor exigențe. Astfel, în primul rînd, în fiecare bibliotecă școlară trebuie să existe un număr minim de volume necesare pentru perfecționarea profesională a cadrelor didactice, opere care să-i ajute atît în predarea unei materii sau a alteia, cît și în ceea ce privește metodică predării obiectului respectiv. De asemenea, biblioteca școlară poate să vină în ajutorul profesorilor prin păstrarea unor ediții sau a unor reviste mai rare care să fie folosite ca material didactic.

În proporție cu numărul de elevi înscriși, biblioteca școlară trebuie să fie dotată cu lucrări din diferite domenii ale literaturii și științei, care să contribuie la lărgirea orizontului cultural al elevilor, la perfecționarea și adîncirea cunoștințelor dobîndite în școală.

În această privință, am dori să precizăm sensul pe care îl are noțiunea de lectură a elevilor. Majoritatea bibliotecarilor înțeleg prin aceasta numai cărțile de beletristică și în cele mai multe cazuri doar cele prevăzute

profesor Gh. BOȚ
Liceul nr 2 - Tîrnăveni

CRONICA CERULUI

Vineri 28 martie a. c. a avut loc în Aula B.C.U. București ședința Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor din Capitală.

Prima comunicare, susținută de C. Bărbulescu de la Biblioteca Academiei R. S. România, intitulată *Completarea bibliografiei românești vechi* și-a propus o prezentare a principiilor direcției de completare a acestei opere naționale așa cum se conturează ele în contribuțiile apărute în diferite lucrări ori în periodice.

Comunicarea următoare, prezentată de I. Crețeanu de la B.C.S. a fost intitulată *Citeva probleme privind deținerea bibliotecarului ca specialist*.

Pornind de la diferitele încercări de definire a profesiei de bibliotecar, autoarea s-a referit la aspectele pregătirii de specialitate a bibliotecarilor în țara noastră și peste hotare, încheind cu propuneri constructive referitoare la sistemul învățământului profesional de la noi.

În încheiere, H. Zalis de la B.C.U. a expus comunicarea cu titlul *Bibliografia sintronă și obiografie predictivă* în care a insistat asupra relației care se stabilește între bibliografie și tema de cercetare, cu deosebire în domeniul literaturii. Pe marginea comunicărilor au avut loc discuții interesante.

Vorbitorii (P. Caravia, M. Păpurică, V. Moldoveanu, St. Grula, C. Dima-Drăgan, I. Stoica, Ath. Lupu, D. Simonescu) s-au referit, între altele, la situația profesiei de bibliotecar la noi, la viitorul învățământului bibliologic și la necesitatea corelării lui cu situația reală din bibliotecă, la necesitatea unor limpeziri teoretice pentru statutul profesiei de bibliotecar, pentru întreaga noastră mișcare bibliologică etc.

Lucrările cercului, la care au participat 60 de bibliotecari, au fost prezidate de prof. dr. doc. Dan Simonescu.

I. S.

Profesorul Emil Micu, bibliotecar șef la Biblioteca municipală Brașov, a propus și a inițiat stringerea tuturor măturilor legate de activitatea oamenilor de seamă brașoveni, mai ales din secolul trecut și din secolul nostru.

Recent au fost trimise unul mare număr de personalități din domenii diferite, chestionare privind viața, lucrările și manuscrisele lor. De asemenea s-au solicitat fotografiile și bineînțeles exemplare din lucrările publicate.

Acest „panteon“ al oamenilor de seamă brașoveni, va cuprinde mai întâi de toate portretele acestora, fie ele fotografii, pictură sau sculptură. În rafturile bibliotecii se vor găsi operele lor, pentru a căror consultare se va folosi un fișier alfabetic, pe autori.

Vor putea fi consultate documente și manuscrise inedite din activitatea lor. Pentru fiecare autor va fi realizată o casetă specială care va cuprinde: date biografice, bibliografia lucrărilor personale și a studiilor respective despre autor, corespondența, manuscrise nepublicate, benzi de magnetofon cu vocele acestor personalități.

Au răspuns pînă în prezent, la această valoroasă și utilă inițiativă a Bibliotecii municipale, scriitorul Aurel P. Bănuț, octogenar, întemeietorul revistei literare *Lucașărul*, apărută la Budapesta în 1902 și a volumului *Tempi passati*; profesorul Ion Colan, autorul cunoscuței lucrări *Casina română*; economistul Nicolae Gologan, autorul cărții *Din trăcutul comerțului brașovean*; Vasile Spiridonica, redactorul fostei reviste *Front literar*.

De asemenea au adus prețioase lucrări și documente familia Pușcăriu din Brănești, poetul Gherghinescu Văntă, istoricul literar Ilie Hașeganu, autorul monografiei *Mărginenii*.

Simultan cu stringerea acestor materiale, biblioteca lucrează la redactarea unui volum intitulat *Oameni de seamă brașoveni*, contribuind prin aceasta la cunoașterea și popularizarea personalităților cu merite deosebite în istoria culturală a Brașovului și a țării noastre.

Avem convingerea că inițiativa bibliotecii municipale va rodi și în curând vom avea un adevărat panteon al culturii brașovene.

Petru Istrate

Lizuca, Ionică și Neghiniță, eroii preferați ai copiilor, s-au întâlnit cu micii lor cititori la Biblioteca comunală din Jariștea. La baza acestei manifestări a stat textul *Păpuși, cărți, copii* publicat în *Revista bibliotecilor*, nr. 10/1963, sub

semnătura scriitorului Vinicu Gafița, care a participat, de altfel, la o întâlnire cu cititorii din această comună.

În popularizarea bibliotecii și a cărților noi, de un real folos s-au dovedit afișele atractive și mobilizatoare recomandate în articolul *De la A la Z cu punctul pe i. Propaganda cărții în lunile de iarnă și nu numai atunci. (Revista bibliotecilor, nr. 11/1968)*. Tot din acest material am preluat și unele sugestii tematice pentru organizarea unor manifestări de masă. Pentru atragerea cititorilor la lectura cărților din diferite domenii am început să folosim rafturile tematice („File din istoria patriei“, „Filii ai neamului românesc“). Metoda s-a dovedit deosebit de eficientă.

Sperăm ca prin astfel de acțiuni să ridicăm nivelul activității bibliotecii noastre, astfel încît, cînd se va încheia bilanțul concursului „Pentru cea mai rodnică activitate“, inițiat de Comitetul județean pentru cultură și artă — Vrancea, să ne numărăm printre bibliotecile fruntașe.

Elena Cotirlan
bibliotecar

REVISTA BIBLIOTECILOR

se găsește
de vânzare

la librăriile:

„Mihail Sadoveanu“,

„Mihai Eminescu“

și

„Universală“

din București.

Anton Maria Del Chiaro Fiorentino despre români

În primăvara anului 1710, la curtea domnească din București a poposit un călător italian venit să-și ofere serviciile de cărturar poliglot și de abil diplomat domnitorului Constantin Brâncoveanu, al cărui secretar intim, Giovanni Candido Romano, murise, răpus de bătrânețe, cu câțiva ani în urmă.

Originar din Florența, Del Chiaro părăsi de tânăr religia iudaică, trecind la catolicism și, după temeinice studii universitare, se stabili la Veneția, unde frecventă, probabil, Academia întemeiată de editorul Girolamo Albrizzi și condusă de marele umanist Apollotolo Zeno.

De aici pornește și îndemnul de a călători în Valahia, această „*ampio e fertil Paese*” (întinsă și bogată Țară), despre care foarte puțini au scris, iar „accii puțini au făcut-o într-o manieră așa de redusă, încât au cufundat totul în obscuritate”.

„Ajuns în Valahia — avea să-și amintească, mai târziu, Del Chiaro — am început să depun toate stăruințele pentru a ajunge la scopul ce mi l-am stabilit și a satisfac, pe cât îmi va fi cu putință, nobila curiozitate a domnilor literați din Italia”.

După șapte ani, în noiembrie 1717, Del Chiaro, întors din Țara Românească, unde slujise, pînă în 1716, sub trei domnii consecutive: a lui Constantin Brâncoveanu, a lui Ștefan Vodă Cantacuzino și a lui Nicolae Mavrocordat, avea să încheie și să dea la tipar, „a spese dell'Autore” (pe cheltuiala autorului), cartea sa închinată prezentării acestei provincii. Lucrarea se intitulă, evocînd dramaticele evenimente care au dus la picirea ultimilor domni pămînteni și la

ridicarea primilor fanarioți, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia con la Descrizione del Paese; Natura, Costumi, Riti, e Religione degli Abitanti* (Istoria revoluțiilor moderne ale Valahiei, cu descrierea țării, a locurilor, a veșmintelor, a obiceiurilor și a religiei locuitorilor). De la apariția ei, la Veneția, în vestita tipografie grecească a lui Antonio Bartoli, s-au împlinit anul trecut două veacuri și jumătate.

Cartea italianului: Del Chiaro, veridică frescă a civilizației românești în epoca de aur a domnitorului Constantin Brâncoveanu, a rezistat însă timpului neiertător nu prin încercătura sa documentară, lesne întrecută de unele scrieri ulterioare, ci datorită tainicului ei fluid de admirație față de vitejia, îndemnarea și bogăția spirituală a poporului nostru și de compasiune față de soarta tristă a Valahiei, căzută de secole sub „*il tirannico giogo dei Turchi*” (tiranicul jug al turcilor).

Pentru Del Chiaro, „Tutto quel tratto di Paese, che al giorno d'oggi si chiama *Valachia*, è una parte dell'antica Dacia, la quale presentemente da Geografi vien compresa sotto i nomi di *Transilvania, Valachia, e Moldavia*” (Toată întinderea de pămînt ce astăzi se numește Valahia este o parte din vechea Dacie, în care se cuprind deau provinciile, denumite astăzi de geografi, Transilvania, Valahia și Moldova), iar românii își trag „veramente la origin loro da quei Romani, che si stabilirono in Colonie in quel fertile Paese, dacehè l'Imperador Trajano s'impadroni della Dacia” (cu adevărat originea lor din romanii colonizați în acea țară bogată, după ce împăratul Traian a cucerit Dacia).

În sprijinul acestor afirmații, cărturarul florentin aduce prețioase extrase din „cîteva opere rare comunicate cu generozitate de eruditul Apollotolo Zeno”, între care scrierile umanistului italian Enea Silvio Piccolomini și ale istoricului maghiar Antonius Bonfinius, precum și un „*Breve alfabeto di alcune parole Valache, le quali hanno corrispondenza colla lingua Latine, ed Italiana*” (Un mic vocabular de cîteva cuvinte valahe, care corespund cu cele din limba latină și italiană).

Conștiința originii romane s-a păstrat, remarcă Del Chiaro, și în faptul că locuitorii își zic „în limba lor *Români*, patriei lor, adică Valahiei, *Țara Românească*, iar limbii, *Limba Românească*”, iar unele obiceiuri și ritualuri coboară din timpuri foarte îndepărtate, de la păstorii daci sau războinicii romani. În acest sens, sînt prezentate pe larg și în culoarea lor arhaică unele datini și manifestări folclorice: călușarii, Drăgaica, paparudele etc.

Deși oprimați de turci și zdruncinați de toate scismele istorice, românii sînt, în viziunea lui Del Chiaro, viteji pe cîmpul de luptă, unde se dovedesc „*agili al cavalcare*”;

destri nel maneggiar la Sciabola, nell'arte del saettare" (sprinteni la călărie, dibaci în mînuirea sabiei și a arcului), iar în vremuri de pace „sono buona riuscita in tutte le professioni, alle quali si applicano" (reușesc bine în toate meseriile spre care se îndreaptă). Sticla fabricată de localnici în apropierea orașului Tîrgoviște era „foarte transparentă și curată, de culoare albastră" și nu se putea compara nici pe departe cu aceea importată din Padova, mai întotdeauna „plină de pete și cu alte defecte".

În casa Cantacuzinilor a văzut chiar un „Giovine scrivitor" care „deprinsese atît de bine desenul, încît lucrările sale păreau să-pate în aramă".

Bine înzestrată era și tiparnița Mitropoliei, condusă de Antim Ivireanul, unde a văzut numeroase „clisee în lemn și aramă destinate tiparului", alături de foarte multe „litere arabe, grecești, românești și slavone" (caracteri Arabici, Greci, Valachi, e Illirici). tăiate și turnate în plumb de ucenicii valahi ai mitropolitului Antim.

Orașele Țării Românești aveau atunci un aspect patriarhal. Bucureștiul era aproape rotund, mult prea întins față de numărul mic al locuitorilor („care nu trecea de 50 000", nota Del Chiaro), iar casele erau „rare și izolate unele de altele, în formă de insule, cu cite o curte, bucătărie, grajd și deosebit grădini cu arbori fructiferi". Multe și frumoase sînt bisericile orașului, între care Mitropolia, Radu-Vodă și Mihai-Vodă, iar la o milă și jumătate în afara țîrgului, ctitoria lui Șerban Vodă — mănăstirea Cotroceni; dar cea mai impunătoare clădire rămînea tot palatul domnesc, construit în întregime „din piatră, cu o impozantă scară de marmură, cu săli mari, boltite", în mijlocul unui parc imens.

Spre muniș se afla vechea capitală a țării, orașul Tîrgoviște, devenit atunci reședință de vară a domnitorului Constantin Brâncoveanu, iar „la distanță de o zi de drum de Tîrgoviște către granițele Transilvaniei, se găsește Cîmpulungul, oraș renumit pentru bilciul anual care are loc pe la mijlocul lui iulie și la care participă negustori din toate părțile".

În drumul către cîmpie, călătorul întîlnea orașul Pitești, „vestit pentru vinurile sale albe și dulci" (famoso per gli ottimi vini bianchi, e dolci*) și mai spre Dunăre, Craiova, „reședința Banului, prima mare demnitate după domnitor".

Pentru ctitorul străin, care afluase de existența Valahiei numai din atlasele de epocă, sumare și aproximative pentru această parte a Europei, Del Chiaro anexase și o reproducere, redusă la scară, după marca hartă a Țării Românești, imprimată la Padova, în 1700. În ediția din 1718 ea purta titlul de „Indice topografica del Principato

della Valachia", autorul ei fiind „il Conte Constantino Cantacuzino, che nel 1716 fu miseramente strangolato in Constantinopoli col Principe Stefano suo figliuolo" (contele — stolnicul — Constantin Cantacuzino, care a fost mizerabil strangulat, în 1716, la Constantinopol, împreună cu Principele Ștefan, fiul său).

În cea de-a doua parte a lucrării, consacrată „revoluțiilor Valahiei", adică istoriei acestei țări de la căderea sub suzeranitatea Porții otomane pînă la instalarea primului domn fanariot, Del Chiaro se dovedește mai puțin informat și considerațiile sale au o anumită bază de adevăr numai pentru evenimentele din veacul al XVIII-lea, aflat atunci la primele decenii. De aici se desprinde totuși figura de martir a domnitorului Constantin Brâncoveanu, care a luat drumul suplicului împreună cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei. Scena uciderii lor la Constantinopol, în fața sultanului, a singerosului vizir Gin-Ali Pașa și a întregului corp diplomatic acreditat la Poartă, are în sine multă noblețe și tragism: „Quando il Principe vidde venire il Manigoldo con la Scimitarra nuda alla mano, si mise in Orazione, e disse a'suoi Figliuoli queste parole: Figliuoli miei, state con coraggio: Abbiam perduto quanto avevamo in questo mondo; almeno salviamo e laviamo i nostri peccati col nostro sangue" (Cînd Principele văzu călăul venind cu sabia goală în mînă, făcu o scurtă rugăciune și se adresă fiilor săi cu următoarele cuvinte: Fiii mei, fiți curajoși, am pierdut tot ce am avut în această lume: să ne salvăm cel puțin sufletul și să ne spălăm păcatele cu sîngele nostru).

A urmat apoi mara barbarie a veacului, care a înfiorat și indignat întreaga Europă. Și nu s-au împlinit doi ani de la masacrul din 15 august 1714 și au căzut pradă aceluiași urgii Ștefan Vodă Cantacuzino și bătrînul său părinte, stolnicul Constantin Cantacuzino, iar doar noul domn, Nicolae Mavrocordat, avu doar răgazul să poposească în Bucureștii Valahiei și cătănele nemțești îl duseră în captivitate, pentru cîtiva ani, la Sibiu.

„Ed io col terminar — scria cu durere Del Chiaro — dell'Anno MDCCXVII pongo fine alla Storia delle Moderne Rivoluzioni (non però ancora terminate) della Valachia" (Și eu la sfîrșitul anului 1717 închei Istoria revoluțiilor moderne încă neterminate ale Valahiei).

Italianul Del Chiaro arătase întregii Europe bogățiile, frumusețile și suferințele Valahiei, dar mai cu seamă dorința poporului nostru de a-și afla un loc de demnitate și libertate între celelalte popoare ale lumii.

Fig. 2

Noi file
de ex libris
din Biblioteca
doctorului
Nicolae Igna

Fig. 1

Cei ce clasifică științele le diferențiază, nu o dată, în științe ale spiritului și ale naturii. Această distincție poate fi fără îndoială fructuoasă când slujește scopuri didactice, de studiu sau de analiză. Realitatea dovedește însă că edificiul științei universale este cimentat într-un întreg coerent, cu o forță de coeziune ce rezistă tuturor încercărilor artificiale de a-l diviza.

O pildă grăitoare în acest sens ne-o oferă viața și activitatea modestului dar cunoscutului medic-cercetător din Alba-Iulia, Nicolae Igna. Dacă prin activitatea sa de medic specialist el și-a câștigat considerația și recunoștința deplină a colegilor și a bolnavilor (vezi motto-ul unuia din ex libris-urile gravate pentru el de Gy. Szabó Béla: „Medico qui matrem sanavit, xilographus hoc fecit”), prin activitatea de istoric al științelor, pe de o parte, iar pe de alta prin protejgura și încurajarea artelor plastice, și-a cucerit de asemenea binemeritați lauri. Iată de ce am primit cu bucurie și am citit cu interes articolul lui Nicolae Vătămănuș, publicat în nr. 8/1968 al *Revistei bibliotecilor*, consacrat ex libris-urilor doctorului Nicolae Igna.

Am citit cu plăcere deosebită articolul și am fost de acord cu aprecierile făcute asu-

pra ex libris-urilor, în general, ca forma cea mai intimă a graficii, precum și cu descrierea competentă și plină de admirație a nișilor „opere de artă”. Acesta este însă și motivul pentru care am găsit cu cale să aducem aici câteva completări articolului menționat.

În alineatul 5 al articolului, este descris un ex libris „plin de poezie și romantism” ce i-a aparținut doctorului N. Igna. Sigla artistului care l-a gravat — după cum este menționat în articol — este „litera R dublă, spate în spate” și este descifrată de autor ca siglă a gravorului Radway. După toate probabilitățile, N. Vătămanu cunoaște acest ex libris numai din referințe bibliografice și tocmai aceasta este cauza pentru care aprecierile nu pot fi considerate întru totul valabile. Intrucât însă acum avem posibilitatea să cercetăm și exemplarul original (vezi fig. 1), menționăm că această siglă îl reprezintă pe *Radvány Roman Carol*, care a trăit și a creat între cele două războaie mondiale la Oradea. Printre altele, se știe despre el că a îmbogățit cu aproximativ 340 de ex libris-uri foarte reușite colecțiile amatorilor acestui gen grafic. Totodată, a fost și directorul Școlii de Belle Arte a municipiului Oradea. Este poate util să arătăm aici că artistul a desfășurat și o destul de susținută activitate publicistică în acest domeniu. Pentru dovadă, este de ajuns să-i amintim aici articolul *Despre seninul de carte (Almanahul Grafic 1948, p. 13-14)* în care face o seamă de considerații, valabile și astăzi din toate punctele de vedere, asupra ex libris-urilor. Fiul artistului trăiește și astăzi la Oradea și stă cu multă amabilitate la dispoziția amatorilor de ex libris-uri pentru a face schimb cu unele din creațiile tatălui său.

În articolul său, N. Vătămanu menționează foarte bine posibilitatea existenței și a altor ex libris-uri ce i-au aparținut cunoscutului medic din Alba-Iulia. Pentru a-i confirma presupunerea, vom încerca să prezentăm aici câteva ex libris-uri păstrate în colecția mea personală.

Începem cu o variantă mai realizată din punct de vedere artistic a ex libris-ului lui Radvány Roman Carol, prezentat în articolul amintit în figura 4. În această variantă (fig. 2), reușitul profil al doctorului Igna este mai bine pus în evidență de cîmpul de raze care îl înconjoară și care exploatează foarte economic spațiul restrîns oferit de natura intrinsecă a ex libris-ului. În același timp, tipul de literă utilizat pentru a denumi proprietarul este pus într-un perfect acord cu concepția imagistică. Dimensiunile ex libris-ului sînt de 9,5×7,5 cm.

Despre gravura prezentată în figura 3 (11×6 cm) este mai greu de exprimat o opinie unitară. Este neîndoios că și aceasta este un produs al graficii de idei și că mesajul ei este clar: „vita triumphantor”. Pare

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

insă a fi insuficient lucrată din punct de vedere compozițional și, în același timp, predominarea petelor negre supără.

Cel de-al patrulea ex libris, datorat aceluiași Radvány Roman Carol, pe care îl prezentăm aici (fig. 4, de format $7,5 \times 5$ cm) este inspirat înrudit cu precedentul. Și aici se manifestă — fără a comite vreo confuzie — sistemul figurativ, reprezentând cele două extreme ale vieții medicului: pe de o parte viața, pe de alta moartea. Totodată, însă, buchetul de flori ce domină câmpul vizual anulează cu optimismul său luminos impresia apăsătoare creată de craniu, ca simbol al morții, transformându-l într-un simbol al înțelepciunii.

N. Igna avea nu numai ca terapeut calități superioare, ci și-a cucerit un loc meritoriu în societatea medicală a timpului și ca medic-cercetător. Ex libris-ul prezentat în fig. 5 (6×9 cm) subliniază, cu mijloace simple și clare, faptul că „arma” cea mai importantă a „vinătorilor de microbi”, microscopul, juca un rol deosebit de important printre instrumentele de lucru ale medicului.

În figura 6, prezentăm încă un ex libris al lui Radvány Roman Carol, care atît ca idee, cît și din punct de vedere al formei, are origini comune cu cel din figura 1. În ambele cazuri, cerul luminat de stele și de razele lunei creează o atmosferă lirică. Dacă în cazul celui din figura 1 medicul își studiază, la lumina palidă a unei lămpi de

stradă, carnetul în care și-a înscris adresa bolnavului — poate că viața acestuia depinde de sosirea medicului la vreme —, ex libris-ul din figura 6 subliniază și mai pregnant conștiințozitatea medicului, care se îndreaptă alergând spre un accidentat. Acest umanism, cuceritor prin simplitatea sa, este caracteristic atât pentru Nicolae Igna, medicul, cât și pentru Radvány Roman Carol, artistul. Poate tocmai din această cauză colaborarea lui a devenit atât de fructuoasă, numai în domeniul ex libris-urilor rezultând cinci piese deosebit de valoroase ca mesaj și compoziție.

În legătura cu articolul lui N. Vătămanu, am dori să mai precizăm doar că ex libris-ul prezentat în figura 5 din articolul citat și atribuit lui Gy. Szabó Béla, după părerea noastră, nu-i aparține acestuia. Studiind comparativ concepția, stilul de gravare și tipul de literă folosit, ne pare aproape neîndoicnic că și acest ex libris este opera lui Radvány Roman Carol.

Cu deosebire remarcabil este ex libris-ul pe care îl prezentăm în figura 7 (11×5,8 cm). Realizatorul său este un tovarăș de breaslă al doctorului Igna, care a trăit la Vulcan, anume dr. Ludovic Jeney, și care a gravat ex libris-ul în linoleum (în 1934), realizându-l în două variante și în două culori. Una din variante își transmite mesajul în gri și albastru pe fond alb, în timp ce a doua înlocuiește albastrul cu negru, imprimat pe un fond oranj. Ambele variante au fost realizate după unul și același clișeu. Gravura doctorului Jeney se caracterizează printr-o simplitate și printr-un simbol de o cuceritoare claritate. La medicul artist, simbolul nu este transformat într-un rebus de nerezolvat, cum adeseori, din păcate, putem constata în arta ex libris-urilor, ci subliniază printr-o formulare perfect inteligibilă caracterul pozitiv al celui căruia îi era destinat — doctorul Nicolae Igna: figura medicului de provincie, îmbrăcat în halat alb — simbolul ocupației sale —, stînd neclintit pe soclul format de o carte (știința) și ridicînd spre soare, spre lumină un specific peisaj rustic (mediul său apropiat, satul).

În vremea realizării acestui ex libris, doctorul Ludovic Jeney era și el medic practicant în bazinul carbonifer al Jiului, dar petrecîndu-și timpul liber sub vraja liniilor desenate sau gravate, s-a format totodată și ca artist plastic amator. Este însă vorba de un amatorism de o factură care i-a permis să cîștige premii, pentru grafica de carte, în întrecere cu profesioniști cunoscuți ai genului, printre altele, în 1926, pentru ediția din Bratislava a unei cărți de Berde Maria. Vîrstnicul maestru lucrează și astăzi în Cluj.

GABOR DIONISIE

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR SOVIETICE

Note de călătorie

La sfîrșitul anului trecut, o scurtă deplasare în U.R.S.S. mi-a prilejuit, în cadrul unui schimb de experiență, cunoașterea mai îndeaproape a realizărilor obținute de bibliotecile sovietice în toate domeniile lor de activitate. Cum activitatea bibliotecilor sovietice a mai fost larg prezentată sub diferite aspecte, în coloanele revistei, și este în linii mari cunoscută, doresc să mă opresc în acest articol numai asupra anumitor probleme, după părerea mea, mai deosebite.

Pe teritoriul U.R.S.S. funcționează peste 380 de mii de biblioteci dintre care: cca 142 de mii sînt biblioteci publice, 182 de mii școlare și 6 mii pentru copii, 51 de mii specializate. Toate aceste biblioteci dispun de peste 2,5 miliarde volume, astfel încît la 600 de oameni le revine în medie o bibliotecă, iar fiecărui locuitor îi revin peste 10 cărți.

O dezvoltare deosebită au cunoscut în anii puterii sovietice bibliotecile din diferite republici unionale. De pildă, în Ucraina, în anul 1917 erau cca 3 mii de biblioteci cu 1,9 milioane de volume, iar în Bielorusia 851 biblioteci cu 423 de mii de cărți. După 50 de ani de progres continuu în Ucraina funcționează peste 70 de mii de biblioteci, înzestrate cu mai mult de 460 milioane de volume, iar în Bielorusia, 20 de mii de biblioteci, care dispun de cca 80 milioane exemplare.

Annual, numai pentru completarea colecțiilor de publicații, în U.R.S.S. se cheltuiesc nu mai puțin de 200 de milioane ruble.

Concomitent cu diversificarea sistemului de biblioteci și a bazei sale materiale, a crescut mult și sfera de cuprindere a populației la lectură, numărul de 110 milioane de cititori înregistrați în anul 1967 de bibliotecile Uniunii Sovietice este elocvent în

acest sens. Ponderea cea mai mare a cititorilor (88 milioane) o înregistrează bibliotecile de masă.

În legătură cu structura sistemului de biblioteci, menționăm existența unei rețele de biblioteci publice pentru copii, organizată în fiecare republică după principiul administrativ-teritorial: republicană, regională, raională și sătească. (În cazul bibliotecilor sătești, criteriul este ca în localitatea respectivă să existe cel puțin 500 de elevi).

Se conturează, de asemenea, într-o serie de republici, și o rețea de biblioteci publice destinate tineretului, organizată tot după principiul împărțirii administrativ-teritoriale.

În urma unor măsuri luate pe linie de partid și de stat, dezvoltarea rețelei de biblioteci publice din U.R.S.S. se face pe baza unui plan elaborat în comun de Ministerul Culturii și de organul sindical unional, respectiv republican, eliminându-se astfel paralelismul existent anterior în dezvoltarea bibliotecilor publice. În R.S.S. Ucraina, de pildă, se prevede înființarea unei biblioteci publice la 10 mii de locuitori, în mediul urban, și la 500 de locuitori, în mediul rural. Dacă, în mediul urban, bibliotecile publice, înființate în funcție de numărul locuitorilor, sînt considerate, în prezent, ca avînd gradul de bibliotecă orășenești, la sate nu există biblioteci publice de tipul bibliotecilor comunale: toate bibliotecile publice din mediul rural sînt de grad egal între ele și poartă denumirea de bibliotecă sătești.

Organul care se angajează la înființarea bibliotecii cu organizarea acesteia (direcția culturală, respectiv consiliul sindicatului) răspunde singur, în continuare, de dezvoltarea bibliotecii din toate punctele de vedere (local, mobilier, cărți și salarizarea bibliotecarului).

Pentru raționalizarea rețelei de biblioteci publice, precum și pentru completarea judicioasă a colecțiilor acestor biblioteci, se preconizează pentru orașe, atunci cînd într-o localitate sînt mai multe biblioteci de grad orășenesc, ca una din ele să rămînă unitate centrală (biblioteca publică a orașului), iar celelalte să devină filialele sale.

Respectîndu-se principiul administrativ-teritorial în organizarea bibliotecilor publice, în fiecare republică există bibliotecă republicană, biblioteci regionale și biblioteci raionale. Bibliotecile regionale, respectiv cele raionale (unde este cazul), își restructurează continuu colecțiile, de publicații dîndu-le acestora o pondere științifică mai mare. Bibliotecile regionale au ca sarcini principale satisfacerea împrumutului interbibliotecar și desfășurarea unei variate activități informațional-bibliografice. În sălile lor de lectură citesc, de regulă, persoane cu preocupări de lectură deosebite, pentru care bibliotecile

orășenești nu au obligații speciale în acest sens. Bibliotecile regionale împrumută cărți și acasă, activitate care, în cele mai dese cazuri, se desfășoară paralel cu cea a bibliotecilor orășenești din localitatea reședință de regiune.

Bibliotecile regionale au drept de depozit legal, contra cost, la două exemplare din fiecare titlu de carte apărut pe teritoriul republicii respective. În cazul în care în orașul reședință de regiune sau de raion există biblioteci orășenești puternice, bibliotecile regionale, respectiv raionale, achiziționează un număr extrem de mic de dublete.

Pentru raționalizarea procesului de completare a colecțiilor bibliotecilor publice mari, există tendințe și preocupări de a se profila unele biblioteci mari care au deja o oarecare tradiție în achiziționarea literaturii dintr-un anumit domeniu de activitate. De exemplu, în R.S.S. Ucraina (republică pe care am vizitat-o în perioada deplasării) există cinci asemenea biblioteci profilate în completarea colecțiilor pe următoarele domenii: social-politic, istorie, agricultură, tehnică și științe exacte. Aceste biblioteci, printre alte sarcini ce le revin, sînt obligate să satisfacă cererile de împrumut interbibliotecar pe întreaga republică, atunci cînd acestea nu pot fi rezolvate la nivelul regiunilor.

Se urmărește ca și în mediul rural, în localitățile cu o populație mai numeroasă, colecțiile bibliotecilor sătești să fie astfel profilate încît aceste biblioteci să devină influente pentru o anume zonă teritorială.

Ca o problemă specială privind orientarea rețelei de biblioteci publice, menționăm că în U.R.S.S. se discută intens asupra necesității ca bibliotecile pentru copii să treacă sub îndrumarea Ministerului Învățămîntului. În unele republici se experimentează deja preluarea de către Ministerul Învățămîntului a tuturor problemelor privind lectura elevilor din clasele I—VIII. Concomitent cu această măsură, Ministerul Culturii intensifică dezvoltarea rețelei de biblioteci publice destinate tineretului.

Pe lângă Ministerul Culturii al U.R.S.S., ca și pe lângă ministerele similare la nivelul republicilor, pentru coordonarea eforturilor întregului sistem de biblioteci există un consiliu (soviet) obștesc, alcătuit din reprezentanții rețelelor de biblioteci, oameni de știință și cultură, teoreticieni în bibliologie, bibliotecari.

Toate măsurile luate și transmise ca directive pentru activitatea generală a bibliotecilor sînt supuse discuției acestor colective. Președintele și locțiitorul acestuia sînt numiți de Ministerul Culturii. De regulă, președintele nu face parte din rețeaua bibliotecilor publice de stat, locțiitorul acestuia însă este directorul Direcției bibliotecii din Ministerul Culturii.

Direcțiile de bibliotecă organizate pe plan republican în cadrul Ministerului Culturii lucrează „pe verticală” cu direcțiile culturale ale sovietelor regionale, orașenești și raionale și desfășoară, în principiu, inspecție și control de stat în probleme de specialitate pentru toate rețelele de bibliotecă. Direcțiile culturale regionale, de asemenea, desfășoară la nivelul orașelor, raioanelor și comunelor control de stat privind activitatea generală a bibliotecilor.

Direcția culturală a regiunii acordă avizul necesar înființării de noi bibliotecă, indiferent de rețeaua în care sînt acestea încorporate. La acordarea avizului se are în vedere existența unor condiții minime (local, mobilier, cărți), fără de care biblioteca nu poate primi avizul respectiv.

Direcția culturală regională are dreptul să hotărască închiderea unei bibliotecă, indiferent de rețeaua din care face parte aceasta, atunci cînd, după înființare, prin controlul de stat ce-l exercită, constată că aceasta nu-și îndeplinește obligațiile ce-i revin prin autorizația de înființare.

La sfîrșitul anului calendaristic, pentru a-și exercita controlul de stat asupra tuturor bibliotecilor, indiferent de subordona-rea lor, toate bibliotecile de pe raza unei regiuni înaintează dările de seamă statistice direcției culturale regionale, singura care are dreptul să le transmită organului regional de statistică.

O dată stabilite obiectivele și sarcinile bibliotecilor publice de stat, sprijinul de specialitate necesar pentru îndeplinirea lor este acordat de biblioteca republicană, regională și raională, care are servicii specializate în acest sens.

„Pe plan vertical”, în cadrul rețelilor de bibliotecă publice de stat, biblioteca de grad superior desfășoară activitate metodologică de specialitate, pentru bibliotecile publice din rețeaua respectivă. Biblioteca de grad superior răspunde însă, în ceea ce privește activitatea metodologică, în primul rînd, de biblioteca publică de un grad imediat inferior ei.

La nivel republican și regional dispun de colective metodice și rețelele de bibliotecă organizate în școli și pe lingă sindicate. Aceste colective își desfășoară activitatea în cadrul organelor administrative de resort respective (direcții de învățămînt, consilii sindicale).

O importanță deosebită se acordă în U.R.S.S. și problemei privind pregătirea cadrelor de specialitate necesare diferitelor rețele și categorii de bibliotecă. Unii bibliotecari cu pregătire superioară au absolvit facultățile de biblioteconomie în cadrul institutelor de cultură, precum și secțiile de specialitate organizate pe lingă institutele pedagogice din aproape toate republicile unionale. Pentru bibliotecarii cu studii medii

sînt organizate institute tehnice de bibliotecari sau școli de activiști culturali cu secție de biblioteconomie ai căror absolvenți primesc diplomă de tehnician de bibliotecă, fiind considerați ca atare la stabilirea salariului și acordindu-li-se un salariu egal cu cel al tehnicianului din sectoarele economice. Învățămîntul bibliologic este frecventat de peste 50 000 de viitori bibliotecari, dînd anual promoții de 10 000 absolvenți. Extinderea formelor de învățămînt a făcut ca în Uniunea Sovietică să existe un bibliotecar la fiecare o mie de locuitori. În Ucraina, de pildă, peste 80 la sută din bibliotecarii încadrați în diversele rețele de bibliotecă sînt absolvenții învățămîntului superior sau postliceal de specialitate.

Indiferent de biblioteca în care lucrează, bibliotecarul este retribuit după pregătirea sa profesională. Un asemenea principiu asigură atît o perspectivă largă procesului de pregătire a cadrelor, cît și bibliotecarii necesari pentru bibliotecile satești. Pentru bibliotecarul sateșc, care nu este din satul în care funcționează biblioteca, sovietul comunal suportă chiria, lumina electrică și orice altă cheltuială necesară întreținerii locuinței sale. Tot pentru a stimula interesul încadrării absolvenților învățămîntului de specialitate în bibliotecile satești, bibliotecarii de la sate primesc un spor de salariu. Bibliotecarilor li se acordă, frecvent, distincții de stat, în ordine și medalii. De exemplu, în regiunea Hmelnițki în care m-am deplasat, un număr de 223 de bibliotecari aveau titluri de „bibliotecar emerit”.

Paralel cu dezvoltarea și raționalizarea sistemului de bibliotecă, cu profilarea și re-profilarea colecțiilor în principalele bibliotecă publice, cu asigurarea fondurilor necesare completării colecțiilor diferitelor categorii și rețele de bibliotecă, se manifestă o tendință generală de construire a localurilor destinate bibliotecilor publice. În R.S.S. Ucraina, unde, este adevărat, există un avans în problemă, se apreciază că în viitorii zece ani, vor fi asigurate cu localuri noi toate cele cca 30 000 de bibliotecă publice.

În prezent, pe baza Hotărîrii C.C. al P.C.U.S. „Cu privire la pregătirea în vederea comemorării centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin”, bibliotecile din U.R.S.S. sînt antrenate într-un concurs unional. Obiectivele și sarcinile concursului urmăresc ridicarea sub toate aspectele ei a activității bibliotecare, pe noi trepte, în așa fel ca aceasta să se facă și mai mult simțită în educația comunistă a oamenilor muncii, în dezvoltarea științei și tehnicii, în introducerea realizărilor acestora în producție.

Gh. POPESCU
Inspector general la Direcția bibliotecilor
din C.S.C.A.

BIBLIOTEKAR

U.R.S.S.

Printre numeroasele publicații periodice care se editează în Uniunea Sovietică și care cuprind o întinsă arie de preocupări, se numără și revistele de biblioteconomie.

Socialismul a deschis muncii cu cartea, bibliotecilor calea spre organizarea științifică, a integrat biblioteconomia în rîndul științelor, a dat posibilitatea desfășurării unei propagande active a culturii care a devenit astfel un bun al întregului popor. Pentru concretizarea acestor principii bibliotecile sovietice au avut de realizat sarcini mari, iar acest lucru necesita o îndrumare competentă — științifică și ideologică. Or, tocmai această îndrumare au fost chemate s-o facă publicațiile de specialitate, printre care și revista *Bibliotekar*.

Cunoscută de bibliotecarii sovietici, precum și de bibliotecarii din alte țări, revista lunară *Bibliotekar* (Bibliotecarul), organ de teorie și practică biblioteconomică editat de Ministerul Culturii din R.S.F.S.R. a ajuns la al patruzeci și șaselea an de apariție.

După victoria Revoluției Socialiste în Rusia, cînd s-a pus problema reconstrucției culturale, a organizării unei puternice rețele de biblioteci de masă care să asigure transformarea în viață a principiilor leniniste cu privire la munca cu cartea, a devenit evidentă necesitatea unui organ de îndrumare. Astfel, în 1923 din inițiativa conducerii de partid și a N. K. Krupskaia, a început să apară revista *Krasnii bibliotekar*. „El a devenit organul teoretic și practic de bază pentru munca de bibliotecă, pentru propaganda experienței înaintate în servirea cu carte a populației, pentru lupta împotriva teoriilor burgheze ale «obiectivismului» și «apolitismului» — scrie K. Abramov. „*Krasnii bibliotekar* a contribuit la educarea cadrelor noi, marxiste de bibliotecă și a favorizat ridicarea nivelului activității bibliotecilor sovietice¹⁾. La această revistă a colaborat permanent N. K. Krupskaia; din 1937 ea a devenit redactorul revistei, preocupîndu-se de ridicarea nivelului ei științific și ideologic.

Krasnii bibliotekar și-a încetat apariția în 1941, din cauza războiului. Dar tradiția acestei prime reviste sovietice de biblioteconomie a fost reluată și continuată de *Bibliotekar*, care apare din 1946. Destinată bibliotecilor de toate tipurile, dar mai ales bibliotecilor publice, revista *Bibliotekar* publică materiale de directivă, articole privind diverse aspecte ale activității bibliotecilor din U.R.S.S. și din străinătate, succinte studii de istorie a bibliotecilor, materiale privind experiența înaintată a unor biblioteci fruntașe, recomandări bibliografice, recenzii, informații din activitatea biblioteconomică internațională.

Deși în general și-a păstrat structura, conținutul tematic al revistei *Bibliotekar* s-a adaptat sarcinilor bibliotecilor sovietice în diferite momente ale activității lor, a orientat atenția bibliotecarilor spre cele mai importante probleme pe care le punea procesul de edificare a socialismului și comunismului, de educare a oamenilor muncii și mai ales a tineretului în spiritul ideologiei marxist-leniniste. În paginile revistei își găsesc loc întotdeauna materialele metodice care îndrumază munca bibliotecarilor din bibliotecile publice spre sprijinirea îndeplinirii planurilor cincinale (de pildă rubrica

1) K. Abramov — „20-2 godi!” — Anii douăzeci. În: *Bibliotekar*, Moskva, nr. 3, mai 1957, p. 29.

Un mare avânt cincinalului), pentru întîmpinarea unor aniversări („În întîmpinarea celei de-a 50-a aniversări a lui Octombrie“, „În întîmpinarea centenarului nașterii lui V. I. Lenin“) precum și altele. Redacția acordă atenție aspectelor tehnice ale muncii bibliotecare. Sub forma consultațiilor științifice și a unor articole cu caracter mai mult practic se dau îndrumări în domeniul descrierii publicațiilor, al organizării cataloagelor, al completării și evidenței fondurilor etc. Trebuie remarcat însă că aceste îndrumări vizează mai ales bibliotecile de masă, ca fiind în primul rînd un îndrumător practic al bibliotecarilor din această rețea.

O problemă adeseori abordată este aceea a organizării și perfectării rețelei de biblioteci din Uniunea Sovietică. Articolele consacrate acestei teme pledează pentru întărirea sistemului de biblioteci publice, pentru ierarhizarea lor, ceea ce asigură o îndrumare metodică permanentă și competență de la bibliotecile regionale — ca nuclee principale, pînă la cele sătești — ultima verigă a acestui lanț, dar nu cea mai lipsită de importanță.

Chiar și articolele consacrate istoriei bibliotecilor sovietice (această rubrică apare frecvent în diverse numere ale revistei) pledează pentru continua sprijinire și consolidare a rețelei de biblioteci — ca factor care a asigurat în decursul anilor dezvoltarea muncii cu cartea. În nr. 1, ianuarie 1967, revista publică hotărîrea Ministerului Culturii din U.R.S.S. și a Consiliului central al uniunilor sindicatelor din U.R.S.S. cu privire la organizarea rețelei unice a bibliotecilor de masă — document care asigură coordonarea centralizată a activității bibliotecilor publice. Articolul redactorului șef al revistei, K. Abramov, *Krupskaia și decretul de centralizare a muncii de bibliotecă* (publicat în nr. 1/1969) prezintă în retrospectivă istorică necesitatea organizării și dezvoltării sistemului bibliotecilor sovietice de masă, menționînd totodată actualitatea acestei probleme.

Un alt aspect pe care revista îl abordează cu consecvență, este acela al învățămîntului bibliotecar. De pildă în nr. 7 (iulie) 1967, K. Abramov — semnează articolul *Krupskaia și Institutul biblioteconomic din Moscova*, în care vorbește de actualitatea îndrumărilor Nadejdei Konstantinovna Krupskaia în problema pregătirii cadrelor specializate de bibliotecari.

Munca cu cititorii este o temă care revine — sub diversele ei aspecte — în aproape toate numerele revistei. Dar este vorba de îndrumarea lecturii copiilor în bibliotecile de copii și în cele publice.

Din cuprinsul numerelor apărute în anul 1968 și în primele luni ale anului în curs se remarcă unele articole consacrate tehnicii de bibliotecă, îndrumării lecturii, popularizării cărții.

Completarea fondurilor — problemă care ridică aspecte mereu noi și complexe — a constituit obiectul unui larg schimb de opinii. Asupra ei atrage atenția Iu. Bigaev în articolul *Atenție la calitatea completării* (nr. 7/1968); E. Bohancvici, autorul articolului *Și cantitate și calitate* (nr. 12/1968) se ocupă de raportul ce trebuie respectat între numărul de publicații ale unei biblioteci și valoarea lor cultural-educativă, menționînd necesitatea priorității acestui din urmă element. *Sintetizînd opiniile* (nr. 2/1969) — după cum afirmă chiar titlul articolului — prof. Iu. Grigoriev face o analiză a articolelor pe această temă publicate în anii 1967—1968, arătînd că ele au indicat o seamă de criterii importante ce trebuie să stea la baza activității de achiziționare a publicațiilor.

În nr. 1/1969 N. Buzina abordează o problemă interesantă și puțin studiată: folosirea de către bibliotecari a aparatului critic (bibliografia de subsol, lista lucrărilor studiate etc.) prezent în diferite cărți. Autoarea subliniază legătura organică a unor astfel de bibliografii cu tema respectivă, ceea ce constituie un sprijin efectiv pentru bibliotecari atît în îndrumarea cititorilor, cît și în elaborarea unor bibliografii de recomandare.

Revista oferă cititorilor săi modele și scheme de utilaj și mobilier ce poate fi confecționat cu mijloace locale: vitrine, rafturi pentru expunerea publicațiilor la raftul liber, mese pentru cititorii etc.

Recenziile sînt mereu prezente; ele se referă mai ales la cartea ateistă, de popularizare a cunoștințelor științifice, cartea literară.

Caracterul de ghid practic, de îndrumare metodică și de schimb de experiență între bibliotecile de masă pe care-l are revista *Bibliotekar* este întregit prin apariția în Uniunea Sovietică și a altor publicații de specialitate ca: *Sovetskaia bibliografiia* (Bibliografie sovietică), *Bibliotekovedenie i bibliografiia za rubejom* (Biblioteconomia și bibliografia în străinătate), *Biblioteki S.S.S.R. Opît raboti* (Bibliotecile din U.R.S.S. Experiența în muncă). Aceste publicații sînt consacrate unor interesante și competente studii de specialitate; ele reprezintă o importantă sursă de informare pentru bibliotecarii specializați, pentru studenții institutelor biblioteconomice și completează în mod fericit conținutul celor mai vechi reviste de biblioteconomic din U.R.S.S.

Valentina POPOVICI

Reimprimarea „Catalogului istoriei Franței”

... a fost anunțată, la începutul acestui an, de către Bibliothèque Nationale din Paris. Catalogue de l'histoire de France, va apărea, în această a doua ediție, în 16 volume in-folio și va cuprinde circa 130 000 de notițe. Publicat între 1855 și 1895, acest catalog recenzează, într-un cadru metodic, sursele imprimate (documente scrise) ale istoriei Franței, ca și lucrările consacrate acestei istorii. Catalogul se înscrie în fruntea colecției marilor repertorii ale surselor și ale lucrărilor consacrate istoriei Franței: *Bibliographie annuelle de l'histoire de France*, publicată de Centrul național al cercetării științifice. (Bull. UNESCO bibl., 23, nr. 1, ian-feb 1969).

Al IV-lea seminar al Asociației internaționale a bibliotecilor universitare tehnologice (International Association of Technological University Libraries — IATUL),

... va avea loc, între 1 și 6 septembrie 1969, la Biblioteca Universității tehnice din Delft (Olanda), sub direcția dr. L. J. van der Wolk. Acest curs internațional anual este deschis tuturor directorilor sau colaboratorilor acestora din bibliotecile universitare și ale institutelor de cercetare. Seminarul se va ocupa de aspectele cooperării bibliotecare internaționale. Profesorii — specialiști din diferite țări — vor prezenta situația și posibilitățile de aplicare în viitor a fiecărei metode și tehnici experimentate pe plan internațional.

Noua clădire a Bibliotecii publice „Domingo Faustino Sarmiento” din Buenos Aires — biblioteca națională a Argentinei —

... a fost inaugurată, la 25 aprilie 1968, sub auspiciile Casei naționale de economii. Noul local al bibliotecii (organizată în urmă cu 20 de ani de renumitul specialist în biblioteconomie, Carlos Victor Penna) cuprinde 3 etaje, cu o suprafață totală de 1 050 mp. Eșafizeul este dotat cu instalații și echipament de bibliotecă moderne. O instalație de aer condiționat asigură un maximum de confort în toate anotimpurile și garantează conservarea în condiții optime a colecțiilor de cărți și periodice, care sînt protejate, de asemenea, de riscurile incendiilor printr-un sistem automat de avertizare. Acustica și

iluminatul bibliotecii respectă cele mai moderne norme stabilite științific. (Bull. UNESCO bibl., 23, nr. 1 ian-feb 1969).

Primul număr din „Library and Information Science Abstracts”, publicație bilunară editată de Asociația bibliotecarilor din Anglia și destinată bibliotecarilor, documentariștilor și cercetătorilor din domeniul informaticii,

... a apărut la 28 martie a.c. și cuprinde materialele primite în lunile ianuarie și februarie 1969. Volumul I al noii publicații cuprinde 400 de abstracte pentru articole din 371 de periodice. Multe abstracte vor apărea la un interval între una și trei luni de la publicarea în original a materialelor rezumate. Abstractele ce vor fi publicate în continuare se vor referi la articole din periodice, rapoarte, dări de seamă ale conferințelor etc.

Casa de editare Slatkine Reprints din Geneva (Elveția)

... a întreprins reimprimarea, în 4 etape a colecției complete a periodicului *Mercure de France* (1672—1791). *Mercure*, primul periodic francez, care trata probleme de interes general, a avut o durată de apariție fără echivalent în istoria presei franceze. El prezintă o mare importanță istorică prin faptul că, timp de 120 de ani, conținutul lui a reflectat evoluția națiunii franceze sub multiplele ei aspecte. Într-o primă etapă a reimprimării, în 1968 au apărut 39 de volume in-quarto, cuprinzînd *Mercure*, 1721—1723 și *Mercure de France*, 1724—1740. În 1969 vor fi reimprimate numerele din anii 1741—1765. (Bull. UNESCO bibl. 23, nr. 1, ian-feb 1969).

Un colociv pe tema „Documentarea și ajutorul dat țărilor în curs de dezvoltare”

... a avut loc, între 11 și 13 noiembrie 1968, la Tunis. În cadrul acestei reuniuni, organizate de Institutul Ali Bach-Hamba, au fost discutate următoarele subiecte: rolul documentării în dezvoltarea acestor țări; situația actuală a documentării în țările în curs de dezvoltare; documentarea asupra țărilor în curs de dezvoltare în țările europene; mijloacele de dezvoltare a cooperării între centrele de documentare africane și europene. (Bibliographie. Documentation. Terminologie, 9, nr. 1, ian 1969).

O nouă școală de bibliotecari, cu durata de 3 ani,

... a fost deschisă, la 1 octombrie 1968, în Spania, în cadrul Universității navareze din Pamplona. Școala este destinată însă numai femeilor, iar la sfîrșitul fiecărui an de studii elevele obțin o diplomă corespunzătoare — elementară, medie sau superioară — a Universității navareze. Pentru a fi admise în această școală, candidatele trebuie să posede diplomă de absolvire a cursurilor secundare sau o diplomă echivalentă. (Bull. UNESCO bibl. 23, nr. 1, ian-feb 1969).

O conferință comună FITI/FIA (Federația internațională pentru tratamentul informației și Federația internațională de automatică) asupra limbilor de programare pentru mașinile-unelte cu comandă numerică

... va fi organizată în Italia, în toamna acestui an. Conferința va studia atât aspectele teoretice, cit și aspectele practice ale programării cu ajutorul mașinilor-unelte cu comandă numerică. (Bibliographie. Documentation. Terminologie, 9, nr. 1, ian 1969).

La sfîrșitul anului 1967, DEUTSCHE BUCHEREI din Leipzig

... cuprindea în fondul său de publicații 4 980 000 de unități bibliografice. Fondată în 1913, biblioteca reprezintă principalul depozit al publicațiilor apărute în Germania, precum și al lucrărilor tipărite în străinătate în limba germană. În colecțiile bibliotecii se găsesc 2,9 milioane de cărți, periodice și lucrări muzicale, 400 000 de manuale școlare și de învățămînt superior, 1 100 000 de brevete, alături de numeroase hărți, discuri cu înregistrări de texte literare, microfilme, manuscrise etc. Anul trecut, biblioteca a înregistrat o frecvență medie zilnică de 675 de cititori (cea mai ridicată de la înființare) și a furnizat circa 50 000 de informații bibliografice. (Der Bibliothekar, 22, nr. 3 mar 1969).

Rubrică redactată de
George VLĂDESCU

WALT WHITMAN

(150 de ani de la nașterea sa)

Personalitatea lui Walt Whitman se lasă anevoie prinsă într-o imagine unică, perfect coerentă. Depășind legenda pe care cu bună știință și-o crease însuși, precum și aureola cu care-l înconjuraseră spre sfârșitul vieții discipolii săi, critica whitmaniană a ultimelor decenii se străduie să dezvăluie dincolo de imaginea atleticului bard și profet al Americii, multiplele măști sau „personaje” ale autorului *Firelor de iarbă*. Alături de omul de acțiune ne apare astfel visătorul și contemplativul Whitman, imaginii de tovarăș al mulțimilor i se adaugă cea a unui mare însingurat, iar hotărârea și cutezanța, atributele sale de căpății, par a ceda nu o dată locul șovăielii și temerilor. Încestrată cu aceeași complexitate, creația poetică a lui Whitman se refuză unei interpretări complete și definitive; ea trebuie înțeleasă în nesecata ei varietate, în același chip în care figura lui Whitman se compune din cea a dulgherului și dandy-ului, a ziaristului și învățătorului, a infirmierului și zețarului, a hoinarului și bătrînului profet.

Maturizarea personalității creatoare a poetului s-a produs lent, în decursul a mai bine de trei decenii, timp în care a putut cunoaște și integra treptat în eul său un univers larg de fapte și experiențe, explorându-se neîncetat pe sine în raport cu realitățile înconjurătoare. S-a născut în 1819 într-o familie de oameni simpli. Copilăria petrecută la început pe insula în formă de pește (pe care-i plăcea s-o numească Paumanok și nu Long Island), iar mai apoi la Brooklyn, unde a urmat școala pînă la vîrsta de 11 ani, i-a format o viziune îndeajuns de largă și colorată a lumii. Atmosfera patriarhală a modestei gospodării a dulgherului Walter Whitman, plimbările pe țărmul insulei și, în fine, peisajul citadin, alcătuiesc fondul pe care s-au desfășurat primii ani de viață ai poetului. Urmează o perioadă de căutări cînd Whitman trece cu neastîmpăr de la o meserie la alta, nădăjduind, probabil, că-și va afla vocația. După ce a fost pe rînd comisionar, ucenic tipograf și zețar, Whitman devine învățător de țară.

După trei ani însă abandonează și această profesie, pentru care nu avea o chemare deosebită și se apucă de gazetărie, devenind redactor la ziarul *Evening Star* din Brooklyn, mai tirziu la *The Long Islander* și în fine la *Aurora* din New York, unde se și mută în 1841. Va zăbovi aci timp de șapte ani. E nelipsit de la spectacolele de teatru de pe Broadway și frecventează cu pasiune opera. Își caută tovarășii printre oamenii simpli, muncitori în port, barcații sau birjari, preferînd compania lor uncia mai simandicoase. În februarie 1848 i se oferă un angajament la ziarul *The Crescent* din New Orleans.

Călătoria pe care o întreprinde poetul în tovarășia fratelui său Jeff către New Orleans marchează un moment crucial în formația sa. Imaginația tinărului, întreaga lui viață spirituală, vibrează puternic la vederea întinderilor nesfârșite ale preeriilor, brăzdate de riuri iuți și de lacuri; cele patru luni petrecute în peregrinări de-a lungul Americii îi amplifică considerabil viziunea.

La întoarcerea din New Orleans, Whitman conduce pentru scurt timp gazeta *Brooklyn Freeman*, organ al partidului „Free Soil” din care făcea parte, dar activitatea sa profund democratică îi îngreiază situația și e silit să demisioneze. Hotărăște atunci să se înapoieze la ferma părintească și să se apuce de dulgherie, ajutându-și tatăl bolnav, dar lucrând în același timp cu înfrigurare la opera care-l va consacra.

La 36 de ani, în plină maturitate, Whitman isprăvește *Firele de iarbă* pe care și le editează singur în iulie 1855. Cartea, trasă în 1 000 de exemplare, se vinde anevoie, dar primirea rece a versurilor sale e departe de a-i slăbi entuziasmul. El pregătește o a doua ediție mult îmbogățită și tipărește pe coperta acesteia câteva din cuvintele de îmbărbătare cu care Emerson salutase, într-o scrisoare, apariția volumului. Treptat reacțiile favorabile se înmulțesc și imaginea primului poet devărat al Americii începe să se înfiripe.

În 1860 *Firele de iarbă* se întregesc cu ciclurile *Children of Adam* (Copii ai lui Adam) și *Calamus* axate pe două dintre temele sale preferate — dragostea („amateness”) și prietenia („adhesiveness”).

Un episod de o covârșitoare însemnătate în împropiatarea tonului și a tematicii whitmaniene îl constituie Războiul civil, a cărui izbucnire prilejuiește confruntarea poetului cu moartea, suferința umană și cu problemele majore ale națiunii sale. Plecat să-și caute fratele rănit în Virginia, poetul se oprește la Washington unde străbate spitalele ce gemeau de răniți; el se dedică cu întreaga sa făptură alinării lor, cuprins fiind de un intens simțământ de dragoste și compasiune pentru semenii săi. Rod al acestor experiențe, ciclul de poeme *Drum Tap*s (Bătăi de tobă) se adaugă corpului inițial al *Firelor* în ediția apărută în 1865.

Războiul, precum și șocul dureros pe care l-a avut la aflarea veștii asasinării lui Lincoln îi îndepărtează atenția de la propria persoană, autocontemplarea fiind înlocuită de o poezie mai obiectivă.

Un atac de paralizie, survenit în anul 1873, moartea mamei sale la numai câteva zile după aceasta declanșează o perioadă de grea încercări și amară depreziune în viața poetului. Printr-un efort supraomnesc de voință Whitman reușește să-și

recapete în câțiva ani mare parte din forța și vitalitatea pierdută. În 1879, mult restabilit, pleacă într-o călătorie în Vestul îndepărtat, dornic a-i cunoaște meleagurile.

În toți acești ultimi ani el lucrează la finisarea operi sale de căpății, ce apare în numeroase ediții succesive mereu înnoite și amplificate. Whitman scrie însă și proză, dând la iveală volumele *Democratic Vistas* (Perspective democratice) și *Specimen Days*.

Cotitura esențială pe care creația whitmaniană a determinat-o în dezvoltarea poeziei în general se explică atât prin principiile ce stau la baza poeziei sale cât și prin eliberarea resurselor formale și expresive ale versului, însoțită de prefaceri adinci manifestate în tonul și atitudinea poetului.

Accentuarea funcției morale și sociale a poeziei pune într-o lumină nouă însăși relația dintre poet și obiectul său. Creatorul modern ajuns la o ascuțită conștiință de sine trebuie să se identifice, prin întreaga sa personalitate cu însăși viața universului. Această identificare nu rămâne însă la un stadiu pasiv, de observație, ci presupune transformarea poetului într-un explorator activ al căilor universului. Poezia recrează în acest fel realitatea, versul nu mai este o icoană a obiectului sau subiectului ci se confundă cu acesta („Cine atinge această carte atinge un om”).

Construcția *Firelor de iarbă* pune în evidență întreaga viabilitate a acestor principii înnoitoare. Ea ne dezvăluie un eu poetic atotcuprinzător, proiectat dramatic pe dimensiunile largi ale timpului și spațiului. El nu este doar o reprezentare a poetului ci o sinteză a unei varietăți de tipuri umane, întruchipind de fapt idealul de poet cosmic spre care aspira Whitman.

Ceea ce ar părea la o primă vedere poezia unui egotism extrem, tinzând spre realizarea unui sublim de tip wordsworthian (care după cum spunea dezaprobator Keats, este un lucru *per se*), este în fond expresia unei pronunțate empatii, a capacității poetului de a pătrunde în ființa interioară esențială a obiectului și de a o recrea în vers.

Structura piramidală a celor trei secțiuni din care se compun *Firele de iarbă* se sprijină pe o țesătură organică de teme și motive, imagini și simboluri apte a ilustra ideea centrală, unificatoare a poetului. Personalitatea „fizică, emoțională, morală, intelectuală și estetică” pe care Whitman își propune s-o zugrăvească se autodefineste în raport cu întreaga lume, prin intermediul relațiilor umane ce stau sub semnul iubirii (*Children of Adam* — „Copii ai lui Adam”) și al prieteniei (*Calamus*). Ea se identifică atât prin confruntarea cu timpul (*Birds of Passage* — „Păsări călătoare”) cât și cu spațiul (*A Song of the Rolling Earth* — „Cântecul lumilor rotitoare”). Prima secțiune a poemului reprezintă renașterea unei conștiințe

ce-și caută și-și găsește identitatea, comorind la fiecare pas miracolul vicții trupesti și sufletești aflate într-o puternică armonie.

Acest erou al Lumii Noi ce ne apare în prima parte doar ca o abstracție este plasat în cadrul celei de-a doua secțiuni într-o circumstanță concretă, cea a războiului și crizei naționale. Versul whitmanian se prefacă și el, încercându-se de concretețe și actualitate, sugerind cât se poate de pregnant angajarea emotivă și intelectuală a eroului în realitățile vremii. Idealul whitmanian este exemplificat prin figura lui Lincoln, iar umanitatea își găsește expresia concretă în masele angajate în Războiul civil.

Cea de-a treia secțiune este dominată de tema morții; eul ajuns la deplină maturitate participă la momente de intensă elevație spirituală, meditând asupra relației dintre ființă și neființă. Poetul încearcă a cunoaște puntea ce unește viața de moarte, el caută cu înfrigurare drumul către nemurire (*To Think of Time* — „Cugetînd la timp”). Traectoria aceasta evolutivă nu conduce spre acea anihilare a eului și stingere treptată a simțurilor caracteristică evoluției către Transcendent.

Ideea centrală nu este singura care dă unitate volumului. Punctul de vedere este controlat prin imagini dominante cum ar fi cea a ierbii, sau a mării, simbolizînd în chipuri diferite principiul vicții. Motivul călătoriei ce străbate întreaga carte sugerează acea înaintare a omului, acea evoluție spre perfectibilitate ce formează tema de bază a *Fircol de iarbă*.

Remarcabil este faptul că această coordonare a diferitelor părți ale poemului nu exclude extrema diversitate ce caracterizează toate straturile expresiei poetice. Eroul își schimbă la fiecare pas identitatea, imaginea omului de rînd „mîncînd, bînd și procreînd” alternează cu cea a vizionarului, poetul ia înfățișarea bărbatului și a femeii, a tînărului și a bătrînului.

Suspensia între viață și moarte simbolizată prin imaginea lacului purtînd distanța dintre ecludze (*Crossing Brooklyn Ferry* — „Pe bacul Brooklynu-ului”) descoperirea vocației poetice însoțită de sentimentul negativ de frustrare, sugerat de neîmplinirea iubirii (*Out of the Cradle* — „Din leagăn”), momentele de grea cumpănă prilejuite de contactul cu moartea (*When Lilacs Last in the Doorway Bloom'd* — „Pe cînd înflorea liliacul”), iată numai cîteva din multiplele aspecte tematice ale capodoperei whitmaniene.

La 150 de ani de la nașterea marelui poet, creația whitmaniană se înfățișează așa cum a dorit-o autorul însuși, ca o operă de mare universalitate, plină de resurse, dînd mereu la iveală noi sensuri și virtuți poetice.

Domnica SPĂRIOSU

Popescu, Paul D. Nicolae Grigorescu. Bibliografie. Ploiești, Biblioteca „N. Iorga”, 1968. 124 p. lito.

Meritul prezentei bibliografii este în primul rînd acela de a încuraja preocupările legate de elaborarea bibliografiilor regionale și a bibliografiilor de personalități care s-au distins într-un domeniu sau altul de activitate în istoria patriei noastre.

Totodată această inițiativă se încadrează în acțiunea actuală de valorificare a moștenirii culturale a trecutului, de relevare a tuturor aspectelor și mărturiilor ce au ilustrat progresul continuu al culturii românești.

Bibliografia Nicolae Grigorescu, înscrinduse pe linia acestor realizări, a reușit să controleze coordonatele operei și personalității pictorului român, a cărui creație a fost prilejul a numeroase studii și lucrări de valoare. Această bibliografie este elaborată îndeosebi pe baza fondului bibliotecii „N. Iorga” din Ploiești. Deși materialul prelucrat e vast și variat, circa 600 de referințe organizate pe capitole, desigur nu a putut fi epuizat în întregime. Am adăuga astfel cîteva lucrări cu caracter general, cu referiri și la Grigorescu ori cîteva, cu caracter special, consacrate exclusiv marelui pictor.

Amintim din prima categorie, numai cîteva exemple:

1. *Analecta*. Vol. 1—2. [Buc.], Tipografia Institutului grafic din Sfînta Mănăstire Neamtu, Tipografia „Univerul”, 1943—1944. 2 vol. (Universitatea din București. Inst. de istoria artei). Vol. 1. IX+223+4p. cu erată+47 f. pl., vol. 2. 277 p.+LXXXII pl.

2. Salonul oficial de toamnă. Descen, gravură, afiș. 1939. [Catalog]. Buc., Monitorul oficial și imprimeriile statului — Imprimeria națională, 1939. 57 p.+26 f. pl. (Ministerul Cultelor și Artelor).

3. Maestrul picturii românești în secolul XIX (Grigorescu, Andreescu, Luchian). Buc., Fundația pentru Literatură și Artă, 1947. 74 p. cu portr.+54 f. pl. în parte color.

4. Predescu, Nicolae. Poet și artiști. Vasile Alecsandri. Dimitrie Bolintineanu. Grigore Alexandrescu. Enăchiță Văcărescu. Iancu Văcărescu. Theodor Aman. Nicolae Grigorescu. Buc., Imprimeria „La Roumanie”, 1900. 503 p.+erată.

Din categoria lucrărilor dedicate în mod exclusiv pictorului Grigorescu și care ar fi meritat să fie citate, relevăm ca fiind mai importante:

1. Grigorescu, Nicolae. [Album]. Text de Mircea Popescu. București, Meridian, 1962. 32 p. cu ilustr. color (Arta pentru toți).

2. Grigorescu, Nicolae. [Album]. Texte by Ionel Jianu. Bucharest, Foreign Languages Publishing House, f.a. 203 p. cu ilustr.+17 f. pl. color (Masters of Rumanian painting).

3. Jianu, Ionel și Benes, V. Mărturii despre Grigorescu. Antologie critică. [Buc.], E.S.P.L.A., 1957. 336 p.+1 f. portr. (Studii critice de artă). Bibliografie p. 315—332.

Referitor la modul de sistematizare al bibliografiei, se constată, în general, o ordine logică în orînduirea capitolelor, pornindu-se de la lucrările de sinteză, la lucrările anume dedicate creației picturii Grigorescu (cărți, articole periodice, recenzii lucrărilor și diverse materiale: reproduceri, diafilme), fiecare dintre acestea fiind prezentate printr-o descriere minuțioasă însoțită, pe alocuri, și de o scurtă adnotare.

S-ar putea aduce, totuși, și unele îmbunătățiri în ceea ce privește modul de succesiune al capitolelor.

În privința terminologiei adoptate, întrevădem, pe alocuri, alte rezolvări. Ar fi fost preferabil, de pildă, înlocuirea titlului de la capitolul II *Lucrări despre Grigorescu apărute în volume* (p. 7—15), cu titlul: *Lucrări consacrate lui Nicolae Grigorescu*, întrucît titlul capitolului poate da naștere la confuzii, el sugerînd că există unele lucrări apărute în interiorul volumelor, cum ar fi articolele, studiile etc., cuprinse înăuntrul unui volum, nu lucrări constituite în forma de volum editorial. De altfel, noțiunea de „volum”, din motive similare, ar trebui înlocuită și în alte locuri cu cea de „carte”.

Din punct de vedere al descrierii bibliografice, remarcăm, pe lângă exactitatea datelor prezentate, faptul că titlurile lucrărilor sînt subliniate pentru a reliefa, și pe această cale, numele artistului în cadrul studiului respectiv.

În privința altor procedee de sistematizare, tabelul cronologic la începutul bibliografiei, enumerarea cărților străine după cele românești și alcătuirea indicilor (pe autori și de conținut), s-au adoptat formele cele mai corespunzătoare. Indicele tematic, conceput pe criterii cronologice, geografice etc., corespunde exigențelor unei bibliografii locale.

O astfel de lucrare, în spiritul bibliografiei *Nicolae Grigorescu*, ar trebui să constituie și pe viitor o preocupare a specialiștilor noștri și a cadrelor menite să sprijine cultura și figurile reprezentative din creația poporului nostru.

Totok, Wilhelm. *Studienreise deutscher Bibliothekare in Rumänien* [Călătoria de studii a bibliotecarilor germani în România] in: *Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie*. Frankfurt am Main. XV (1968), nr. 4, p. 235—245.

În cadrul schimbului de specialiști în domeniul biblioteconomiei între R. S. România și R. F. a Germaniei, la invitația Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă trei specialiști vest-germani, Joachim Wieder, directorul Institutului politehnic din München, Erik Wilkens, directorul Centralei bibliotecilor din landul Holstein și Wilhelm Totok, directorul Bibliotecii landului Niedersachsen au făcut o vizită de studii în țara noastră între 6 și 24 octombrie 1967. Ei au vizitat biblioteci și obiective culturale din București, Iași, Cluj, Sibiu, Brașov și Constanța. Specialiștii germani au putut să-și dea seama de activitatea și de realizările în domeniul bibliotecilor în România, îndeosebi cele înregistrate în ultimii 15—20 de ani. Astfel ei au putut constata faptul că astăzi în România nu există nici o comună, ba chiar aproape nici un sat fără o bibliotecă publică. Aceasta este o realizare a regimului socialist în legătură cu avîntul general al culturii în țară.

Autorul, participant la această vizită de studii, semnalează structura rețelei și principalele tipuri de biblioteci din România, menționînd importanța Hotărîrii Consiliului de Miniștri din 29 decembrie 1951. În domeniul bibliotecilor publice autorul se oprește pe scurt la modul lor de organizare (autorul are în vedere fosta organizare a țării pe regiuni și raioane) dînd cîte edificatoare. Din cele 98 milioane de volume cîte au cele 24 871 de biblioteci din țară, 40 la sută din fondul de cărți revin acestor biblioteci publice. În vîrfurile piramidei (după expresia autorului) bibliotecilor publice se află Biblioteca Centrală de Stat. Sînt semnalate activitățile care se desfășoară în cadrul acestei biblioteci, elaborarea bibliografiei naționale, activitatea centrului metodic pentru biblioteci publice etc.

Autorul descrie cea mai mare și mai importantă bibliotecă științifică a țării, Biblioteca Academiei din București. Autorul observă că 6/7 din fondul actual de cărți al bibliotecii reprezintă sporul de după 1948. Se enumeră diferite secții ale bibliotecii: manuscrise, stampe, cabinetul numismatic. De asemenea, e prezentată rețeaua de biblioteci a Academiei, bibliotecile institutelor, ale filialelor din Iași și Cluj, ale bazelor din Timișoara, Craiova etc.

În atenția autorului a stat și rețeaua bibliotecilor din învățămîntul superior, bibliotecile centrale și cele ale facultăților din București, Cluj și Iași, modul de organizare

și de conducere, modul de procurare a cărților etc.

Autorul se preocupă de numărul de tipărituri ale țării care, în privința cărților, se ridică la 8 000 anual din care cca 3 000 reprezintă producția editorială. Se menționează schimbul larg de publicații realizat de Biblioteca centrală de stat și de Biblioteca Academiei.

Autorul ne împărtășește faptul că ceea ce surprinde plăcut pe vizitatorul din țară occidentală în România este înaltul procentaj pe care-l reprezintă numărul bibliotecarilor cu studii superioare universitare, dând exemple cifrice la Biblioteca Academiei, Biblioteca filialei Academiei din Cluj, Biblioteca centrală de stat, Biblioteca Universității din Cluj, B.C.U. din Iași etc. și chiar din bibliotecile regionale Brașov, Constanța etc. unde numărul bibliotecarilor cu studii superioare reprezintă proporții însemnate față de numărul total al personalului utilizat. Autorul se referă și la aspectul specializării și calificării bibliotecarilor, în special a celor din sistemul bibliotecilor publice, menționând secția de biblioteconomie de la Institutul pedagogic de 3 ani din București ca și pregătirea bibliotecarilor în cadrul universităților, negăsind însă suficient rezolvat modul de pregătire a bibliotecarilor pentru bibliotecile științifice.

Cum este și firesc, autorul se ocupă de problema cataloagelor, îndeosebi a celor pe materii și de activitatea bibliografică, menționând *Bibliografia românească veche* continuată de Academie pentru cărțile apărute pînă în 1952. Din 1952 se editează *Bibliografia națională română* curentă, sarcină trecută în 1956 Bibliotecii centrale de stat, menționindu-se activitatea acestei biblioteci

în acest domeniu și publicațiile sale periodice ca și colaborarea la unele prestigioase publicații internaționale ca *Index translationum* și *Fontes artis musicae*. Autorul se referă și la activitatea centrelor de documentare, vorbind despre dezvoltarea și țelurile urmărite de Centrul de documentare științifică al Academiei și de Institutul de documentare tehnică.

Asociația bibliotecarilor din România, rolul ei în problema perfecționării și afirmării specialiștilor în aceste domenii, în organizarea de conferințe și consfătuiri cu comunicări și discuții, este un alt aspect semnalat de autor. Astăzi există în România trei reviste care abordează probleme de specialitate în legătură cu biblioteconomia și cartea în general: *Revista bibliotecilor* care se ocupă îndeosebi cu problemele actuale ale practicii bibliotecare, *Studia bibliologica* și *Studii și Cercetări de Documentare și Bibliologie*.

Autorul observă că, propriu-zis rețeaua națională de bibliotecă a început să se organizeze după cel de-al doilea război mondial. El accentuează faptul că activitatea legată de bibliotecă face parte din avântul general observat în domeniul culturii, ca urmare a puternicei revoluții culturale din țara noastră, că a putut constata la colegii români entuziasmul cu care se lucrează, preocupările lor actuale în ceea ce privește metodele de raționalizare și de mecanizare a muncii de bibliotecă ca și schimbul de experiență cu alte țări. El subliniază modul deosebit de prietenos cu care a fost înconjurat de colegii români care s-au străduit să facă oaspeților această vizită cât mai instructivă și agreabilă.

Cristina PETRESCU

PREMIILE UNIUNII SCRIITORILOR PE ANUL 1968

Poezie

STEFAN AUGUSTIN DOINAȘ s-a născut în anul 1922, în comuna Caporal Alexa din județul Arad. Debutul și l-a făcut în paginile *Jurnalului literar* (1939). Consacrarea definitivă s-a produs însă în cadrul *Revistei cercului literar din Sibiu*, în anul 1945, când, împreună cu Radu Stăncă și Ioanichie Olteanu, participă la reinnoirea poeziei lirice, prin introducerea unor elemente narative și dramatice, reinnoire cunoscută sub numele de „resurecția baladei”. Baladescul cultivat de Șt. Aug. Doinaș, în această primă etapă de creație, se caracterizează printr-un pronunțat intelectualism. Versurile sale se desfășoară într-o fluiditate perfectă. O bogată paletă coloristică, simplitudinea imaginilor sînt alte trăsături proprii baladelor lui Doinaș. Cea de-a doua etapă a creației sale aduce o precizare a temelor, coborîrea într-un univers uman mai accesibil. Cizelarea imaginilor realizată cu migală, cu un deosebit simț artistic și cu o fină cunoaștere a valorilor sonice ale cuvintelor îi apropie versurile de perfecțiune.

Volumele publicate de Șt. Aug. Doinaș sînt: *Cartea marelor* (Buc., E.P.L., 1964), *Omul cu compasul* (Buc., E.P.L., 1956), *Seminția lui Laokoon* (Buc., Editura tineretului, 1968) și, în sfîrșit, volumul recent premiat — *Ipostaze* (Buc., Editura tineretului, 1968). Titlul se referă la ipostazele poeziei, de la transfigurarea artistică a lumii obiectelor, pînă la evocarea grandiosului cosmic. Geneza, această temă de meditație filozofică, care a ispitit întotdeauna marea poezie, se realizează în volumul lui Doinaș în versuri de o tulburătoare frumusețe.

Unul din premiile Uniunii scriitorilor pentru poezie vine să încununeze cu laurii consacrarii fruntea unuia din reprezentanții poeziei noastre tinere. ADRIAN PĂUNESCU a izbucnit, sau a năvălit, sau și-a strigat prezența, oricum am spune, s-a impus de la primele versuri devenite publice în pa-

ginile revistei *Luceafărul* — încă de pe cînd tînarul poet se afla în primii ani de studenție (1960). Volumul de debut, *Ultrasentimente*, datează din anul 1965, (Buc., E.P.L.), an în care poetul a fost distins și cu premiul acordat de revista în paginile căreia a debutat. Urmează, la diferență de numai un an, un nou volum de versuri, *Micii primi* (Buc., Editura tineretului, 1966). Dacă cîlelalt poet premiat, Șt. Aug. Doinaș, este un cerebral prin excelență, Adrian Păunescu este un poet al trăirilor intense și imediate. Deosebita sa acuitate senzorială, determinată de o intensă vitalitate, se traduce în „ultrasentimente” declamate zgomotos. Traducerea realității în simboluri se produce într-o adevărată cascadă imagistică, riscînd uneori să obosească. Sinceritatea versului, autenticitatea trăirii, ca și o surprinzătoare capacitate de autodistanțare sub semnul unei subtile autoironii — amintind cumva pe Ion Minulescu — îl plasează în rîndul poezilor cu certă personalitate artistică, chiar dacă uneori Adrian Păunescu declamă și gesticulează prea pronunțat. În volumul premiat, *Fîntîna somnambulă* (Buc., E.P.L., 1968), există o poezie intitulată *Doină* în care poetul se definește cu o maximă sinceritate: „Foaie verde fard de clau / la amurg cînd e instinct, / îmi văd mîinile murind, mi-aud tîmplele murind / ... / Elefantul stă pe scaun, / indulcit și el de plîns-mi / foaie verde fard de clau, / foaie verde de eu însumi”.

MELIUSZ JÓZSEF, poet maghiar din R.S. România, a primit unul din cele trei premii pentru poezie acordate de Uniunea scriitorilor pe anul 1968. Născut la Timișoara în anul 1909, Méliusz József a studiat la Cluj, Budapesta, Zürich și Berlin. A debutat în 1930 la revista *Erdélyi Helikon*. Devine apoi colaboratorul statornic al revistei clujene *Korunk*. Se apropie de timpuriu de mișcarea revoluționară. Datorită conținutului incendiar al poeziilor sale, în anii războiului și ai teroarei fasciste întîmpină dificultăți în publicarea lor. Publică însă mult peste hotare în reviste ca *Párizsi Szabad Szó* (Cuvîntul liber din Paris) și *Kultúrharc* (Lupta culturală), care apărea la New York, *Uj hang* (Glas nou), editată la Moscova etc. Desfășoară și activitate de traducător (*Der Grosse Plan* — celebrul poem al lui Johannes Becher). Înaintarea în vîrstă aduce în poezia sa din ultimii ani o undă elegiacă. Dominantele întregii sale opere sînt însă vigoarea și tinerețea, mînia și protestul. Poezia lui Méliusz este o poezie a luptei. Pentru cititorii români poetul maghiar este cunoscut printr-o primă traducere, semnată de F. Păcurariu, a baladei istorice *Cîntec despre anul 1437* (1948), urmată de o reeditare în anul 1957, într-o nouă versiune românească, aparți-

nînd lui Vlaicu Birna, dar mai ales prin volumul **Cît cuprind cu ochii. Poeme. 1931—1960.** (Buc., E.P.L., 1962), a căruia traducere aparține poezilor Emil Giurgiuca și Radu Bourcanu.

Texte originale: **Együtt a világgal.** (Împreună cu lumea). Versek. 1931—1956. (Buk., E.S.P.L.A., 1957), **Októberi szél.** (Vîntul din octombrie). (Buc., E.S.P.L.A., 1957), **Ameddig ellátok.** (Pînă unde văd). Versek. (Buk., E.S.P.L.A., 1960) și **Aréna** (Buk., E.P.L., 1968). Pentru acest din urmă volum, Méliusz József a fost premiat, premiul constituind totodată o încununare a îndelungatei sale activități poetice.

Proză

De obîrșie din Baia Mare, NICOLAE BREBAN a debutat la 27 de ani în paginile **Gazetei literare** (1961). Lipsit de graba care însoțește la majoritatea tinerilor scriitori dorința de afirmare, debutul editorial al prozatorului întîrzie cu încă 4 ani. E vorba de o mare exigență față de propriile lucrări, de unde derivă, în mod paradoxal, și una din scăderile lor, acea impresie de elaborare excesivă, care face, prin contrast, să fie și mai supărătoare unele scări de stil sau de construcție. Dincolo de acestea, proza lui Breban este remarcabilă și toate cele trei romane publicate pînă acum au primit elogiile criticii de specialitate. **Francisca** (Buc., E.P.L., 1965) primește o distincție de prestigiu: Premiul „Ion Creangă” al Academiei R.S. România. Urmează romanul de o construcție mai aparte, **În absența stăpînilor** (Buc., E.P.L., 1967), foarte interesant. Ultimul roman **Animale bolnave** (Buc., E.P.L., 1968), îi aduce cel de-al doilea premiu, Premiul Uniunii scriitorilor pentru proză, 1968. Ar fi de amintit că sfera preocupărilor lui Breban începe să se lărgească. De curînd, scriitorul a furnizat cinematografierei românești un scenariu care a stat la baza filmului **Răutăciosul adolescent**, realizat de regizorul Gh. Vitanidis, prezent pe ecranele multor cinematografe din țară.

FĂNUȘ NEAGU s-a născut în 1932 la Grădiștea, în județul Brăila. Debutează în 1953 în revista **Tînărul scriitor**. Primul volum, **Ningea în Bărăgan** (1957), îl impune ca pe un talent narativ remarcabil. Lumea satelor din preajma bălților Brăilei, într-o viziune epică de o puternică originalitate, prezentă în volumul de debut, va rămîne ca o constantă a întregii sale opere. Proza lui Fănuș Neagu coboară din pitorescul lui Pannat Istrati, dar își găsește un drum propriu.

Autorul are vocația spectaculosului, un simț deosebit al culorii, un dinamism specific. Romanul **Ingerul a strigat** (Buc., E.P.L., 1968) îi aduce cel de-al treilea premiu din cariera sa literară. Primul premiu, acordat tot de Uniunea scriitorilor, a distins volumul **Cantonul părăsit** (Buc., E.P.L., 1962), cel de-al doilea, „Ileana Cosinzeana”, i-a fost acordat de Consiliul Național al Pionierilor pentru **Căii albi din orașul București** (Buc., Editura tineretului, 1967). Alte volume: **Somnul de la amiază. Nuvele.** (Buc., E.S.P.L.A., 1958), **Dincolo de nisipuri.** Schițe și povestiri. (Buc., E.S.P.L.A., 1962), **Vară buimacă.** (Buc., E.P.L., 1967).

Unul din cele trei premii pentru proză literară acordate de Uniunea scriitorilor pentru anul 1968 i-a revenit scriitorului de limbă germană — GEORG SCHERG. Născut în anul 1917 la Brașov, scriitorul desfășoară în orașul natal activitate didactică, ca profesor de limba germană. În literatură s-a afirmat mai întîi ca dramaturg, cu piesele **Giordano Bruno** și **Ovid**. Urmează apoi romanul **Da Keiner Herr und Keiner Knecht** (Nici stăpîn, nici rob), care îi aduce consacrarea și ca prozator. Un alt roman remarcabil este **Das Zünglein an der Waage** (În cumpănă). (Buk., Literaturverlag, 1968). Premiul Uniunii scriitorilor i l-a adus romanul **Der Mantel des Darius**. (Mantaua lui Darius). (Buk., Literaturverlag, 1968). Din păcate, opera talentatului prozator de limbă germană nu a fost încă tradusă în limba română.

Dramaturgie

Născut în anul 1933, în județul Buzău, comuna Băiești (de la denumirea căreia și-a derivat pseudonimul literar, adevăratul său nume fiind Ion Mihalache), ION BĂIEȘU a debutat, în 1951, în **Viața Buzăului**, ca poet. Oscilînd apoi între proza scurtă de analiză, cu alunecări, uneori, spre simplificări schematice — **Sufereau împreună** (Buc., E.P.L., 1965) — și satira îngroșată, parcă prea îngroșată, din cauza de întîmplări întrunite sub titlul **Iubirea e un lucru foarte mare. Cîteva minunate povestiri despre Tanța și Costel.** (Buc., E.P.L., 1967), Ion Băieșu pare să-și descopere adevărata vocație în dramaturgie, obținînd un succes de prestigiu cu piesa **Iertarea**, pentru care a primit premiul de dramaturgie al Uniunii scriitorilor pe 1968. Piesa, o dramă a neliniștii, pune problema dreptului la fericire. **Iertarea**, înscrisă în repertoriul mai multor teatre din țară, printre care și Teatrul Mic din Capitală, înregistrează un frumos succes de public.

Un mare poet contemporan (poate „Marele”, „Unicul” generației sale poetice), MARIN SORESCU, a debutat, în 1968, în dramaturgie, cu o mare piesă — poemul dramatic simbolic *Iona* (Teatru). Tragedie în patru tablouri (Buc., E.P.L., 1968). După succesul literar a urmat succesul scenic, prin spectacolul Teatrului Mic, cu actorul George Constantin în rolul Iona.

Născut în 1936 în comuna Bulzești din județul Dolj, Marin Sorescu s-a remarcat încă de la publicarea primului ciclu de versuri în *Viața studențească* (1960). Talentul deosebit al tânărului poet a fost imediat remarcat de George Călinescu. Primul volum — *Singur printre poeți*. (Buc., E.P.L., 1964) — cuprinde exclusiv parodii. Poetul nu se oprește la o simplă caricaturizare formală, ci investighează substanța poezilor parodiați. Alte volume: *Poeme. Versuri* (Buc., E.P.L., 1965), *Moartea ceasului* (Buc., Editura tineretului, 1966), *Poeme* (Buc., E.P.L., 1967), *Tineretea lui Don Quijote* (Buc., Editura tineretului, 1968), *Unde fugim de-acasă?* (*Aproape teatru, aproape poeme, aproape povești*) (Buc., Editura tineretului, 1966).

Premiul pentru dramaturgie acordat lui Marin Sorescu în 1968 se alătură premiului pentru poezie cu care a fost distins, tot de Uniunea scriitorilor, în 1965.

Literatura pentru copii

Îndrăgită în lumea cititorilor copii, MIOARA CREMENE, laureata unuia din premiile Uniunii scriitorilor pe 1968, este autoarea a numeroase lucrări literare publicate în volume și în diferite reviste. Născută la București, în 1923, a debutat, încă din 1935, la *Universul copiilor*. A rămas credincioasă de-a lungul întregii cariere literare acestei prime vocații: literatură pentru copii. În 1951 îi apare primul volum, *Mălina și trei ursuleți*, urmat de numeroase alte volume de versuri și proză. Menționăm doar câteva din cele mai importante: *Ucenicii vrăjitori* (Buc., Editura tineretului, 1956), *Bună dimineața, lume* (Buc., Editura tineretului, 1959), *Magazinul de mirese și alte povestiri* (Buc., Editura tineretului, 1966), *Versuri de spus cu ghitară* (Buc., E.P.L., 1967), și, în sfârșit, recentul volum premiat, *Mărirea și decăderea planetei Globus* (Buc., Editura tineretului, 1968).

Născută în anul 1947, la București, încă la anii studenției, MONICA PILLAT, tinăra descendentă a unei întregi familii de distinși literați, a fost încununată cu unul

din premiile acordate pentru literatura pentru copii. Volumul, care i-a marcat de altminteri și debutul editorial, este intitulat *Cei 13 și misterul* (Buc., Editura tineretului, 1968). În culegerea *Teatru pentru pionieri* (Buc., Editura tineretului, 1968) este cuprinsă și piesa tinerei scriitoare, *Prietenie*. Debutul în publicistică este de dată mai veche. Primul ciclu de versuri al Monicăi Pillat a apărut în 1965 în paginile *Gazetei literare*.

Critică și istorie literară

ADRIAN MARINO, prezență reprezentativă a criticii și istoriei literare românești contemporane, s-a născut la Iași, în 1921. Debutul timpuriu (1939) are loc în paginile *Jurnalului literar*, publicație condusă de G. Călinescu. Dintre cele mai importante lucrări critice ale lui Adrian Marino amintim: *Viața lui Alexandru Macedonski* (Buc., E.P.L., 1966), lucrare distinsă cu Premiul Academiei, *Opera lui Al. Macedonski* (Buc., E.P.L., 1967), ediția critică în 10 volume a operelor lui Alexandru Macedonski. Ultima lucrare, *Introducere în critica literară* (Buc., E.P.L., 1968) a fost distinsă cu premiul Uniunii scriitorilor pentru critică și istorie literară.

EDGAR PAPU, distins profesor de literatură universală la Universitatea din București, s-a născut în 1908. A debutat în 1935 în *Revista Fundațiilor*, desfășurând în continuare o bogată activitate în domeniul criticii și istoriei literare. Recent, Uniunea scriitorilor i-a decernat unul din premiile sale pentru volumul *Evoluția și formele genului liric* (Buc., Editura tineretului, 1968), lucrare în care Edgar Papu și-a propus să fixeze „succesiunea și întrepătrunderea principalelor configurații de poezie lirică, de la începuturi și pînă astăzi”.

Alte volume: *Răspîntii — forme de viață și cultură* (1936), *Artă și imagine* (1939), *Soluțiile artei în cultura modernă* (1943), *Giordano Bruno, viața și opera* (1947), *Din luminile veacului* (1967), *Călătoriile Renașterii și noi motive literare* (1967).

Traduceri

Născut în 1923, în comuna Luncavăț, județul Buzău, poetul ION CARAION, al cărui debut în paginile *Universului literar*

datează din anul 1939, este totodată și un talentat traducător, de ar fi să amintim numai versiunile românești ale povestirilor lui Saint-Exupéry: **Pământ al oamenilor** (1967), **Zbor de noapte și Pilot de război** (1968) sau **Rashomon** de R. Akutagawa (1968).

Pentru traducerea **Antologiei orașelului Spoon River** de Edgar Lee Masters (Buc., E.L.U., 1968) a fost distins cu premiul Uniunii scriitorilor. Opere originale: **Omul profilat pe cer** (1945), volum distins cu premiul Editurii Forum, **Eseu. Poeme** (Buc., E.P.L., 1966), **Dimineața nimănu** (Buc., Editura tineretului, 1967).

GEO DUMITRESCU, remarcabil poet, atras inițial de suprarealism, înclinat apoi către poezia cerebrală, este o prezență marcantă în peisajul literar modern. S-a născut la București, în 1920. A debutat la **Cadran** în 1939. Primul volum, semnat Felix Anadarm, intitulat **Aritmetică**, a apărut în 1941. În 1946 primește Premiul scriitorilor tineri al Editurii Fundațiilor pentru Libertatea de a trage cu pușca — protest social și moral. Volumele mai noi — **Aventuri lirice. Versuri** (Buc., E.P.L., 1963) și **Nevoia de cercuri** (Buc., E.P.L., 1966) —, din care primul a fost distins cu premiul Uniunii scriitorilor pentru poezie pe 1963, îl impun ca pe un poet cu o mare personalitate artistică. Remarcabilă e și activitatea de traducător desfășurată de Geo Dumitrescu. Pentru ediția bilingvă Ch. Baudelaire, **Floriile răului** (Buc., E.L.U., 1967), antologie foarte cuprinzătoare, Uniunea scriitorilor i-a decernat unul din premiile sale.

Activitatea educativă pionierescă. Buc., Editura politică, 1969, 304 p.

Lucrarea se adresează, în primul rând, celor care se ocupă de conducerea și îndrumarea activității pionierești. Rod al unor investigații efectuate de un colectiv de psihologi și pedagogi, volumul prezintă calitățile unui adevărat manual privind activitatea pionierescă. Sînt analizate probleme ca: formarea moral-civică a copiilor, educarea lor patriotică și politică, rolul factorilor de grup în realizarea educației pionierești, influențele școlare și extrașcolare exercitate asupra lor, rolul pionierilor în inițierea, organizarea și desfășurarea propriilor lor activități.

Ideologia generației române de la 1848 din Transilvania. Buc., Editura politică, 1968. 336 p.

Spre deosebire de Școala Ardeleană, generația oamenilor de cultură legată de mișcarea pașoptistă din Transilvania s-a bucurat de o mai mică atenție. Cauzele au fost multiple și autorii volumului de față (George Em. Marica, coordonatorul lucrării. Iosif Hajos, Călina Mare, Constantin Rusu) le explică oferind totodată o privire de ansamblu care scoate în evidență și valorifică aportul cărturarilor ardeleni pașoptiști. Ținînd seama de opera antecesorilor lor cît și de tendințele și acțiunile paralele din principate, autorii volumului realizează, grupat pe materii și teme, un inventar al realizărilor cărturarilor ardeleni din perioada amintită.

Măciu, Mircea. Sociologia lui Petre Andrei. Buc., Editura politică, 1969, 390 p.

Personalitate marcantă a gândirii sociale și a luptei pentru progres din perioada interbelică, Petre Andrei a dezvoltat și a promovat o teorie sociologică integralist-deterministă. Adoptînd o poziție critică față de concepția lui filozofică, Mircea Măciu analizează temeiul filozofic al concepției lui Petre Andrei despre societate, condițiile și factorii, structura și evoluția societății omenești în concepția acestuia, modul în care a conceput raportul individ-societate, poziția sa față de obiectul sociologiei și raportul acesteia cu celelalte științe, atitudinea lui față de filozofia marxistă. Atît prin lucrările sale cît și prin activitatea sa politică, Petre Andrei s-a ridicat împotriva teoriilor de dreapta, militînd împotriva războaielor de cîtopire și jaf, pentru pace și progres. A căzut victima terorii legionare.

ÎN EDITURA POLITICĂ AU APĂRUT :

Bobocca, Gheorghe și Vlad, Stan. Preocupările și sarcinile actuale ale consiliilor populare. Buc., Editura politică, 1969. 128 p.

Fără a cuprinde, în totalitate, aspectele multiple ale activității consiliilor populare, lucrarea de față reușește să abordeze unele probleme de strictă actualitate apărute în viața locală de stat. Sarcinile specifice și perfecționarea funcționării consiliilor populare, diversificarea și accentuarea sarcinilor comitetelor executive, lărgirea și consolidarea sistematică a relațiilor cu cetățenii, conducerea de către partid — garanție sigură a îndeplinirii rolului consiliilor populare sînt cîteva din problemele asupra cărora se oprese autorii lucrării.

Kropotkin, P. A. **Amintirile unui răzvrătit**. Buc., Editura politică, 1968. 432 p.

Intrată definitiv în patrimoniul memorialisticii universale, **Amintirile unui răzvrătit** oferă povestea unei existențe neobișnuit de bogate în evenimente — aceea a prințului Piotr Kropotkin. Fire dotată și plină de elanuri, el își va împărți viața între activitatea de om de știință și cea revoluționară. Lectura amintirilor lui oferă posibilitatea cunoașterii moravurilor Rusiei iobăgiste, a vieții nobilimii, a curții țarului, a activității societăților revoluționare secrete, a unor regiuni din Extremul Orient, pe atunci necexplorate de către europeni, a vieții spirituale și politice a Europei de la sfârșitul veacului trecut.

Kropotkin a năzuit întreaga lui viață la o societate de oameni liberi și egali, eliberată de puterea banului și a statului. Anarhist, Kropotkin critică capitalismul de pe poziții etice. El nu a înțeles că numai puterea politică a clasei muncitoare poate să asigure victoria socialismului, poate crea societatea visată de el.

Intors în patrie după revoluția din februarie 1917, Kropotkin manifestă o atitudine loială față de noul stat pe care au pornit să-l făurească masele muncitoare din Rusia. Moare în 1921.

Mic dicționar filozofic. Buc., Editura politică, 1969. 400 p.

Mic dicționar filozofic, primul dicționar original de acest gen, este elaborat de un colectiv de cercetători din Institutul de filozofie al Academiei și de cadre didactice de la catedrele de științe sociale din țara noastră. Cuprinde peste 1000 de articole referitoare la fondul principal de noțiuni ale filozofiei, la curente, școli, orientări, personalități filozofice de primă însemnătate din istoria filozofiei universale și din istoria filozofiei românești. Titlurile articolelor acoperă variate discipline filozofice sau limitrofe ca: materialismul dialectic și filozofia științelor naturii; materialismul istoric, socialismul științific, sociologia, științele politice, istoria filozofiei, psihologia, etica, estetica, logica clasică și simbolică, epistemologia, istoria religiei ș.a.

Almaș, Dumitru. **Eroi au fost, eroi sînt încă**. Buc., Editura politică, 1968. 304 p.

Condițiile în care și-a dus existența și s-a dezvoltat poporul nostru au fost deosebit de vitrege. El a trebuit să reziste de-a lungul secolelor în fața a nenumărate furtuni, să țină piept popoarelor migratoare, să înfrunte atacurile marilor imperii vecine ce rîvnneau la bogățiile sale și urmăreau să-l îngenuncheze. Dar în pofida

împrejurărilor deosebit de grele în care a trăit, poporul nostru a rămas neclintit, păstrîndu-și ființa națională, muncind cu dîrzenie pentru dezvoltarea sa economică, socială și culturală, pentru progres și civilizație.

Evocînd momentele cruciale din istoria poporului nostru, zugrăvind portrete de conducători ai luptei naționale și sociale, autorul descoperă filonul de aur ce a stat la baza tuturor acțiunilor de eroism: dragostea de țară, patriotismul fierbinte al înaintașilor.

Din galeria eroilor luptători pentru libertate, Dumitru Almaș descrie figurile legendare ale conducătorilor de oști Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș, domni care nu au preocupat nimic în lupta dreaptă împotriva cîmpitorilor otomani, pentru apărarea țării. Ei au vegheat cu grijă și asupra bunului mers al economiei țării, astfel că în vremea domniei lor se remarcă o înflorire a comerțului și a meșteșugarilor.

Luptele maselor populare pentru libertăți sociale au îmbogățit sentimentul patriotic cu noi valențe. Marile lupte țărănești de la Bobilna, răscoalele conduse de Doja, de Horia, Cloșca și Crișan, de Tudor Vladimirescu au zguduit din temelii orînduirea feudală, grăbind prăbușirea ei totală. Aceste evenimente au contribuit la radicalizarea spiritului de luptă în conștiința maselor largi populare.

Dumitru Almaș consacră un capitol semnificației unirii celor trei provincii românești sub Mihai Viteazul. Unirea a reprezentat un eveniment memorabil în istoria patriei noastre, înscriindu-se cu litere de aur în hrîsoful țării, devenind un simbol ce a însuflețit generațiile următoare care au militat pentru constituirea statului național.

Analiza autorului ajunge în pragul anului revoluționar de la 1848, an de răscruce pentru viitorul popoarelor europene. De revoluția de la '48 este legat numele marelui patriot și luptător pentru progres social Nicolae Bălcescu, figură marcantă a ideologiei revoluționare a timpului.

În încheierea valorosului volum, autorul prezintă mărețul act al unirii românilor într-un stat național, visul din totdeauna a tot ce este sullan românesc. Așa după cum rezultă și din lucrare, Unirea Principatelor de la 1859 și unirea Transilvaniei cu România de la 1918 sînt două momente ale unui singur proces istoric, economic, social, politic și cultural. „Unirea națiunea a făcut-o” sînt cuvintele înflăcăratului unionist Mihail Kogălniceanu, indicîndu-l pe adevăratul făptuitor al unirii, pe cel care a luptat pentru afirmarea deplină a națiunii române — poporul.

D. M. PETRE

Ciachir, Nicolae. **România în sud-estul Europei (1848—1886)**. Buc., Editura politică, 1968. 240 p.

Elaborată în mare parte pe baza unor documente inedite de arhivă din țară și de peste hotare, lucrarea pe care o prezentăm îmbogățește patrimoniul științei istorice românești, aducând în discuție o seamă de puncte noi de vedere cu privire la tema abordată.

Autorul relevă contribuția poporului român la lupta dusă în comun de popoarele balcanice pentru eliberarea de sub jugul străin și formarea de state naționale, rolul țării noastre în această luptă, ca gazdă primitoare pentru fiii popoarelor vecine, pentru revoluționarii și patrioții din Balcanii veacului al XIX-lea. Se subliniază faptul că încă din anii 1867—1868 s-au purtat tratative și discuții în direcția închegării unei alianțe militare a popoarelor balcanice pentru dobândirea independenței lor naționale. Inițiative pentru cooperarea militară antiotomană au venit atît din partea României cît și din partea Serbiei și a Greciei. Selectînd riguros faptele, autorul jalonează principalele momente ale acțiunilor interne din țările balcanice îndreptate împotriva stăpînirii otomane, sprijinul reciproc pe care și l-au acordat, acțiunile întreprinse pe arena internațională de popoarele din sud-estul european pentru apărarea drepturilor lor. El analizează succint caracteristicile revoluției din 1848 în sud-estul Europei, subliniind activitatea desfășurată la Belgrad, Atena și Constantinopol de Nicolae Bălcescu; consecințele războiului Crimeii asupra situației din sud-estul Europei; mișcarea unionistă românească și influența ei asupra luptei de emancipare națională din Balcani; ecoul în Balcani al dublei alegeri a lui Al. I. Cuza; puternica răscoală din vara anului 1875 a populației creștine din Bosnia și Herțegovina, căreia i se alătură Serbia și Muntenegru; acțiunile energice ale patrioților bulgari din această perioadă; contribuția României la războiul din 1877—1878; aportul patrioților bulgari în războiul ruso-românotur; poziția României în sud-estul Europei între anii 1878 și 1886 ș.a.

Problematica largă a lucrării, abordarea ei în datele cele mai semnificative conduc pe cititor la concluzia că această perioadă, care în istoria poporului român, ca și a popoarelor balcanice, a marcat etapa constituirii statelor naționale, a fost deosebit de semnificativă și prin aportul României la împlinirea acestor acte istorice.

V. S.

Ursu, Horia. **Alba Iulia**. Buc., Editura tineretului, 1968. 174 p. (Memoria pămîntului românesc).

O carte reușită în ansamblul ei, care prezintă în mod succint și sintetic istoria orașului Alba Iulia de la primele atestări materiale și documentare pînă la epocalul eveniment de la 1 decembrie 1918.

În primele două capitole, care includ epoca neolitică, dacică, romană și, foarte pe scurt, procesul formării limbii și poporului român, sînt folosite rezultatele cercetărilor arheologice din ultimii ani, cu unele puncte de vedere proprii autorului. Următoarele capitole se referă la istoria orașului în timpul perioadei feudale; găsim prețioase știri despre construirea cetății Bălgadului, o interesantă discuție asupra numelui de Alba Iulia pe care avea să-l poarte orașul mai tîrziu, pagini emoționante despre rezistența orașului în fața năvălitorilor străini sau despre multele răscoale și revolte împotriva asupritorilor, despre perioadele de glorie din vremea lui Iancu de Hunedoara sau Mihai Viteazul, ca și despre înflorirea culturală din timpul lui Gabriel Bethlen, pînă la căderea Transilvaniei sub stăpînirea Imperiului habsburgic. Aceste părți ale lucrării sînt bine realizate și cu bogate informații de specialitate, expuse într-o formă accesibilă unor cercuri largi de cititori. Ultimele două capitole, care se referă la Alba Iulia ca garnizoană a unei cetăți habsburgice și la înfăptuirea unității statale din 1918, nu ne satisfac în întregime, tratarea celor mai multe dintre problemele enunțate este făcută în grabă, fără o analiză mai aprofundată, de multe ori expediate în câteva fraze, iar interpretarea unora din ele este lăsată pe seama cititorului. Am adăuga și faptul că istoria orașului ar fi trebuit adusă la zi, pînă în anii construcției socialiste.

Ilustrațiile, bine selectate, contribuie și ele la înțelegerea textului. Păcat însă că se cam abuzează în ce privește reproducerea de pe Columna Traiană, unele neavînd legătură directă cu textul, ca cele reprezentînd Podul lui Apolodor, (p. 24), sau Scene de luptă (p. 26) ș.a.

Cartea în ansamblul ei este valoroasă prin conținutul de idei, prin puterea de sinteză a autorului care încadrează istoria orașului Alba Iulia în contextul general al istoriei țării noastre, prin expunerea făcută cu pasiune și cu un cald suflu patriotic.

Gelcu MAKSUTOVICI

Dușu, Alexandru. **Coordonate ale culturii românești în secolul XVIII**. (1700—1821). Studii și texte. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 400 p.

Prin volumul de față, cercetătorul Al. Dușu realizează o interesantă sinteză, înte-

meiață pe o cercetare exhaustivă a culturii românești din secolul al XVIII-lea cu prelungiri pînă în anul 1821. După ce în *Introducere* se arată că în secolul al XVIII-lea literatura este, în general, echivalentă cu totalitatea operelor scrise și că, în afara condițiilor istorice care au generat-o, un rol determinant în realizarea ei l-a avut și literatura orală, autorul urmărește în continuare traiectoria istoriei cărții românești din această perioadă. Al. Duțu remarcă rolul însemnat pe care l-a jucat cartea, devenind „o condiție fundamentală a vieții culturale” din această perioadă, chiar dacă textele tipărite în vremea respectivă nu acopereau întreaga arie a preocupărilor intelectuale.

Cartea lui Al. Duțu pornește de la data publicării *Floarei darurilor* (1700) și se oprește nu la anul 1800, cum indică titlul, ci la anul mișcării revoluționare a lui Tudor Vladimirescu, care reprezintă un moment crucial în istoria culturii românești.

Între aceste limite, Al. Duțu urmărește persistența unor cărți apărute în epoca brincovenească și exprimarea unor tendințe noi în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Analizînd locul de apariție al operelor, autorul a delimitat trei serii de manifestări după cele trei provincii românești separate politic în această perioadă, cu toate că manifestările culturale alcătuiau un efort unic, desfășurat în cadrul întregii culturii românești.

Lucrarea cîștigă substanțial în valoare prin anexarea unor texte reprezentative, izvoare din frămîntările unor scriitori care aveau în vedere un public larg, pe care Al. Duțu le selectează și le analizează cu mult discernămint. Astfel, capitolul I, intitulat *Peregrinarea cărților de „desfătare” brincovenești*, este ilustrată de fragmente din *Pilde filosofoști și Floarea darurilor*; capitolul al II-lea, *Rîmniceii și problemele timpului*, prin *Prefețele* lui Chesarie, *Prefețele* lui Grigore Rîmniceanu și *Cercarea asubra omului* a lui Alexander Pope; capitolul al III-lea, *Exploarările cărturarilor moldoveni*, prin fragmente din *Despre știința stihurilor*, *Aventurile lui Telemac și Critil și Andronius*; capitolul al IV-lea, *Preocupările „moralicești” transilvane*, prin *Oglinda arătată omului înțelept*, *Sfaturile a înțelegerii sănătoase și Aduarea de lucrări moralicești* (fragmente), iar capitolul al V-lea, *Cartea într-o epocă de transformări*, ultimul de fapt al lucrării, cuprinde precizări și concluzii asupra culturii românești din secolul al XVIII-lea.

Reconstituind coordonatele majore ale culturii românești din secolul al XVIII-lea prin intermediul textelor de largă circulație, autorul indică totodată și unele forme dominante ale vieții literare din această perioadă, precizînd că „tipărirea cărților de cult în limba română din secolele XVII—XVIII a avut meritul să făurească instru-

mentele cu care a fost creată literatura”. Chiar dacă textele tipărite în acea vreme nu acoperă întreaga arie a preocupărilor intelectuale, cartea a avut totuși o funcție din ce în ce mai însemnată, devenind spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea „o condiție fundamentală a vieții culturale”, cu ajutorul căreia se poate cerceta „iluminismul românesc, după cum se pot clarifica genurile literare din acest secol”.

Fără a avea pretenția de a epuiza tema privind coordonatele culturii românești și aspectele literaturii noastre, pe parcursul a mai bine de un secol, lucrarea de față sculpează în literă și pagină cîteva realizări spirituale remarcabile: sînt prezente aici fazele mișcării ideilor și valorilor culturale majore ce au fost formulate sau acceptate de scriitori.

Ceea ce reținem din paginile antologiei de față este faptul că, preluînd elementele cele mai avansate ale culturii populare și apelînd la umanismul culturii antice și la elementele furnizate de secolul luminilor, cartea lui Al. Duțu realizează, în ansamblu, o sinteză deosebit de originală, ce se remarcă, mai ales, prin ancorarea ei în destinele estetice ale poporului.

Însotită de interesante și exhaustive comentarii elaborate pentru fiecare capitol, în care se arată cu claritate rolul avut de aceste texte în evoluția literaturii noastre, de note bibliografice, de un rezumat în limba franceză și de un indice de nume, cartea lui Al. Duțu oferă cercetătorului, în special, un remarcabil instrument de lucru, iar cititorului în general interesante rînduri despre o epocă mai puțin studiată, din cultura noastră, reprezentînd totodată și o valoroasă contribuție la cercetarea istoriei cărții românești.

Dumitru LAZĂR

Ionescu, Eugen. *Teatru*. Vol. 1—2. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969.

„Nici o societate — scrie Eugen Ionescu în *Note și contra-note* — n-a putut aboli tristetea umană, nici o societate politică nu se poate elibera de durerea de a trăi, de frica de a muri, de setea noastră de absolut. Condiția umană e aceea care guvernează condiția socială”. Nu e de loc hazardat dacă afirmăm că întreaga dramaturgie a lui E. Ionescu se adăpostește sub această notă, ba mai mult: o explică și-i dă viață. Eugen Ionescu a trăit multă vreme în România, și-a făcut studiile aici, a participat activ, cu spiritul său vehement, de contradicere, la viața literară dintre cele două războaie, a publicat versuri și critică între care volumul *Nu* (1934) e cel mai reprezentativ. Stabilît apoi în Franța pe care n-a mai părăsit-o după război, Eugen Ionescu se lansează în

1950 cu piesa *Cintăreața cheulă* care aduce atîta echivoc, nedumerire și insolit încît cu greu o admit și campionii cei mai fervenți ai spiritului novator. *Cintăreața cheulă* e categoric o ruptură în teatru, întru chipind momentul în care teatrul conformist, burghez, anacronic se convertește într-o fan- toșă, e inutil și abandonat. O piesă care ridică o multitudine de probleme de strînsă actualitate între care imposibilitatea percep- terii lumii printr-un limbaj stereotip, me- canic, în cadrul căruia legăturile necesare cu concretul s-au pierdut, dă naștere unei înstrăinări evidente, perpetue, inconștiente, grave. Teatrul lui Ionescu, în care unitatea și continuitatea temelor sînt elemente esen- țiale ale unei stări de conștiință perma- nentă depășind domeniile ionesciene, căpă- tînd valente de generalizare, se caracteri- zează printr-o ciudată răsturnare a valo- rilor: realitatea e fabulație, deformare, hi- perbolă în timp ce alegoria și simbolul îm- bracă haina concretului și permanentului. *Cintăreața cheulă* era un protest împotriva conformismului burghez. *Rinocerii* — se opune dictaturii, oricărei dictaturi în gene- ral. Pentru ca, mai toate piesele următoare să oscileze în jurul morții și a destinului uman ca o căutare dureroasă a unui răspuns imposibil de aflat: *Amedeu*, *Ucișă fără simbric*, *Regele moare*, *Setea și foamea*, *Seauțele* — o piesă de o simplitate următoare în concepție, personaje și construcție, dar în același timp de o sensibilitate neasemuită, de o emoție și de o încordare pe care cu greu le bănuim în piesele anterioare. Doi bătrîni, într-o încăpere pe o insulă, în mij- locul apelor, se agită primind oaspeți invi- zibili; îngrămădese scaunele goale pe scenă, la o ultimă reprezentare a ceea ce a fost fericirea lor. Oratorul așteptat sosește și bătrîni, mulțumiți că n-au trăit zadarnic, se aruncă pe fereastră. Dar oratorul e mut. Cu alte cuvinte, toată zbaterea noastră, zbu- ciunul acestei existențe nu duc decît la tăcere și nimic. Lucrurile înconjurătoare, într-o permanentă proliferare, înmulțire, sînt ostile omului, îngrămădindu-i orizontul, și limitîndu-i posibilitățile de cunoaștere. Dar, indiferent de ostilitatea lucrurilor, existența umană e de-a dreptul o obsesie la Ionescu. De unde vine și unde se duce omul, de ce moare omul? Destinul uman e ilogic; existența trebuie trăită intens. *Regele moare*, această capodoperă a teatrului contemporan, e un coșmar al morții în care eroul, Bê- ranger, străin între oamenii care vor con- tinua să trăiască și lucrurile care nu-l mai înțeleg, își depășește moartea, se purifică, se transformă într-o idee a voinței de a trăi. Tragedia noastră e că moartea nu e un dar exterior ci vine din străfundurile noastre, ca revoltă a organismului împotriva

rațiunii care nu-l ascultă și invers. Eroul din *Ucișă fără simbric* e ucis din neputința gîndului de a porunci trupului să-și distrugă adversarul. E în teatrul lui Ionescu o sete și foame de absolut, de etern, din acest punct de vedere Ionescu rămînînd un autor clasic, al aspirației continue spre ceva. Înșă, într-un spațiu ostil, supus de timpul care macină totul, eroul e prăbușit într-o singu- rătate perenă. Ca expresie a acestei singu- rătăți, teatrul lui Ionescu — considerat ca unul din părinții teatrului absurd — e unul din cele mai importante acte de cultură postbelice.

Stelian ȚURLEA

Janopoulo, Tasso. Note și anecdote. Buc., Editura muzicală. 1968. 168 p.

Pianist acompaniator al celor mai mari violoniști ai timpului nostru, Tasso Janopoulo își așterne în acest volum amintirile carierei sale atît de bogat împlinite.

De origine greacă, dar născut la Alexan- dria, în Egipt, unde și-a trăit copilăria și adolescența, personalitatea sa îmbină armo- nios spiritul grec și oriental cu formația franceză, rezultînd un muzician rafinat, re- ceptiv și spiritual, cu un umor fin, plin de căldură, optimism și luminozitate, cali- tăți care se reflectă într-unul din amintirile sale.

Colaborarea sa cu marii violoniști ai lu- mii (Ysaye, Kraissler, Encescu, Menuhin, Mil- stein și Thibaut) i-a permis desfășurarea talentului său de pianist prestigios și a artei sale de a fi suplu, de a intui pe partener, de a fi „inspiratorul” acestuia, cum însuși spune.

În centrul acestor amintiri este figura lui Jacques Thibaut, căruia îi este dedicată cartea, căruia îi păstrează o nețărmurită re- cunoștință și cu care, nedespărțit, a cucerit lumea în lung și-n lat timp de 30 de ani. „Tasso — spunea Thibaut — nu acompa- niază; el se integrează cu atîta subtilitate și cu atîta muzicalitate, încît colaborarea sa devine o încîntare. Cît despre tovărășia sa, ea e unică. Călătoriile făcute cu el con- tează printre cele mai bune amintiri din cariera mea”.

Cartea, pe lîngă caracterul expozitiv al bogatei sale anecdotici privitoare la o seamă de personalități ale vremii, îl are și pe acela de a împărtăși învățămintele bogatei sale experiențe tinerilor care se angajează pe făgașul artei.

S. O.

CATALOGUL PE SUBIECTE (II)

În continuarea consultației precedente, vom examina în cele ce urmează alte aspecte ale alcătuirii catalogului pe subiecte.

5. Intercalarea alfabetică și logică a fișelor în catalogul pe subiecte. În inserarea alfabetică a vedetelor de subiect, se aplică în mod obișnuit regulile valabile în cadrul catalogului alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime*).

Ordonarea generală se face după primul cuvânt al vedetei de subiect; dacă există vedete care încep cu același cuvânt, se ia în considerație al doilea cuvânt din componența vedetei de subiect, apoi al treilea etc.; de exemplu:

Expertiză

Expertiză judiciar-contabilă

Expertiză medicală etc.

De obicei, lămuririle incluse în paranteze rotunde nu influențează aranjarea alfabetică. În cazul vedetelor de subiect exprimate prin omonime însă, se ia în considerație și această precizare, fișele ordonându-se, în cadrul aceleiași vedete, după cuvântul sau cuvintele din paranteze; de exemplu:

Cancer (constelație)

Cancer (maladie)

Ordonarea alfabetică ține seama de pozițiile sau conjuncțiile care fac parte integrantă dintr-o expresie.

Fișele care au aceeași vedetă de subiect, iar ca subvedete diverse date cronologice, se intercalează în ordine direct cronologică, de la trecut spre prezent.

Expresiile generice de timp (*Antic, Medieval, Modern, Contemporan*) preced secolele, iar acestea din urmă preced anii.

Pentru a facilita consultarea materialelor reunite sub anumite vedete și pentru a face catalogul pe subiecte mai eficient, mai corespunzător exigențelor unei cercetări organizate, în contextul general al regulilor obișnuite ale așezării alfabetică, în catalogul pe subiecte pot interveni devieri și excepții de natură logică.

De pildă, dacă o vedetă de subiect principală conține mai multe subvedete, care precizează diferitele aspecte pe care le poate prezenta subiectul tratat, acestea din urmă se pot ordona în succesiunea lor logică și

nu în cea alfabetică. Numai în cazul în care nu putem evidenția o dezvoltare logică a temei, se va aplica intercalarea subvedetelor în mod strict alfabetic, în cadrul vedetei de subiect principale.

Iată un exemplu de așezare logică a subvedetelor din cadrul vedetei principale *Desen*, intercalată alfabetic în catalog:

Desen

— *Bibliografie*

— *Istorie*

— *Metodologia predării*

— *Desen arhitectonic*

— *Desen tehnic*

6. Indexul alfabetic al vedetelor de subiect

Coordonarea catalogului pe subiecte ar fi aproape imposibilă fără un index alfabetic al tuturor noțiunilor dezvoltate în cuprinsul lui. Indexul este un instrument indispensabil bibliotecarului-catalogator în unificarea, transformarea, eliminarea sau perfecționarea sistemului de vedete de subiect existente în catalog. De asemenea, indexul alfabetic este deosebit de util cititorilor; consultându-l, ei se pot familiariza rapid cu modul în care sînt formulate vedetele și subvedetele de subiect, pot vedea imediat dacă temele pe care le caută există în catalog.

Indexul alfabetic al catalogului pe subiecte trebuie să conțină următoarele date: vedetele de subiect, subvedetele (intercalate, de data aceasta, la litera inițială a primului cuvânt din formularea lor proprie, cu precizarea vedetei principale de care aparțin) și toate trimiterile existente în catalog.

Fișele din index vor fi ordonate în mod strict alfabetic, indiferent de poziția și rolul lor în catalog.

În index vor fi semnalate numai vedetele, subvedetele și trimiterile care există deja în catalog. Toate schimbările survenite în sistemul de vedete din catalog — intercalări de noi noțiuni, scoaterea temelor perimate, contopirea sau extinderea vedetelor — vor fi reflectate la zi și în index.

Indexul cuprinde numai denumirea temelor, nu și fișele publicațiilor. El reprezintă osatura și, totodată, oglinda catalogului pe subiecte.

* Vezi: Rally, Getta Elena. *Catalogarea (VI)*. În: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 12, dec 1987, p. 761-765.

El poate fi alcătuit sub formă de listă, dacă este un index încheiat, definitiv — cazul cataloagelor tipărite —, sau pe fișe, formă mult mai avantajoasă în cazul cataloagelor în completare.

Indexul alfabetic tipărit al vedetelor de subiect dintr-o mare bibliotecă — de exemplu biblioteca națională a țării — se poate constitui în tezaur de termeni, aplicabil în bibliotecile din țara respectivă. Devenite standarde, listele de vedete de subiect constituie un instrument deosebit de eficient pentru dezvoltarea pe baze unitare a cataloagelor pe subiecte într-o anumită limbă și pe un teritoriu definit. Listele de vedete de subiect standardizate sînt mai lesne de realizat pe specialități, în rețeaua bibliotecilor cu profil bine definit — tehnice, medicale, agricole etc. În lipsa acestor liste-standard, bibliotecarul poate găsi un punct de orientare în indexul alfabetic tipărit al tabelelor de clasificare zecimală pe care le utilizează sau chiar în tablele de clasificare înseși. În acest caz, vedeta de subiect se formulează cu ajutorul metodei indexării în lanț stabilită de S.-R. Ranganathan și expusă pe larg într-una din consultațiile anterioare*). De asemenea, enciclopediile, dicționarele pe specialități sau orice alte surse primare de informație constituie izvoare importante de documentare și clarificare în procesul stabilirii vedetelor de subiect.

PROBLEME SPECIALE ÎN FORMULAREA VEDETELOR DE SUBIECT

1. În primul rînd este necesar să stabilim ce anume categorii de cuvinte sînt mai adecvate formulării vedetelor și subvedetelor de subiect.

În mod obișnuit, substantivul este cea mai propice categorie gramaticală pentru formularea exactă a unei noțiuni. El poate fi întrebuițat la singular sau la plural, după cum impune construcția expresiei respective (de exemplu: *Lemn de brad*, dar *Lemne de foc*) sau în funcție de înțelesul pe care vrem să-l exprimăm, de exemplu: *Pieptene (coafură)* dar *Piepteni (textile)*; *Masă (mobilier)*, dar *Mase (Științe sociale)*.

Numai la singular sînt formulate: noțiunile abstracte sau care indică o caracteristică (*Valoare, Datorie, Cînstă*), categorii esențiale ale realității obiective (*Materie, Mișcare, Formă*), nume de științe (*Matematică, Fizică, Chimie*), nume de materii

(*Cărbune, Petrol, Lapte*), substantive colective (*Popor, Familie*), nume de plante indicate sub denumirea întrebuițată în limbajul curent (*Floarea-soarelui, Ușin, Paltin*).

Numai la plural sînt formulate: substantivele defective de singular (*Ochelari, Pantaloni, Carpați*).

Pentru a desemna în general o anume categorie de noțiuni sau fenomene, formată dintr-o multitudine de unități, în formularea vedetei de subiect se întrebuițează pluralul. În această categorie intră: noțiunile geografice formulate sub cuvîntul generic (de exemplu: *Munți, Lacuri, Riuri* etc.); instituții și întreprinderi profilate pe o anume activitate (de exemplu: *Biblioteci, Bănci, Mine* etc.); nume de animale, indicate sub denumirea întrebuițată în limbajul curent (de exemplu: *Oi — creștere; Căprioare negre — rezervații; Cai — dresură*).

Celelalte categorii gramaticale — adjectivul, numeralul, pronumele, verbul (mai ales în formă impersonală), adverbul — pot intra în componența vedetei de subiect sau a subvedetei, dar ca însoțitoare ale substantivului care, conform topicii proprii limbii române, se specifică în primul rînd și formează cuvîntul de ordine al vedetei de subiect (de exemplu: *Scoala ardeleană, Revoluția franceză din 1789; Instrucțiune publică*).

Fac excepție de la această regulă expresiile încetățenite ca atare în limbă (*Marea Revoluție Socialistă din Octombrie; Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România; Mica producție de mărfuri*) sau cuvintele compuse dintr-un substantiv precedat de un adjectiv (de exemplu: *Scurtcircuit, Plusprodus, Plusvaloare, Liberartbilu*).

Cuvintele compuse nu ridică probleme particulare în formularea vedetelor de subiect. Numai în cazul în care ele mai păstrează o legătură de sens cu cele din care au provenit, se vor redacta și fișele informative necesare; de exemplu:

Microfotografie vezi și *Fotografie*.

2. Omonimele, sinonimele și antonimele ridică în fața bibliotecarului unele probleme deosebite în ceea ce privește alcătuirea vedetelor de subiect.

a. Omonimele (cuvinte care au aceeași formă fonetică cu altele, dar care se deosebesc ca sens de ele) formează o categorie de cuvinte dificile pentru toți alcătuitoarii de cataloage de subiecte, indiferent de limba în care sînt redactate acestea. În limba română, există tendința de a evita omonimele, datorită ambiguității semantice pe care o creează, sau de a le diferenția, uneori printr-un plural diferit (de exemplu: *masă-mese*, cînd este vorba despre piesa de mobilier, *masă-mase*, cînd este vorba de mulțimi de oameni), altelei printr-un alt cuvînt însoțitor care să-i precizeze semni-

*) Vezi: Sencluc, M. și Corvătescu, A. *Clasificarea zecimală și organizarea catalogului sistematic* (VIII). În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 8, aug 1968, p. 502—503.

ficația. Vedetele de subiect vor fi astfel formulate încât să evite confuziile semantice, iar dacă acest lucru nu este posibil, se vor aduce precizări printr-o lămurire suplimentară pusă între paranteze rotunde; de exemplu: *Arc (arcadă)*; *Arc (armă primitivă)*; *Arc (de cerc)*; *Arc (pentru amortizarea șocurilor)* sau *Acord (convenție internațională)*; *Acord (gramatical)*; *Acord (muzică) (sistem de remunerație)*.

b. **Sinonimele** (cuvinte cu structuri fonetice diferite, dar apropiate sau egale ca sens) constituie problema-cheie a tezaurului de termeni, de a cărei rezolvare depinde în bună parte exactitatea și eficacitatea catalogului pe subiecte.

Așa după cum am mai amintit în consultația precedentă*), toate fișele lucrărilor tratând același subiect trebuie reunite sub aceeași vedetă de subiect, dar pentru fiecare sinonim sub care cititorul ar putea căuta noțiunea respectivă trebuie făcută o trimitere la cuvântul care a fost ales pentru a figura în vedetă. De obicei, este de preferat cuvântul cu înțelesul cel mai bine definit, cu cea mai largă arie de circulație printre cititorii bibliotecii, care se folosește pe o scară largă în mai multe cataloage (eventual este inclus în listele-standard de vedete de subiect) sau care definește subiectul respectiv mai aproape de subiectele înrudite cu el. De exemplu, în limba literară actuală neologismul *Petrol* tinde să înlăture forma mai veche *Țifei*, printr-o întrebuintare mult mai frecventă și prin formarea de derivate. Deci, alcătuitorul tezaurului de termeni va reține ca vedetă de subiect cuvântul *Petrol*, dar va alcătui și o fișă de trimitere, pentru celălalt termen, de forma: *Țifei* vezi *Petrol*. Termenul indicat de autorul publicației considerate poate sau nu să fie însușit de bibliotecar ca vedetă de subiect, în funcție de existența lui anterioară în catalog sau de întrebuintarea unui sinonim al său.

Dacă un termen de specialitate se află în concurență cu corespondentul său popular, criteriul după care va fi preferat unul dintre aceștia va fi cel al întrebuintării de către majoritatea cititorilor din bibliotecă respectivă. Într-o bibliotecă de specialitate, frecventată numai de cititori cu o anumită pregătire profesională, se vor întrebuinta termenii consacrați în știință, către care se vor face trimiteri de la termenii populari, iar într-o bibliotecă enciclopedică, termenii cu cea mai mare circulație în limba curentă; de exemplu, într-o bibliotecă cu profil chimic

lucrările referitoare la sare vor figura sub vedeta de subiect *Clorură de sodiu*, iar pentru termenul uzual se va face o fișă de trimitere de forma: *Sare* vezi *Clorură de sodiu*, pe când într-o bibliotecă cu profil enciclopedic, aceleași lucrări vor figura sub vedeta de subiect *Sare*, iar pentru termenul științific va fi alcătuită o fișă de trimitere de genul: *Clorură de sodiu* vezi *Sare*.

Sinonimiile create în diferite graiuri în paralel cu limba literară se rezolvă prin alegerea termenului din limba literară. Pentru termenii dialectali nu este nevoie să se alcătuiască fișe de trimitere.

În general deci, criteriile după care ne vom orienta în alegerea vedetelor de subiect din varietatea de sinonime vor fi: larga răspândire a cuvântului în limba literară, caracterul fondului de publicații al bibliotecii, precum și dezideratele diferitelor categorii de cititori ai bibliotecii.

c. **Antonimele** (cuvinte care, considerate în raport cu altele, exprimă sensuri exact contrarii) sînt folosite în catalogul pe subiecte pentru stabilirea raporturilor adverisative între două vedete de subiect. Dacă în aceeași publicație sînt tratate două noțiuni perfect contrarii, se alcătuieste o vedetă de subiect compusă din două antonime, de exemplu: *Război — Pace*; *Capitalism — Socialism*. În general, este bine ca pentru vedetele de subiect antonime să se redacteze fișe informative de genul: *Geometrie euclidiană* vezi și *Geometrie neeuclidiană*.

3. **Grupurile de cuvinte** (locuțiuni sau sintagme) pot forma adeseori vedete de subiect.

Există grupuri de cuvinte formate din două sau mai multe substantive, legate între ele prin prepoziții, formînd locuțiuni stabile și exprimînd o idee nouă față de cuvintele componente; de exemplu: *Casă de nașteri*, *Mijloace de producție*, *Carte de vizită*. Există însă și grupuri de cuvinte care nu sînt considerate unități semantice, dar care, prin larga lor circulație în literatura de specialitate au căpătat o formă fixă bine cunoscută; din această categorie fac parte expresiile de genul: *Binomul lui Newton*, *Legea lui Gay-Lusac*, *Calculul probabilităților* etc. În astfel de cazuri, vedeta de subiect va fi formulată ca atare și nu la numele proprii conținute eventual în expresii sau la substantivul ce pare a avea o pondere mai mare în ele, la care nu se vor mai face nici chiar fișe informative.

(Din lipsă de spațiu grafic, sfîrșitul consultației va fi publicat în numărul următor).

*) Revista bibliotecilor, 22, nr. 4, apr 1969, p. 252.

POȘTA REDACȚIEI

Tovarășul **TUDOR NEDELCEA** — bibliograf principal, Biblioteca municipală Craiova — dorește să afle dacă și în alte biblioteci municipale „sarcina principală a serviciului bibliografic este de a da informații la cataloage” și doar în secundar de a elabora lucrări bibliografice propriu-zise.

Bineînțeles că orice serviciu bibliografic trebuie în primul rând să efectueze lucrări cu caracter bibliografic.

În ceea ce privește „asigurarea îndrumării la cataloage”, nu există un regulament care să precizeze în sarcina cărui serviciu intră îndeplinirea acestui oficiu.

Conducerea fiecărei biblioteci decide, în funcție de modul de organizare de volumul lucrărilor efectuate de un serviciu sau de altul, dacă îndrumarea la cataloage va fi asigurată de un bibliograf de serviciu, de unul din bibliotecarii care lucrează la organizarea cataloagelor sau de custodele sălii de lectură.

Rîndurile primite din partea tovarășei **ELENA COTÎRLAN**, bibliotecară în comuna Jariștea, județul Vrancea, ne-au bucurat. Sînt o recunoaștere a utilității unor materiale pe care le publicăm. Așteptăm și păreri critice care ne vor ajuta să orientăm tematica revistei spre problemele de primă importanță în activitatea bibliotecilor publice. Pe această cale, o invităm pe tovarășea

rășa Elena Cotîrlan să ne mai scrie despre munca sa în bibliotecă, despre greutățile pe care le întîmpină și, desigur, despre realizările obținute.

Tov. **M. TURBURAN** (Biblioteca orașenească Filiași) ne adresează „rugămîntea ca în paginile revistei — eventual la rubrica **Consultații** — să se publice un **Fișier de vedete** în care să fie inserate nume ale unor scriitori mai puțin cunoscuți chiar și de către lucrătorii din biblioteci”.

Regretăm că nu putem răspunde afirmativ acestei rugămîni. Lucrul ar fi inutil atîta vreme cît Biblioteca Centrală de Stat publică **Bibliografia R.S.R.**, Seria **Cărți, albume, hărți**, instrument de informare bibliografică la îndemîna oricărui bibliotecar. Mai există și fișele de catalog, editate tot de B.C.S., la care vă puteți abona. Un „La Rousse” (sic!) v-ar fi, incontestabil, util, dar, în lipsă, nu neglijați mijloacele de informare la care aveți acces mai ușor.

Pentru cazul care la dv. „a sîrînit comentarii aprinse”, puteați de exemplu, să deschideți **Bibliografia literaturii române 1948-1960**. București, Editura Academiei R.P.R., 1963, la pagina 76. Ați li descoperit că Arsene, Maria este un pseudonim literar. În ceea ce privește considerațiile dv. cu privire la „numele de bărbați” și „numele de femei”, vă putem cita cel puțin două nume de bărbați care vă sînt desigur cunoscute: poetul Rainer Maria Rilke și compozitorul Karl Maria v. Weber. Deci, Maria — unceori — este și nume de bărbat. Și, chiar dacă nu ar fi așa, un pseudonim este totuși un pseudonim...

Sorina Ciobanu

La 15 martie a.c. a încetat din viață, la Galați, Sorina Ciobanu, bibliotecară la Biblioteca municipală „V. A. Urechia”.

Născută la 22 mai 1940, la Călărași, termină liceul în anul 1958, după care se înscrie la Școala tehnică de activiști culturali, Secția bibliotecari, pe care o absolvă în anul 1960.

Din acest an activitatea de bibliotecar este neînteruptă, lucrînd la Biblioteca comunală Roșei-Călărași, la Biblioteca raională Călărași, iar din 1964 la Biblioteca „V. A. Urechia” Galați.

În mod deosebit a desfășurat o bogată activitate în domeniul îndrumării lecturii cititorilor, domeniu în care și-a afirmat din plin calitățile profesiei pentru care era pregătită.

Dragostea pentru cultură, efortul continuu pentru propria desăvîrșire spirituală și profesională au caracterizat scurta sa existență.

Moartea sa prematură și neașteptată constituie o pierdere dureroasă și irecuperabilă atît pentru familie cît și pentru colectivul cu care a lucrat în ultima perioadă.

Colectivul Bibliotecii
„V. A. URECHIA”-Galați

В Н О М Е Р Е

<p><i>Библиотеки готовятся к празднованию Освобождения.</i> (Обязательства, проекты, достижения)</p> <p>Павел КИМПИАНУ: <i>Телесритель и чтение</i></p> <p>Иоана ТАУТУ: <i>Чтение в городской библиотеке г. Джурджу (I)</i> (О составе читателей)</p> <p>М. КУРКЭНЯНУ и В. ЙЕНЧУ: <i>Об одной музыкальной библиотеке</i> (Библиотека Бухарестской консерватории им. Чиприана Порумбеску)</p> <p>Корнелиу ДИМА-ДРЭГАН: <i>Антон-мария Дель Кьяро Фиорентино — о румынах</i></p>	<p>259</p> <p>262</p> <p>270</p> <p>283</p> <p>294</p>	<p>ГАБОР Дионисие: <i>Новые экслибрисы из библиотеки доктора Николае Игна</i></p> <p>Георге ПОПЕСКУ: <i>Из жизни советских библиотек.</i> (Путевые заметки)</p> <p>Валентина ПОПОВИЧ: <i>Библиотекарь СССР. Зарубежные журналы по специальности</i></p> <p>Домника СПАРИОСУ: <i>Уолт Уитмен. 150-летие со дня его рождения</i></p>	<p>296</p> <p>299</p> <p>302</p> <p>305</p>
--	--	--	---

SOMMAIRE

<p><i>Les préparatifs des bibliothèques pour la fête de la Libération.</i> (Engagements, projets, réalisations.)</p> <p>Pavel CIMPEANU: <i>Le téléspectateur et la lecture</i></p> <p>Ioana TAUTU: <i>La lecture dans la Bibliothèque urbaine Giurgiu (I)</i> (Étude sur la structure du public usager de la bibliothèque)</p> <p>M. CURCĂNEANU et V. IENCIU: <i>Une bibliothèque musicale.</i> (La Bibliothèque du Conservatoire „Ciprian Porumbescu” de Bucarest.)</p> <p>Corneliu DIMA-DRĂGAN: <i>Les opinions d'Anton Maria del Chiaro Fiorentino à l'égard des Roumains</i></p> <p>GABOR Dionisie: <i>Nouvelles feuilles d'ex-libris dans la bibliothèque du docteur Nicolae Igna</i></p> <p>Gheorghe POPESCU: <i>Aspects de l'activité des bibliothèques soviétiques</i> (Notes de voyage)</p> <p>Valentina POPOVICI: <i>Bibliotekar U.R.S.S.</i> (Revue de bibliothéconomie de l'étranger)</p> <p>Domnica SPĂRIOSU: <i>Walt Whitman. 150 ans depuis sa naissance</i></p>	<p>259</p> <p>262</p> <p>270</p> <p>283</p> <p>294</p> <p>296</p> <p>299</p> <p>302</p> <p>305</p>
---	--

SUMMARY

<p><i>Libraries Prepare to Celebrate the Liberation Day.</i> (Pledges, projects, achievements)</p> <p>Pavel CIMPEANU: <i>The Televiewers and Book Reading</i></p> <p>Ioana TAUTU: <i>Reading in the Giurgiu City Library (I).</i> (An analysis of the group structure of readers)</p> <p>M. CURCĂNEANU and V. IENCIU: <i>A Special Musical Library.</i> (The Library of the Bucharest Academy of Music "Ciprian Porumbescu")</p> <p>Corneliu DIMA-DRĂGAN: <i>Antonmaria del Chiaro Fiorentino on Romanians</i></p> <p>GABOR Dionisie: <i>New Ex-Libris Leaves from Doctor Nicolae Igna's Library</i></p> <p>Gheorghe POPESCU: <i>Some Aspects of the Soviet Libraries' Activity.</i> (Travel notes)</p> <p>Valentina POPOVICI: <i>Bibliotekar U.R.S.S. Foreign Library Reviews</i></p> <p>Domnica SPĂRIOSU: <i>Walt Whitman. The 150th Anniversary of His Birth</i></p>	<p>259</p> <p>262</p> <p>270</p> <p>283</p> <p>294</p> <p>296</p> <p>299</p> <p>302</p> <p>305</p>
---	--